Dzisiaj 20 stron

Wydanie wieczorne

Cena 20 groszy

KURJER POZNANSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświąteczne tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 26

Poznań, sobota dnia 17 stycznia 1931

Rok XXVI

Nasza polityka traktatowa w roku 1930

Rok ubiegły nie stanowi w historji naszej polityki traktatowej jakiegoś wyodrębnionego i zamkniętego w sobie czasokresu, jego dorobek na tem polu będzie zawsze uważany za fragment większej całości, który mierzyć trzeba — niezależnie od kryterjów kalendarzowych — wydarzeniami zasadniczego dla kierunku tej polityki znaczenia. Takich wydarzeń w roku 1930 w zakresie traktatów handlowych, faktycznie wprowadzonych, nie przeżyliśmy.

Tymczasem w każdym razie należy ocenić posunięcie uczynione w roku ubiegłym na szachownicy polityki traktatowo - gospodarczej nie inaczej jak w formie efektywnej, nie zaś potencjonalnej zmiany dokonanej przez nią w warunkach, w których rozwijać się mają nasze stosunki handlowe z zagranicą. Ocenę taką można przeprowadzić pod dwojakim kątem widzenia: a) pewnej programowości w układaniu się z poszczególnemi krajami o zasady wzajemnej wymiany towarowej, programowości zarówno geograficznej i rzeczowej; b) technicznego rozwiązania trudności rokowaniowych i powstających na tem tle drobnych powikłań w stosunkach międzynarodowych.

Jeżeli ograniczymy się do technicznej strony całej roboty traktatowej, owego zestawienia tych czy innych spraw o zabarwieniu polityczno - gospodarczem, które narzuca nam poprostu życie, czyli jeżeli za politykę traktatową zechcemy uważać mniejszą lub większą zręczność w likwidowaniu nieprzyjemnych lub nawet przykrych (na bliską metę) sytuacyj w międzynarodowem pożyciu gospodarczem, naówczas nie będziemy mogli odmówić rezultatom naszego dorobku traktatowego w roku 1930 pewnego uznania.

Jeżeli jednak poważymy się postawić wyższe kryterjum i zapragniemy dociec, jaka programowa wytyczna kierowała kompetentnemi czynnikami przy doprowadzeniu do skutku takich właśnie, a nie innych układów, jeżeli będziemy chcieli doszukać się w całości zbioru tych układów jakiejś wspólnej przewodniej myśli, którąby mogła rościć pretensje do nazwy wielkiego programu w akcji traktatowej, to wówczas okaże się, że nasze starania i poszukiwania nie mogą być uwieńczone pomyślnym rezultatem, bo tego, czego szukamy, niema tam zupełnie. Widocznie brak programowości i zdecydowanego kierunku w czystej polityce zagranicznej odbiły się również tak ujemnie i na zagranicznej polityce gospodarczej.

W roku 1930 podpisane zostały i wprowadzone prowizorycznie w życie następujące umowy handlowe: 1) z Hiszpanją, 2) z Rumunją, 3) z Grecją, 4) z Egiptem; podpisana również, ale nie wprowadzona w życie została umowa handlowa z Niemcami. Samo rozmieszczenie tych krajów na mapie poucza o bezkierunkowości w programie rokowań, o braku pewnego zdecydowanego geograficznego nastawienia w uzyskiwaniu dogodnych warunków dla rozwoju naszej zagranicznej ekspansji gospodarczej. Przecież ekspansja ta, o ile siła jej naporu niema ulegać rozproszeniu zgoła nieproduktywnemu, winna posuwać się po pewnej określonej linji, coby nakazywało przeprowadzenie w poszczególnych kierunkach systematycznych rewizyj zawartych konwencyj, względnie uzupełnienie w nich brakujących ogniw.

Zawarte w roku ubiegłym konwencje nie mają w sobie cech tego rodzaju systematycznej pracy. Przykładem siły naszej inercji w polityce traktatowej, jest drobny, ale wielce charakterystyczny szczegół: Polska nigdy dotąd nie zdobyła się na wymówienie jakiejkolwiek umowy handlowej.

Trudno przypuścić, aby to, co dla wszystkich krajów na świecie w wypływie zmieniających się konjunktur gospodarczych i eksportowych jest poprostu normalnie powtarzającym się w pewnych odstępach czasu zabiegiem sanacyjnym w układzie ich stosunku do zagranicy — dla Polski nie przedstawiało żadnego zainteresowania i nigdy nie zaistniało w formie piekącej potrzeby. Warunki zbytu naszych towarów na rynkach zagranicznych — jak to powszechnie wiadomo — z każdym rokiem, a ostatnio z każdym niemal miesiącem coraz bardziej się pogarszają. Nasza polityka traktatowa nie reaguje na to zupełnie.

Rozpatrzmy pod tym właśnie kątem t. j. pod kątem zapobiegliwości o otwarcie rynków zbytu dla naszego eksportu nasze traktaty, zawarte w roku ubiegłym. Dwa tylko z tych traktatów są traktatami taryfowemi, t. j. obejmują listy przyznanych sobie wzajemnie zniżek celnych specjalnych. Są to umowy z Grecją i Rumunją.

Niestety żadna z nich nie spełniła nadziei pokładanych w nich przez przemysł eksportujący. Otrzymane koncesje nie są bynajmniej prezentem składanym nam przez dotyczące kraje — wzamian za nie świadczyliśmy również ustępstwa w dziedzinie celnej, nieraz wcale daleko idące, jak np. w umowie rumuńskiej. Mimo to zyski wypływające z koncesyj bezpośrednio nabytych a więc ze zniżek wymienionych wyraźnie w umowie z Rumunją są bardzo problematyczne, nie mogą się one np równać z temi korzyściami w uprzywilejowaniu celnem, w jakich partycypujemy na rynku rumuńskim tylko przez klauzulę największego uprzywilejowania dzięki ustępstwom, jakie potrafili zdobyć dla swoich towarów Czesi.

Podobna sytuacja zachodzi z Grecją. Umowy z Hiszpanją i Egiptem opierają się wyłącznie na klauzuli największego uprzywilejowania. Jest to do pewnego stopnia usprawiedliwione małym obrotem towarowym, jaki narazie Polska z temi krajami posiada.

Za to nie znajduje tego usprawiedliwienia układ gospodarczy z Niemcami, podpisany dnia 17 marca ubiegłego roku. Jest on jak wiadomo — układem klauzulowym, zapewnia zatem Niemcom nietylko teoretycznie ale i faktycznie wszystkie ulgi celne, jakie kiedykolwiek zostały udzielone przez nas krajom trzecim a więc całą naszą taryfę konwencyjną w zakresie produkcji przemysłowej.

Natomiast my sami, uzyskując teoretycznie tę samą klauzulę największego uprzywilejowania od Niemców, nie nabyliśmy dla naszego eksportu, nota bene eksportu agrarnego, żadnych ulg celnych i w razie wejścia w życie układu eksport nasz znalazłby się w tej samej niemożliwości wstępu na rynek niemiecki, w jakiej znajduje się dzisiaj. Niemcy bowiem w wysokim murze ochronnym swoich ceł agrarnych czynią tylko stale nadbudówki, nie dopuszczając żadnych wyłomów.

Traktat niemiecki jest typowym przykładem krótkowzroczności naszej polityki traktatowej. Pozorność równowagi (klauzula za klauzulę), chęć zlikwidowania niesympatycznego dla forum międzynarodowego nastawienia bojowego w stosunkach celnych z Niemcami (na miejsce czego Niemcy zaprowadzili „autonomiczne", znacznie gorsze jeszcze warunki wstępu na rynek) — oto powody, które wystarczyły, aby zaryzykować inwazję niemieckich wyrobów przemysłowych, jaką sprowadzi niechybnie na nas podpisany traktat w wypadku realizacji.

Osądzając z tego punktu widzenia wyniki roku 1930 na polu pracy traktatowej, możemy powiedzieć, że są one ciągiem dalszym tego samego przyziemnego lotu, który cechował lata poprzednie naszej myśli politycznej i nie wykazują niestety żadnego podniesienia ku celom większym i horyzontom rozleglejszym.

St. G.

Koło Prawników Polskich potępia bezwzględnie Brześć

Prezes Sądu Najwyższego p. Supiński oświadczył: „Wszystko zależało od decyzji min. spraw wojskowych" — B. minister p. Car i obecny minister p. Michałowski pociągnięci przed sąd Koła Prawników Polskich

Otrzymujemy od Koła Prawników Polskich następujący komunikat:

W dniu 15 stycznia b. r. odbyło się w Warszawie walne zgromadzenie nadzwyczajne Koła Prawników Polskich, poświęcone rozważaniu sprawy brzeskiej W imieniu wnioskodawców referował sprawę p. adwokat Bojanowicz, proponując uchwalenie odpowiednich rezolucyj.

W dyskusji nad zgłoszonemi wnioskami, wyrażającemi w ostrej formie potępienie wypadków brzeskich i bezczynności władz wobec winnych kaźni, wziął udział między innemi pierwszy prezes Sądu Najwyższego, p. Leon Supiński, mianowany na to stanowisko za rządów „sanacyjnych" w okresie zawieszenia nieusuwalności sędziowskiej, po przeniesieniu w stan spoczynku p. prezesa Władysława Seydy.

P. prezes Supiński potępił jak najkategoryczniej wypadki brzeskie, wyrażając przekonanie, że jednolita opinja społeczeństwa, jaka się w tej sprawie wyraziła, uniemożliwi na przyszłość powtórzenie się takich wypadków i wytworzenie z bicia pewnego systemu. Oburzony jest na to wszystko, co o kaźni brzeskiej do wiadomości publicznej się przedostało nie dlatego tylko, że mu wstyd przed opinją zagraniczną, bo i tam fakty nadużycia władzy nieraz, i to często, mają miejsce, ale przedewszystkiem jest mu wstyd wobec własnego sumienia, które mu wprost o tej sprawie spokojnie mówić nie pozwala.

P. prezes Supiński dużo w tej sprawie mówił i interwenjował (działać nie miał prawa), niestety bezskutecznie. Reakcja społeczeństwa na ohydę brzeską jest ogromna, zaniepokojenie tą sprawą wywołuje, że w sądach, zwłaszcza na prowincji, ludzie niemal już pracować nie mogą. Tego wszystkiego możnaby uniknąć, gdyby rząd dawno już oświadczył, że winnych ukarze. — Przy ocenie wypadków brzeskich społeczeństwo wykazało hart. Niestety załamał się Wacław Sieroszewski, dowodem tego był kablogram, wysłany przezeń do Nowego Jorku. Ten Sieroszewski, który był własnością ogółu społeczeństwa, sam się tej roli w społeczeństwie pozbawił, złamał pióro i nietylko pióro.

W dalszym ciągu p. prezes Supiński wystąpił przeciwko skierowaniu sprawy członków Koła, pp. Cara i Michałowskiego, do sądu koleżeńskiego, uzasadniając, że obaj ci panowie nic o tem, co się w Brześciu w okresie uwięzienia posłów działo, nie wiedzieli i wiedzieć nie mogli, bo wszystko zależało od decyzji ministra spraw wojskowych. I dziś pociągniecie winnych do odpowiedzialności nie zależy od ministra sprawiedliwości, ale od p. minstra spraw wojskowych.

Zato męskie stanowisko p. prezesa Supińskiego jeden z następnych mówców adwokat Nagórski złożył mu hołd, mówiąc, że cała opinja prawnicza czekała na jego głos i jest szczęśliwa, że się tego doczekała.

Po wyczerpaniu dyskusji przewodniczący, streściwszy jej przebieg, oświadczył, iż pod głosowanie walnego zebrania poddaje następujące wnioski:

1) Czy Koło Prawników Polskich ma się wypowiedzieć w sprawie brzeskiej? W głosowaniu jawnem zebranie jednomyślnie wniosek przyjęło.

2) Czy walne zebranie przyjmuje projekt uchwały, złożony do prezydjum przez wnioskodawców (kolegę Bojanowicza i innych), czy też projekt, złożony przez Ludwika Domańskiego? Po odczytaniu obydwóch projektów przewodniczący stwierdził, że projekt pierwszy jako bardziej stanowczy i wyraźny jest dalej idący i poddał go pod głosowanie, zarządzając, by ci z obecnych, którzy są za drugim projektem, opuścili salę. Okazało się, że za pierwszym projektem opowiedziała się olbrzymia większość, gdyż tylko cztery głosy były za drugim.

Wreszcie co się tyczy oceny działalności członków Koła pp. Cara i Michałowskiego, przewodniczący wobec tego, że jest to kwestja osobista, zarządził głosowanie tajne kartkami z listy, wyjaśniając, iż kto jest za przekazaniem sprawy tych panów do sądu stowarzyszenia, złoży kartkę z napisem „tak", kto jest zdania przeciwnego z napisem „nie". Po złożeniu i obliczeniu głosów ustalono, że na liście obecności zapisało się 204 osoby, głosowało 190, kartek pustych przeciw wnioskowi głosów 57, za wnioskiem 130.

154 protestów wyborczych

Warszawa, 17. 1. (Tel. wł.) — Izba do spraw wyborczych Sądu Najwyższego przystąpiła do usegregowania nadesłanych materjałów przez okręgowe komisje wyborcze w związku z podniesionemi skargami na wybory do Sejmu i Senatu. Ogółem Sąd Najwyższy otrzymał 154 protestów, z czego wynika, że wybory zostały zaskarżone w 49 okręgach. (w)

O wysokość budżetu

Sądząc z dotychczasowego przebiegu prac budżetowych Sejmu, można niemal z całą pewnością przepowiedzieć, że preliminarz rządowy nie ulegnie pod względem wysokości żadnym poważniejszym zmianom. Gdyby nawet, — jak to sprobowano przy budżecie robót publicznych, — przeniesiono pewne pozycje z budżetu do specjalnych funduszów, jak w danym wypadku do funduszu drogowego, to będzie to operacja, przypominająca krajanie chleba dla oszczędności od drugiego końca bochenka.

W poglądzie na wysokość tegorocznego budżetu w związku z sytuacją gospodarczą kraju można opinję podzielić na dwie nierówne grupy. Do pierwszej, domagającej się znacznego obniżenia budżetu, należy całe społeczeństwo produkujące i większość opozycji, — drugą, broniącą budżetu o 400 miljonów za wysokiego, stanowi rząd i B. B. W środku między temi grupami stoją t. z. sfery gospodarcze, reprezentujące wielką własność ziemską, ciężki przemysł i finanse, które to sfery po cichu — a nawet czasem i głośno — płaczą na zbyt wysoki budżet, ale nie chcą na ten temat doprowadzać do zaostrzenia stosunków z rządem.

Pomimo tego, że rządowa koncepcja wysokiego budżetu ma zapewnione poparcie większości Sejmu i Senatu, Klub Narodowy utartym szlakiem poprzednich lat prowadzi niezmordowanie kampanję oszczędnościową. Ma ona — przed sobą konkretny cel finansowo-gospodarczy, polegający na zmniejszeniu budżetu, a przez budżet także ciężarów publicznych.

Akcja ta jednak jest bardzo ograniczona. Zmniejszenie budżetu do granicy, uznanej za właściwą przez najwybitniejszych ekonomistów naszych, a mianowicie do sumy 2.500 miljonów, wymaga nie tylko zmiany szeregu ustaw, przy których istnieniu pewne wydatki są nieuniknione z tytułu samego prawa, — ale także, a nawet przedewszystkiem powierzenia administracji kraju ludziom, obdarzonym zmysłem oszczędności. Krótko mówiąc, do spełnienia postulatu 2 i pół miljardowego budżetu trzeba zmiany ustaw i zmiany rządu.

W obecnych warunkach nie leży w mocy Stronnictwa Narodowego na razie ani jedno, ani drugie. Z tego powodu licząc się z realnym stanem rzeczy, Klub Narodowy słusznie zrezygnował z przedstawienia obecnemu Sejmowi takiego programu zmniejszenia budżetu, który byłby realny tylko przy innych rządach. Propozycja zmniejszenia budżetu o 400 miljonów wydatków, a zatem także i ciężarów publicznych, bez równoczesnej zmiany ustaw, na których wydatki te i dochody są oparte, ułatwiłaby położenie rządu i jego większości, dając im formalno - prawne uzasadnienie odrzucenia wniosków oszczędnościowych Klubu Narodowego.

W tych warunkach Klub Narodowy musiał wystąpić z programem skromniejszym, ale za to całkowicie nawet w obecnej sytuacji realnym.

Najważniejszem zagadnieniem gospodarczem obecnej doby jest reforma podatkowa. P. minister skarbu w exposé, zagajającem debatę budżetową, oświadczył, że rząd o tej reformie nie myśli, czyli że przeciwstawi się wszelkim wnioskom, zmieniającym obecne ustawy podatkowe.

Wśród obciążeń podatkowych jest wszakże jedno o charakterze przejściowym, nie oparte na specjalnej ustawie, lecz odnawiane z roku na rok przy ustawie skarbowej czyli przy budżecie: jest to 10-procentowy dodatek do danin publicznych, preliminowany obecnie na 106 miljonów.

Jeśli już rząd i jego większość nie chcą głębiej sięgającej reformy podatkowej, to Klub Narodowy postanowił wykazać, że bez zmiany podstaw prawnych budżetu, a tylko w drodze skreślenia jednych, a ograniczenia innych wydatków można zredukować budżet o tyle, aby na początek już w nadchodzącym roku znieść ten 10-procentowy dodatek, skreślając art. 11. ustawy skarbowej.

Równocześnie Klub zmierza do obniżenia w budżecie przewidywanych dochodów z podatku obrotowego i majątkowego, aby wysokie ich sumy nie były później wyzyskiwane lub nawet nadużywane do nacisku śruby podatkowej.

Cele te można osiągnąć przez oszczędność w funduszach dyspozycyjnych i reprezentacjach, przez nie tworzenie nowych urzędów, przez powstrzymanie zbytniej hojności w wydatkach administracyjnych, przez zahamowanie rozrostu przedsiębiorstw państwowych, wreszcie przez odłożenie na lepsze czasy niektórych, skądinąd nawet pożytecznych, wydatków rzeczowych. Uzyskane w ten sposób oszczędności, w sumie 150 — 200 miljonów, pozwoliłyby zrealizować choćby tak skromny, jak go wyżej zakreślono, program podatkowy, a zarazem zredukowałyby ogólną sumę budżetu do granicy tegorocznych rzeczywistych wpływów, które nie wiele przekroczą sumę 2.700 miljonów.

To jest „mały" program budżetowy Klubu Narodowego. Odrzucony formalnie przez większość Sejmu, wejdzie on w życie faktycznie, gdyż wycieńczony kraj większego budżetu nie udźwignie.

M. K.

Bóle neuralgiczne

nie dręczą więcej po kuracji domowej piszczańskim kompresem mułowym „Gamma". Sprzedaż we wszystkich aptekach i drogerjach. Informacje: Biuro Piszczany, Poznań, Masztalarska 7, tel. 18-95, pisemne. Tw 887

Jeszcze o granicy zachodniej na konferencji pokojowej

W powyższej sprawie otrzymujemy od prof. Kazimierza Nitscha z Krakowa następujące wywody:

Co do naszych granic zachodnich mogły być zasadniczo dwa poglądy: granica historyczna, czy dzisiejsza granica narodowa? Co do mnie, to sądziłem, że, żądając całego do dziś po polsku mówiącego Śląska, powinniśmy tęż zasadę postawić w Wielkopolsce i na Pomorzu, i to z kilku powodów: tak ze względu na słuszność, jak na możliwe zbliżenie naszych żądań do zasad Wilsona jak wreszcie, aby nasza granica od Niemiec nie była po naszej stronie obsadzona Niemcami.

Dr. Rydlewski „domagał się całego b. Wielkiego Księstwa Poznańskiego bez żadnych okrojeń". Nie chcąc wierzyć, by jego ideałem było tylko to narzucone nam w r. 1815 Wielkie Księstwo Poznańskie, przypuszczam, że domagał się przywrócenia całej zachodniej granicy Wielkopolski z epoki przedrozbiorowej, a więc i całego przyłączonego potem do Prus Zachodnich powiatu wałeckiego, oddawna zupełnie niemieckiego. Ale skoro nawet Komitet Narodowy Polski z Dmowskim był innego zdania, przeto nasuwało się pytanie, które części zachodnich kresów są choćby częściowo polskie, a które zupełnie niemieckie. W tej sprawie byłem bodaj czy nie najlepiej poinformowanym ekspertem, bo chyba jedynym Polakiem, który całą naszą granicę zachodnią, od Bałtyku po Sudety, znał z autopsji.

Uwaga dr. R., że „napotykani tam (przezemnie) ludzie mogli mi odpowiadać po niemiecku, gdyż ludność tamtejsza zawsze do obcych tym językiem się odzywa, bądź z nieufności do obcych, bądź też wstydząc się swej lichej polszczyzny, lecz w gruncie rzeczy myśli i czuje po polsku" — nie wytrzymuje krytyki. W ten sposób bowiem można wprowadzić w błąd wycieczkowicza, ale nie zawodowego dialektologa, który się miesiącami po tych kresach włóczył. Skoro dwukrotnie rozmawiałem po polsku w Chwalimiu, ewangelickiej wsi pod Kargową, przy samym zbiegu byłych prowincyj poznańskiej, śląskiej i brandenburskiej, wsi uznanej przedtem przez Niemców i Polaków za łużycką (!), skoro pisałem o polskiej gwarze Krobielewka, żadnemu z zajmujących się tem Polaków nieznanej wsi na prawym brzegu Warty w pow. skwierzyńskim i t. p., tom chyba dowiódł, że umiem sobie w takich razach poradzić. Można się zresztą spytać w Poznaniu innych dialektologów polskich: profesorów M. Rudnickiego i E. Klicha, wice-kuratora I. Steina, dr. Tomaszewskiego, co o mnie pod tym względem myślą.

Powtóre, w wielu stronach rzecz się miała, niestety, inaczej, niż się myśli: nie tak znów rzadko ludność bez cienia nieufności informowała po polsku o tem, jak się u nich mówi (co do dialektu), a przecież była świadomie usposobiona po niemiecku, do dzieci już tym językiem mówiła, nie chciała ich posyłać na polską naukę katechizmu, i t. d. Trafiało się to nie tylko w Prusiech Zachodnich, ale — choć znacznie rzadziej — i w Poznańskiem, zwłaszcza tam, gdzie było dużo Niemców katolików, czyli według ludowej terminologji także „Poloków", tylko takich „dajczkatelików" (o wiele groźniejszych dla polskości niż ewangelicy). Takie stosunki znalazłem np. w r. 1902 w okolicy Goraja w powiecie skwierzyńskim, mimo przeciwnej akcji proboszcza Polaka.

Otóż wszystko to, co mi przypisuje dr. R., mówiłem na owem posiedzeniu — które jednak grubo inaczej pamiętam niż on — np. o zanoteckich częściach b. powiatów czarnkowskiego i wieleńskiego, o przeważnej części powiatów skwierzyńskiego, międzyrzeckiego, ale bynajmniej nie o całych kresach Poznańskiego. A już najbezwzględniej przeczę, jakobym mówił, że Międzychód, Zbąszyń, Babimost i ich okolice „są nawskróś niemieckie, i Polska żadnych pretensyj do nich mieć nie może". I na to mam dowody. Jakżeż mogłem tak twierdzić, skoro w całym szeregu prac tak przedjak i powojennych pisałem i na mapach wyraźnie znaczyłem, że jeszcze na zachód od tych trzech miast są wsie polskie (i to wsie tak gorąco polskie), jak Dąbrówka za Zbąszyniem lub oba Kramska za Babimostem?

Oto kilka z tych prac: „Mowa ludu polskiego" (1911) str. 38, 52 i mapa: „Encyklopedja Polska Akademji Umiejętności", t. III. (1915) str. 246 i mapa; „O języku polskim" (1920) str. 3; „Gramatyka języka polskiego" (Polskiej Akademji Um., 1923) str. 417 i mapa; „Granica państwa a granice języka polskiego", IV. „Południowa i zachodnia granica Wielkopolski" („Język Polski", rocznik VIII., 1923) zeszyt 2, z mapką. Z artykułów dziennikarskich przytaczam jeden, który mi się przypadkiem zachował: „Jak wygląda zachodnia granica Polski" (lwowskie „Słowo Polskie" z 5 lipca 1919, nr. 182). A ileż o tem miałem odczytów przed i po wojnie, w Krakowie, Lwowie „na prowincji", a nawet w Poznaniu (w r. 1921). Rzecz więc jasna, że w Paryżu właśnie broniłem gorąco każdej nawet częściowo jeszcze polskiej wsi dzisiejszego obszaru językowego.

Ale dr. R. idzie dalej: nietylko przypisuje mi odstępowanie Niemcom miast, o których tyle razy pisałem, że leżą w językowej i narodowej Polsce, nietylko uogólnia moje słowa o niektórych zniemczonych okolicach na całe kresy, ale daje do zrozumienia, że ja wogóle byłem przeciw przyłączeniu do Polski b. zaboru pruskiego. Bo w jakimże związku zajął się po raz pierwszy (nr. 594) moją osobą? Oto pisząc:

„Dziś przecież wiemy pozytywnie, iż sam Piłsudski drwił z Żeromskiego, iż zachorował „na morską chorobę" (morze). Dokumentnie, sądownie stwierdzono, że tenże sam Piłsudski uważał Śląsk za starą kolonję niemiecką", wiemy, że odmówił pomocy Poznaniowi, że ludzie z tych sfer, jak dr. Dłuski i prof. Nitsch, na gruncie paryskim perswadowali politykom polskim, aby nie żądali za wiele, by zachodnia granica Polski nie była za bardzo przesunięta na zachód".

Więc moje opinje, że niesłuszne i szkodliwe dla nas byłoby posiadanie okolic już zupełnie zniemczonych, jak Wałcz, Trzcianka czy choćby Międzyrzecz, opinje zresztą zgodne z opinjami Delegacji Polskiej posłużyły do tak subtelnie niedopowiedzianych wniosków? I którymże to polskim politykom perswadowałem?

Wreszcie, na jakiej podstawie dr. R. pisze: „Ludzie z tych sfer, jak dr. Dłuski i prof. Nitsch"? Do jakichże sfer mnie zalicza? Poglądów swoich politycznych czy społecznych nigdy nie taiłem: nie byłem i nie jestem narodowym demokratą. Ale też autor dobrze wiedział, że wcale nie należałem do delegacji dr. Dłuskiego, ale do Biura Kongresowego, w którem pracowałem z profesorami: Fr. Bujakiem, J. Buzkiem, J. Czekanowskim, Wł. Folkierskim, O. Haleckim, Wł. Konopczyńskim, St. Kutrzebą, E. Romerem, W. Sobieskim i St. Strońskim. Proszę się ich zapytać, czy którykolwiek z nich uwierzy w podniesione przeciw mnie zarzuty.

Kazimierz Nitsch.

Od redakcji: Ze swej strony pragniemy tylko raz jeszcze uwypuklić stronę rzeczową kwestji. A mianowicie stwierdzić należy, że Komitet Narodowy Polski w Paryżu (później Delegacja Polska) nie mógł się trzymać jednostronnie i wyłącznie ani granicy historycznej, ani linji etnograficznej.

Granica historyczna z roku 1772 byłaby Komitet Narodowy pozbawiła możności domagania się Górnego Śląska i polskiej części Prus Wschodnich, nie mówiąc już o polskich okolicach Śląska Średniego i Pomeranji, a zarazem byłaby Komitet Narodowy zaangażowała na rzecz bezbrzeżnych rewindykacyj na wschodzie, wręcz niebezpiecznych dla przyszłego państwa polskiego. Granica znów ściśle etnograficzna była nie do przyjęcia nietylko na wschodzie, ale i na zachodzie, gdzie zagrażała naszym aspiracjom do szerzej zakreślonego bezpośredniego, terytorjalnego dostępu Polski do morza, włącznie Gdańska.

Nie trzeba się przecież oddawać złudzeniu, że „zasady Wilsona" były w całej koalicji zgóry zrozumiane w sensie dla Polski bezwzględnie korzystnym. Nie było tak przedewszystkiem w Stanach Zjednoczonych, gdzie jeszcze w lipcu roku 1918 eksperci rządowi przygotowywali zachodnią granicę Polski bez zaboru pruskiego, a jako dostęp do morza państwa polskiego przewidywali zneutralizowany dolny bieg Wisły. Jeszcze wówczas bowiem Waszyngton sądził, że wojna zakończy się —jak to formułowano—„dostatecznem" zwycięstwem, czyli zwycięstwem niepełnem. Dopiero olbrzymi wysiłek polityki polskiej, a zarazem całkowite zwycięstwo wojsk sprzymierzonych przekreśliły fatalne dla Polski kombinacje.

Kto w okresie konferencji pokojowej pracował w Paryżu, wie, jak wówczas jeszcze trzeba było uporczywie walczyć z ciasno pojętą, a przedewszystkiem ze źle zrozumianą zasadą etnograficzną, Anglicy bowiem i Amerykanie wierzyli w „naukową bezstronność" urzędowych, przedwojennych statystyk prusko - niemieckich.

Powtarzamy: Komitet Narodowy Polski nie stał jednostronnie i wyłącznie na gruncie ani granicy historycznej, ani zasady etnograficznej, lecz kombinował jedną z drugą z uwzględnieniem nie mniej argumentów natury gospodarczej, komunikacyjnej, a nawet strategicznej. Nie potrzebujemy dodawać, że, licząc się z całym naciskiem na konferencji tych czynników, które czuwały nad tem, by się Niemcom ze strony Polski nie stała „krzywda" (przedewszystkiem z naciskiem Lloyd George'a), polityka polska musiała oficjalnie wystąpić z programem raczej maksymalnym, aniżeli minimalnym. Wyrazem jego było np. żądanie całego Poznańskiego w granicach historycznych, bez żadnych uszczupleń (por. cytowaną już przez nas notę Dmowskiego).

KTO KUPUJE TOWARY ZAGRANICZNE, ODBIERA CHLEB ROBOTNIKOM POLSKIMI

Podtrzymywanie ceny żyta dla względów politycznych

Za kulisami wielkiego skandalu w Niemczech — Fiasko akcji Baadego — Analiza układu żytniego z Polską

Berlin, 17. 1. (Tel. wł.) Wczoraj odbyło się pierwsze posiedzenie komisji, powołanej przez Reichstag dla badania przyczyn załamania się bezpośrednio po wyborach akcji subwencyjnej rządu Rzeszy, mającej na celu utrzymanie na wysokim poziomie cen żyta.

Organem wykonawczym rządu była „Deutsche Getreide-Handelsgesellschaft", pozostająca pod kierownictwem posła socjaldemokratycznego Baadego. Towarzystwo posługiwało się firmą Deutsche Getreide-Industrie- und Kommission A. G., zależną od publicznych instytucyj kredytowych i występującą na giełdzie zbożowej w charakterze kupca w imieniu Rzeszy. Środki pieniężne czerpało częściowo z budżetu Rzeszy, częściowo z zagwarantowanego przez rząd kredytu bankowego w wysokości 100 milj. marek niemieckich.

Dzięki akcji subwencyjnej cena żyta podniosła się od połowy sierpnia do września r. ub. ze 159 mk. niem. do 187 mk. niem. za tonnę. Podaż żyta wzrastała. Urząd dla popierania cen żyta zdołał zaledwie od 5—10 proc. zakupionego przez siebie żyta przejąć z rąk sprzedawców. Położenie stało się z początkiem września wyjątkowo krytyczne. Jak utrzymują przeciwnicy akcji subwencyjnej, rządowi, a zwłaszcza ministrowi wyżywienia, dr. Schielemu, chodziło o przetrzymanie okresu wyborczego.

Nazajutrz po wyborach urząd dla popierania cen żyta zmuszony był zawiesić akcję interwencyjną z powodu wyczerpania funduszów. Banki odmówiły kredytu. Na skutek tego 18 września cena żyta spadła nagle ze 187 mk. do 174,50 mk za tonnę. Dnia 19 września cena żyta spadła w dalszym ciągu i wynosiła 164 mk., w połowie października zaś osiągnęła najniższy poziom tj. 140 mk. Obecnie cena podniosła się nieco i wynosi 150 mk.

Specjalna komisja Reichstagu postawiła sobie za zadanie zbadanie: czy w ciągu akcji subwencyjnej uprawiane były interesy nielegalne, — o ile tak, czy prowadzone one były za wiedzą urzędu dla popierania cen żyta?

Komisja Reichstagu zamierza z specjalnym naciskiem postawić na porządku dziennym kwestję, czy akcja subwencyjna prowadzona była w celach agitacji wyborczej

Jednym z punktów obrad komisji będzie również analiza układu żytnego z Polską.

Francusko-angielskie rokowania gospodarcze w Londynie

i ich znaczenie polityczne

Londyn, 16. 1. (PAT). Od dwóch dni toczą się tu rokowania przedstawicieli ministerstw skarbu Francji i W. Brytanji, będące dalszym ciągiem podobnych rokowań paryskich z przed dwóch tygodni. Skarb francuski reprezentują Bizot i Rueff, skarb brytyjski — Leich i Ross z szeregiem ekspertów. Rezultatem odbytych już w Paryżu rokowań jest zgoda Francji na obniżenie od dnia 1 lutego kursu skupu złota do ceny giełdy londyńskiej, wskutek czego już obecnie odpływ złota z Banku Angielskiego do Francji ustał całkowicie, jako operacja nie opłacająca się.

Rokowania, prowadzone obecnie w Londynie, jak twierdzą w City, mają na celu, oprócz ustanowienia szczegółów technicznych zahamowania odpływu złota z Anglji, daleko idącą współpracę gospodarczą, a mianowicie umożliwienie Bankowi Angielskiemu obniżenia dyskonta do poziomu Ameryki i Francji, czyli do 2 proc. Prócz tego celem ich jest otworzyć Snowdenowi drogę do konwersji brytyjskiej pożyczki wojennej, przyczem konwersja byłaby częściowo gwarantowana przez Federal Reserve Bank oraz przez Bank Francuski i lokowana zarówno w Ameryce jak i we Francji. Konwersja pożyczki pokryłaby przeważną część deficytu przyszłego budżetu W. Brytanji, który Snowden obecnie przygotowuje. Niezależnie od wielkiego znaczenia gospodarczego tych rokowań, posiadają one wielkie znaczenie polityczne, jako przygrywka do obrad Rady Ligi Narodów. To też „Manchester Guardian" w artykule swego paryskiego korespondenta stwierdza „Wyjazd do Londynu francuskich rzeczoznawców skarbowych celem kontynuowania rokowań w sprawie obrotu złota, decyzja Hendersona nieinterwenjowania w sprawie mniejszości ukraińskiej w Polsce, współpraca delegacji brytyjskiej i francuskiej w komisji rozbrojeniowej oraz niedawna mowa lorda Cecila o koniecznych koncesjach na rzecz poglądów Francji — wszystko to ułatwia krystalizowanie się opinji publicznej co do tego, że entente cordiale doznaje nagłej poprawy po chwilowej chorobie".

Rozkaz dzienny Mussoliniego do dzielnych lotników

Rzym, 16. 1. PAT). Mussolini wysłał do gen. Balbo depesze następującej treści: Śledziłem z niepokojem ale i z ufnością wasz wielki lot. Skrzydła włoskie rozpoczęły wobec całego świata i historji walkę, na jaką dotychczas nie odważono się. Eskadra, kierowana przez ciebie przeleciała nad Atlantykiem prawie w całości. Pragnę, by wraz z rozkazem dziennym dosięgły ciebie osobiście wyrazy mego uznania i entuzjazmu. Skrzydła włoskie i ustrój faszystowski zyskały na potędze w początku tego roku dzięki sprawności technicznej i brawurze odważnych synów nowych Włoch.

W rozkazie dziennym przesłanym przez Mussoliniego na ręce gen. Balbo, Mussolini oświadcza, iż myśl jego przedewszystkiem zdąża ku 5 towarzyszom zmarłym śmiercią bohaterską w Bolama. Ich śmierć, brzmi rozkaz, dowiodła, że lot transatlantycki wymagał wielkiego ryzyka. Lot włoski do Brazylji jest bez precedensu w historji awiatyki, wykazał czem jest awiatyka włoska pod względem technicznym i pod względem materjału ludzkiego. Wyjątkowa doniosłość lotu została powszechnie uznana przez monarchów, szefów rządów i przez wielkie masy ludności. Po raz pierwszy olbrzymie przestrzenie oceanu zostały przezwyciężone przez eskadrę lotniczą. Jest to wydarzenie, które nazawsze pozostanie zanotowane w historji. Gościnna Brazylja przyjęła trójbarwne skrzydła entuzjastycznemi manifestacjami, których Włochy nigdy nie zapomną. Włochy w 10-tą rocznicę rewolucji faszystowskiej są dumne z was i pełne dla was zachwytu. Postawiliście skrzydła włoskie na porządku dziennym całego świata. Rozkaz dzienny Mussoliniego kończą słowa „Niech żyje król".

Stały spadek liczby urodzeń w Niemczech

Berlin, 16. 1. (Tel. wł.). Wielką sensację wywołał w Niemczech artykuł jednego z uczonych niemieckich, zamieszczony w piśmie „Chronik der Menschheit", omawiający zagadnienie międzynarodowego „strajku urodzeń".

Z wywodów tego uczonego należy wnioskować, że 4-miljonowe obecnie miasto Berlin już w ciągu lat 150 miałoby tylko 90 000 ludności, o ileby temu wyludnieniu nie przeciwdziałał stały dopływ ludności ze wsi.

Jak się okazuje, najmniejszą ilość urodzeń w Niemczech notują rodziny wyższych urzędników, gdyż wypada tam na rodzinę 0,75 dziecka; rodziny urzędników średnich mają ten współczynnik urodzeń w wysokości 0.93, a rodziny niższych urzędników — 1.06. Ogólna liczba urodzeń w Niemczech przedstawia się w ten sposób: o ile w roku 1904 współczynnik dzieci na każde małżeństwo wynosił 4,0, w roku 1929 spadł do 1.9. W Berlinie w tym samym czasie liczba urodzeń spadła z 2.5 na 0,92.

Według dalszych wyliczeń tego uczonego od roku 1940 ludność Niemiec wzrośnie jeszcze o pół miljona (obecnie wynosi ona 65 miljonów), od tej daty jednak z roku na rok będzie się zmniejszać, a w roku 1975 wynosić będzie już tylko 50 miljonów. Swe proroctwa uczony ów kończy uwagą, że statystyka światowa nie wykazała dotąd takiego zaniku urodzeń, jaki zanotowano obecnie w Niemczech.

Zwolnienie nauczycieli niemieckich za pobieranie drugiej pensji z Berlina.

Katowice 16. 1. (Tel. wł.). Okręgowa komisja dyscyplinarna przy sądzie apelacyjnym w Katowicach zwolniła dotychczas 52 nauczycieli niemieckich za pobieranie drugiej pensji od rządu berlińskiego.

Jak słychać, dalsze dochodzenia toczą się przeciw 125 nauczycielom Niemcom.

Ostry konflikt między Litwą a Watykanem

Kowno, 16. 1. (Tel. wł.) W konflikcie między rządem a Watykanem rząd litewski zawiadomił Watykan, że nie może dłużej znosić na stanowisku internuncjusza ks. Bartolomiego. Rokowania, które prowadzono poufnie doprowadziły w końcu do porozumienia i internuncjusz zostanie odwołany, a równocześnie opuści Rzym przedstawiciel Litwy przy Watykanie.

Konferencja biskupów litewskich zaprotestowała przeciwko projektowi prowadzenia cywilnej metrykacji oraz przeciwko prześladowaniom duchowieństwa katolickiego

Dotychczas wytoczono procesy 50 księżom katolickim, oskarżonym o akcję przeciwrządową.

Przyjazd szwajcarskich finansistów

i przedsiębiorców budowlanych do Poznania.

Podana przez nas onegdaj wiadomość o przyjeździe finansistów szwajcarskich potwierdza się. Jak się dowiadujemy, zawita do Pznania w dniu 1 lutego i zabawi wśród nas 2 dni grupa delegatów najpoważniejszych firm budowlanych, interesujących się w pierwszym rzędzie możliwościami współdziałania w państwowem i komunalnem budownictwie, jak również w robotach ziemnych, elektryfikacyjnych oraz budowie domów urzędniczych. Za firmami temi stoją silne finansowe banki szwajcarskie.

Wycieczka ta może mieć dla nas o tyle poważne znaczenie, że kapitał szwajcarski ma tendencję, szczególnie w ostatnich kryzysowych czasach, do przenikania zagranicę za pośrednictwem zainteresowanych przedsiębiorstw szwajcarskich, a nie w drodze pożyczek bezpośrednich, jak to miało miejsce dawniej.

Wycieczce przewodniczy p. inż. Karpowski z Zurychu, a organizuje ją w porozumieniu z poselstwem w Bernie, p. konsul Adamek. W Poznaniu wycieczkę przyjmą p. Prezydent miasta i Izba przemysłowo-handlowa. (ta)

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 17. 1. 1931 r.

Na dzisiejszej giełdzie, której przebieg był spokojny, nie zaszła żadna zmiana.

Z pap. procent. wzgl. lokacyjnych chętnie nabywano 5 proc. poż. konwers. po 46½ proc., płacono za 6 proc. listy żytnie Pozn. Ziem. Kredyt. 15,75 (za 1 ctr. mtr.), natomiast oddawano 8 proc. listy dolarowe (stare) po 90¼ proc. (przy dew 8.90). Dopytywano się o premj. dolarowe po 46.— bez oddawców.

Akcje bankowe wzgl. przemysłowe bez notowania kursów z powodu braku tranzakcji. Dopytywano się o Bank Polski po 152.—

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominału).

5% Pożyczka konwersyjna 46½% P.

5% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kred. 90¼% O.

Kurs w złotych.

6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kred. 15,75 P.

Tendencja bez zmiany.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.92 zł; w Gdańsku na Warszawę 8.925 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mkn. w dewizach 211.60 do 211.90 zł, gotówką 211.20 zł, za 100 guldenów gd. w dewizach 172.73 do 172.99 zł, gotówką 172.39 zł.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 17. 1. 1931 r.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: a) żyta 694.5 gr. (118,2 f. w. h.); b) pszenicy 744 gr. (126.4 f. w. h.); c) jęczmienia przemiałowego 667 gr. (113.1 f. w. h.); d) owsa 568.5 gr. (78.1 f. w. h.).

„Ceny transakcyjne"

Żyto 15 tonn parytet Poznań	0,00—18,25

„Ceny orjentacyjne" parytet Poznań

Żyto	17.50 – 18.00
Usposobienie spokojne.	
Pszenica	21,25— 22,00
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień przemiałowy	20,00— 21,25
Usposobienie słabe.	
Jęczmień browarowy	25,00— 27,00
Usposobienie spokojne.	
Owies	20,25 – 21,50
Usposobienie słabe.	
Mąka żytnia wł. work 65%	29.50
Usposobienie słabe.	
Mąka pszen 65% wł. work.	39,00— 42,00
Usposobienie słabe.	
Otręby żytnie	12 50— 13,50
Otręby pszenne	12,50— 13,50
Otręby pszenne (grube)	14,50— 15,50
Rzepak	41,00 – 43,00
Groch Victoria	28,00— 33,00

Ogólne usposobienie spokojne.

Obroty na odmiennych warunkach: 15 tonn żyta, 21½ tonn pszenicy, 75 tonn jęczmienia, 195 tonn owsa.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 17. 1. 1931 r.

Waluty — Gotówka

Dolary St. Zjedn. tr.: 8.92, sp.: 8.94, kup.: 8.90.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Holandja	358,95	359,85	358 05
Ryga	22,46½	22,52	22,41
Oslo	238,45	239,05	237,85
Londyn	43,31	43,42	43.20
Nowy Jork czeki	8,916	8,936	8,896
Nowy Jork kabel	8,925	8,945	8,905
Paryż	34,96½	35,05	34,88
Praga	26,41½	26,48	26,35
Szwajcarja	172,69	173,12	172,26
Włochy	46,71	46,83	46,59
Berlin	212,10		

Tendencja niejednolita.

Papiery wartościowe i obligacje:

4% poż. inwest.		92,25
5% poż. premj. dol.	46,00	46,25
3% poż. bud.		50,00
5% poż. konw.		48,00
10% poż. kol.		102,50

Akcje w złotych:

Bank Handlowy	0,00—106,00
Bank Polski	0,00—152,00
Bank Zachodni	0,00— 70,00
Haberbusch	0,00—104,00

Tendencja słaba i bezczynna.

Komentarz.

Dla papierów państw. i listów zast. tendencja niejednolita, dla akcyj słaba i bezczynna. — Z bankowych utrzymany Bank Polski i Zachodni, słabszy Handlowy, ze spożywczych słabszy Haberbusch.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 17. 1. 1931 r.

Pszenica march. 75—76 kg.	255.00—257.00
Tendencja mocniejsza.	
Żyto march. 70—71 kg.	152.00—155.00
Tendencja mocniejsza.	
Jęczmień march. brow. od st. załadowania	199.00—213.00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	188.00—194.00
Tendencja spokojna.	
Owies march od st. załad.	138.00—145.00
Tendencja mocniejsza.	
Mąka pszenna	29 25—26 50
Tendencja spokojna.	
Mąka żytnia przemiał do 00%	23 40—26 40
Tendencja mocniejsza.	
Ospa pszenna	10.25 – 10.50
Tendencja spokojna.	
Ospa żytnia	9.00— 9.50
Tendencja spokojna.	
Groch jadalny	22.00—24.00
Groch pastewny	19,00—21,00
Peluszka	20,00—21,00
Bób polny	17,00—18,00
Wyka	18.00—21,00
Makuch rzepakowy	9.00— 9.50
Wytłoki suche paryt. Berlin	5 90— 6 00
Śrót Soya	0 00— 13 00

Ogólna tendencja wzmocniona.

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 17. 1. 1931 r.

Wypłaty na Warszawę	47,00—47,20
Noty wialkie	46,85—47,05

W pierwszych 10-ciu latach

winna każda matka dziecko swe myć i kąpać tylko za użyciem czystego łagodnego

MYDŁA DLA DZIECI **NIVEA**

Dziecko będzie jej za to wdzięczne, gdyż zaoszczędzi sobie w przyszłości wiele kłopotów o zachowanie dobrej cery. Mydło N vea jest wyrabiane według przepisów lekarskich specjalnie dla wrażliwej skóry dziecka. Cena: Zł. 1.50

Przy ćwiczeniach sportowych i w czasie niepogody niezrównanym środkiem jest

KREM NIVEA

Należy przed wyjściem na ostre powietrze lub słotę natrzeć twarz i ręce kremem Nivea. Krem Nivea wsiąka dokładnie w skórę i nie pozostawia po sobie tłustego połysku. Wzmacnia on i ożywia skórę i chroni ją przed ujemnem działaniem wiatru i ostrego powietrza, oraz zapobiega pękaniu skóry i jej pierzchnięciu. Z zadowoleniem stwierdzamy wtedy, że skóra nasza jest miękka, przyjemna w dotknięciu, nabiera zdrowego, młodzieńcze o wyglądu. Żaden inny krem nie może zastąpić kremu Nivea, gdyż tylko krem Nivea zawiera Euceryt, środek pielęgnujący skórę.

W pudełkach po zł. o.40 do 2.60 i w tubach po zł. 1.35 i 2.25

Wyrób krajowy firmy Pebeco, Sp. Akc., Poznań 10

Pw 8416/17-N.1142/N.1271

Zagadnienia paneuropejskie — i tylko zagadnienia

Jakiemi materjałami rozporządza II-ga konferencja europejska

Genewa, 17. 1. (Tel. wł) Jak już donosiliśmy, wczoraj nastąpiło w Genewie otwarcie drugiej sesji konferencji europejskiej, noszącej oficjalną nazwę „Studjum nad Unją Europejską".

Konferencja do prac swych rozporządza materjałami przygotowanemi na skutek polecenia pierwszej sesji konferencji, przez sekretarza generalnego Ligi Narodów i dyrektora Międzynarodowgo Biura Pracy. Zarówno jeden jak i drugi dokument uwzględniają dezyderaty, stawiane przez obie warszawskie konferencje państw rolniczych i wysuwają je na pierwszy plan prac konferencji europejskiej. Raport sekretarza generalnego konferencji, sir Ericka Drummonda, zawiera wyszczególnienie tych prac w dziedzinie gospodarczej i technicznej, jakie zostały dokonane przez organizacje Ligi Narodów w ciągu ostatnich lat, i które — zdaniem odnośnej sekcji — dojrzały już do międzynarodowego załatwienia.

Zagadnienia i bolączki rolnicze na pierwszym planie

Konkretne propozycje wysunięte są w dziedzinie tranzytowej, ekonomicznej, finansowej i higjeny publicznej. Sekcja ekonomiczna podkreśla wagę załatwienia spraw kredytów rolnych, które szczególnie interesują państwa centralnej i wschodniej Europy; jak wiadomo zagadnienie to jest obecnie opracowywane przez komitet finansowy Ligi Narodów, który złoży raport podczas najbliższej sesji Rady. Sekcja ekonomiczna wyraża opinję, że najbardziej celowem byłoby zbadanie ustawodawstwa zainteresowanych krajów — odnośnie do kredytów hipotecznych w tym celu, aby komitet mógł współdziałać w usunięciu przeszkód, które w obecnej chwili utrudniają otrzymywanie kredytu pod zastaw obligacyj banków hipotecznych przez koła rolnicze. Po tej też drodze pójdą zapewne rozpoczęte dziś prace komitetu finansowego, przyczem pierwotna idea emisji międzynarodowej pożyczki dla rolnictwa została prawdopodobnie zarzucona.

Wnioski specjalne poszczególnych państw

Poza tem niektóre rządy nadesłały uwagi co do planu prac obecnej konferencji. Rząd duński przewiduje utworzenie 3-ch podkomisyj, z których pierwsza miałaby się zająć sprawą organizacji współpracy europejskiej, druga miałaby wykreślić główne kwestje o charakterze politycznym, które mogłyby być omawiane i uprzednio przygotowane drogą dyplomatyczną, trzecia podkomisja miałaby się zająć sprawami gospodarczemi. Rząd duński wspomina również o możliwości powołania do współpracy państw europejskich, nie należących do Ligi Narodów.

Krótka notatka rządu niemieckiego nie zawiera żadnych konkretnych subjekcyj, przypomina jednak o konieczności powzięcia zdecydowanych postanowień co do programu prac, pozatem mówi o ustępstwach państw należących do Ligi Narodów.

Rząd belgijski w dłuższej notatce podkreśla konieczność załatwienia spraw, dotyczących sytuacyj cudzoziemców w krajach europejskich, a ze spraw technicznych podnosi wagę elektryfikacji Europy.

Sceptyczny stosunek prasy francuskiej — A co zrobić z Sowietami?

Paryż, 17. 1. (Tel. wł.). Paryska prasa poranna przynosi szerokie sprawozdania z obrad konferencji europejskiej, zajmując jednak naogół w wypowiadaniu sądów stanowisko wyczekujące, ponieważ według jej zdania droga, którą konferencja chce pójść, nie jest jeszcze skrystalizowana.

„Matin" słusznie nie spodziewa się kategorycznych decyzyj konferencji. Podobne stanowisko zajmuje cała prasa. Są — zdaniem tej prasy — zagadnienia, których bez Sowietów rozwiązać nie można, naprzykład sprawa rozbrojenia. „Lecz czy Litwinów będzie mógł na polu rolnictwa czy handlu międzynarodowego przysłużyć się swemi poglądami sprawom europejskim?"

Myśl o stanach zjednoczonych Europy czy choćby o porozumieniu europejskiem jeszcze nie dojrzała. Wczoraj dopiero widocznem było w czasie obrad, na jakie burze jest ona narażona. W obecnem stadjum możnaby temu zagadnieniu zaszkodzić, narażając porozumienie europejskie na sabotaż przez sowiecką propagandę.

Należy wobec tego przypuszczać, że odpowiednia komisja zaczeka jeszcze z zaproszeniem Rosji niezależnie do tego, czy to się Niemcom i Włochom podoba czy nie.

Gra o tekę Mac Donalda

Trwała i ciągła depresja gospodarcza w Anglji, która nie sięgnęła jeszcze — jak sądzą niektórzy — do dna, oraz stały, niepokojący wzrost bezrobocia, a poza tem istniejące kłopoty finansowe skarbu państwa stwarzają niedogodną dla rządu Labour Party, a łatwą dla opozycji konserwatywnej sytuację. I właśnie pragnąc wykorzystać dogodny dla siebie układ stosunków, agitują konserwatyści gwałtownie za rozpisaniem wyborów do parlamentu już w końcu lutego. Parlament musiałby być w takim razie rozwiązany nieco wcześniej.

Konserwatyści, którzy już dość długo nie trzymali steru rządów W. Brytanji w swem ręku, prą dzisiaj do wyborów, spodziewając się, że kampanja wyborcza na tle nurtującego kraj niezadowolenia i nastrojów kryzysowych przyniesie im bezwątpienia laury i pozwoli osięgnąć zwycięstwo w wielu okręgach. Licząc się z tem, konserwatyści trzymają w pogotowiu cały swój sztab i organizację partyjną. 1560 klubów „torysowskich" rozsianych po całym kraju zostało zmobilizowanych, a kampanja agitacyjna zaczęła się już de facto. Z tej strony przynajmniej.

Jeśli chodzi o moment polityczny, konserwatyści uderzyli bez wątpienia w t. zw. punkt neuralgiczny swego przeciwnika. Labour Party nie może się w tej chwili pochwalić żadnym sukcesem na polu polityki wewnętrznej zwłaszcza, a przesilenie gospodarcze może być argumentem przeciwko rządowi Mac Donalda. Wyborcy mogą dać wyraz swemu niezadowoleniu, mogą poddać się nastrojowi chwili i wynik wyborów może przynieść z łatwością porażkę partji robotniczej. O tem wie dobrze i z tego zdaje sobie sprawę Mac Donald i partja. To też pragnie rząd obecny odroczyć rozwiązanie parlamentu i wybory do końca roku bieżącego w nadziei, że w ciągu tego czasu nastąpi wydatna poprawa sytuacji gospodarczej w kraju.

Ale nietylko względy polityczne skłaniają konserwatystów do ataku na rząd Mac Donalda i do gry wyborczej. Otóż konserwatyści dążą do tego, aby wybory odbyły się jeszcze przed złożeniem przez Snowdena budżetu w Izbie Gmin, co nastąpi — jak zwykle — w kwietniu. Dlaczego? Sądzą oni, iż dla załatania deficytu w budżecie państwa kanclerz skarbu, Snowden, wniesie projekt nowego wysokiego opodatkowania wielkiej własności ziemskiej, oraz podatku od przyrostu wartości majątków.

Gra między temi dwiema partjami nie może być rozegrana bez reszty, bez udziału i bez akcesu ku tym lub tamtym ze strony liberałów, którzy odgrywają rolę języczka u wagi. A Lloyd George sądzi — jak widzi się to z coraz ostrzejszych dywersyj przeciw Labour Party, że liberałowie przy nowych wyborach mogą się odegrać i odzyskać swe dawne stanowisko silnej partji. W ręku liberałów zatem spoczywa de facto w razie wyborów ostateczna decyzja — kto zwycięży?

W łonie samej zaś Labour Party istnieją od pewnego czasu rozdźwięki, różnice, rozłamy, które niewątpliwie osłabiłyby tę partję w razie decydującej kampanji wyborczej. Na skrajnem lewem skrzydle pod wodzą „czerwonego" Maxtona grupują się niezadowoleni z „oportunizmu" Mac Donalda. W centrum zaś utworzyła się pod wodzą sir Oswalda Mosley'a grupa, której hasłem jest wprowadzenie programu polityki ceł protekcyjnych dla ratowania sytuacji gospodarczej i prestiżu Anglji. Sir Mosley rozwija teorję bardzo zbliżoną do koncepcji t. zw. socjalizmu narodowego, stąd też nadano mu przydomek „angielski Hitler".

W tych warunkach kampanja wyborcza byłaby połączona z dużem ryzykiem dla Labour Party i należy przypuszczać, iż Mac Donald i Snowden, główni kierownicy rządu, będą opierać się z całej siły atakom konserwatystów.

W. W

Na fundusz jubileuszowy Tow. Czytelni Ludowych

Zamiast kwiatów na trumnę ś. p. Jakóba Szlagowskiego złożył w piśmie naszem poseł Ryszard Piestrzyński na Towarzystwo Czytelni Ludowych zł 50

Zakończenie tygodnia gospodarczego korp. Hermesia.

Dzisiaj kończy się tydzień gospodarczy korp. Hermesia, poświęcony kwestji kryzysu gospodarczego w Polsce. Referaty cyklu dotychczas wygłoszone cieszyły się wielką frekwencją, to też należy spodziewać się, że w dniu dzisiejszym referat prof. Błachowskiego, (Naukowa organizacja, jako czynnik pomocniczy w uzdrowieniu stosunków gospodarczych), zamykający tydzień, zgromadzi liczną i doborową publiczność. W programie zebrania przewidziane jest również przemówienie prezesa korp. Hermesia p. Ryszarda Busza.

Proces o „zamach" na Piłsudskiego

Warszawa, 17. 1. (Tel. wł) Proces Jagodzińskiego i towarzyszy o zamach na Piłsudskiego został wyznaczony na 29 stycznia. (w)

Kochające matki żądają tylko Emulsję tranową „Erbe" która stanowi skuteczny środek leczniczy i odżywczy u dzieci przy krzywicy, słabości i rozmiękczeniu kości (esteomalacia), nieżycie oskrzeli, gruźlicy płuc i wogóle w tych wypadkach gdy dla organizmu wskazanem jest pełnowartościowy środek odżywczy. Emulsja tranowa „Erbe" jest również preparatem wybitnie wzmacniającym dla osób dorosłych i osłabionych wiekiem i rekonwalescentów. Do nabycia w aptekach i drogerjach.
Pw 7482-49,86

Francja broni się przed bezrobociem

Paryż, 17. 1. (PAT). „Le Matin" ogłasza oświadczenie ministra Pracy Grinda o zagadnieniu bezrobocia. Minister oświadcza m. in., iż kontyngenty robotników zagranicznych, sprowadzanych do Francji, zostały znacznie zmniejszone, cofnięto szereg zezwoleń na pobyt i zawarto umowy z kompanjami kolejowemi, aby ułatwić powrót cudzoziemców do ich ojczyzny. Pozatem wydano energiczne zarządzenia, celem uniemożliwienia inwazji cudzoziemców i zalecono francuskim agentom konsularnym prowadzenie akcji, zmierzającej do zmniejszenia emigracji do Francji.

Młodzież Wszechpolska i Obóz Wielkiej Polski (grupa akademicka)

urządza **w dniu 20 b. m. o godz. 20 w lokalu przy św. Marcinie 65,** (nad kinem „Colosseum")

Zebranie kandydatów

z referatem p. Zofji Żółtowskiej-Dąbrowskiej na temat:
„Moralne podstawy życia publicznego w Polsce."

Sanatorjum „Jaworze"

Beskid Śląski — 400 m. n. p. m.
Choroby **przewodu pokarmowego, nerwów, serca i wadliwa przemiana materji.** Świetne położenie. Najbardziej nowoczesne urządzenia. Czynne całorocznie. Informacje i ilustrowane prospekty przez **Zarząd Sanatorjum im. D-ra Czopa w Jaworzu.**
Telefon nr. 1 Tw 141

ZAŻYWAJ

Biomalz

dla Twego zdrowia
BIOMALZ jest to najlepszy środek odżywczy i wzmacniający dla dzieci i dorosłych
We wszystkich aptekach i drogerjach

Pw 8415-71.8

Sprawa Brześcia

Głosy społeczeństwa

Na zebraniu Stronnictwa Narodowego w Ostrowie dn. 15. bm uchwalono jednomyślnie następującej treści rezolucję:

„Przyłączamy się do protestów narodowego i katolickiego społeczeństwa polskiego przeciw hańbie brzeskiej i stwierdzamy, że szlachetny naród polski nic nie ma wspólnego ze zbrodnią ani z tymi, którzy jej dokonali. Posłom klubu Narod. wyrażamy gorące podziękowanie za pełną godności i powagi obronę honoru Polski przed światem.

Krętactwo

Związek Polskiej Młodzieży Demokratycznej „sanacyjny", ogłosił dnia 16 bm. oświadczenie, w którem mówi:

„Dlatego też w chwili obecnej, gdy sprawa niewłaściwego traktowania byłych posłów w Brześciu poprzez jednostronne oświetlenie interpelantów sejmowych wysoce zaniepokoiła opinję publiczną i drogą przewlekłych protestów szerzy zamęt w społeczeństwie, wyzyskiwany przez demagogję partyjną dla podważenia autorytetu państwa — Z. P. M. D. z naciskiem podkreśla konieczność przeprowadzenia śledztwa przez właściwe czynniki i uspokojenia opinji publicznej. Równocześnie zaś Z. P. M. D. przeciwstawia się inspirowaniu dalszych protestów oraz wciąganiu młodzieży akademickiej w szkodliwe demonstracje. Do ogółu zaś młodzieży zwraca się z gorącym apelem o zachowanie pełnego godności akademickiej spokoju oraz zdecydowane potępienie prób wygrywania „Sprawy Brzeskiej" dla niskich interesów partyjnych, wyrażając głębokie przekonanie, iż władze państwowe dołożą starań, by winnj godnych ubolewania wykroczeń, o ile oskarżenia są prawdziwe, zostali przykładnie ukarani".

Widać, że i ta młodzież „sanacyjna" czuje, że jakoś czegoś trzeba domagać się w sprawie Brześcia Ale przedewszystkiem kręci. Gdy dla celów partyjnowyborczych wtrącano ludzi do więzienia, milczała, a teraz nagle niepokoi się o... wygrywanie sprawy brzeskiej dla celów politycznych. Już niektórzy odosobnieni starzy krętacze tak mówili. Ale, gdy tak mówi młodzież, jest to widok godny litości i obrzydliwy.

Dalsze głosy uczonych polskich

Dr. Stefan Szuman, profesor psychologji na uniwersytecie Jagiellońskim, zgłosił swój akces do listu profesorów uniwersytetu w sprawie brzeskiej. Krakowski klub literatów zsolidaryzował się in gremio z akcją protestacyjną.

* * *

Prof. Henryk Arctowski nadesłał do Lwowa list z Paryża następującej treści:

„Przyłączam się całą duszą do protestu Profesorów Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie w sprawie Brześcia. Dr. Henryk Arctowski."

* * *

Do oświadczenia profesorów Uniwersytetu Poznańskiego w sprawie Brześcia zgłosił swój akces p. dr Franciszek Łabendziński, docent Un. Pozn.

Pod adresem ministra Michałowskiego

Podajemy poniżej przemówienie posła Niedziałkowskiego (P. P. S.) w sejmowej komisji budżetowej przeciw Brześciowi i obecnemu ministrowi sprawiedliwości, a ówczesnemu prokuratorowi w sprawie więźniów brzeskich, p. Michałowskiemu, przyczem zniewoleni jesteśmy trzymać się granic referatu „Kurjera Warszawskiego", który nie uległ konfiskacie. Oto, co z przemówienia, wygłoszonego na terenie parlamentarnym, ocalało:

Rozumiemy motywy posłów Stronnictwa Narodowego, którzy dzisiaj nie przybyli na posiedzenie, uważając za rzecz dość niezwykłą, że prokurator w sprawie brzeskiej ujął w swe ręce kierownictwo ministerjum sprawiedliwości. Sądzimy natomiast, że niezależnie od tego jest rzeczą wskazaną, aby pewne rzeczy powiedzieć tu otwarcie, a zarazem doprowadzić do wyjaśnienia niektórych spraw. Za kilka dni komisja prawnicza zajmie się pod względem merytorycznym sprawą brzeską, a także pod względem politycznym. P. minister Michałowski w tej komisji znajdzie się w charakterze jednego z tych, którzy są oskarżeni w tekście interpelacji poselskiej oraz wniosku klubu narodowego. Dziś sądzę, że jest rzeczą bardzo potrzebną, aby udział w całej tej sprawie p. ministra był omówiony i wyjaśniony w tych punktach, któreby jeszcze wymagały wyjaśnienia.

Zacznę od rzeczy pozornie drugorzędnej. Wiadomo, że p. minister sprawiedliwości jeszcze bardzo niedawno był prokuratorem sądu okręgowego i sprawował nadzór nad śledztwem w sprawie brzeskiej. Był on o tyle uprzejmy dla opinji publicznej, że w kilku wywiadach poinformował o stanie rzeczy w Brześciu i w sposób dość kategoryczny przeciwstawił się informacjom prasowym. Między innemi, dnia 20 września r. z. p. Michałowski podał do wiadomości „Ilustrowanego Kurjera Codziennego", że więzienie wojskowe w Brześciu jest zupełnie przeciętnym aresztem śledczym, i że rygor tam obowiązuje ten sam, jaki jest stosowany wobec aresztowanych, znajdujących się w śledztwie prewencyjnem. P. min. Michałowski oświadczał, że cywilne władze rządowe korzystają z wszelkich kompetencyj nadzoru, a w wywiadzie z przedstawicielem „Expressu Porannego" stanowczo stwierdzał, że doniesienia o złem traktowaniu więźniów są nieprawdziwe i mają na celu fałszowanie opinji, że więzienie odpowiada wszelkim wymaganiom i że sam widział czterech byłych posłów, jak spacerowali, ująwszy się pod ręce. Wkońcu, że nie są od siebie izolowani, lecz utrzymują z sobą kontakt.

Teraz więźniowie są na wolności i żaden z nich nie przypomina sobie tego sielankowego spaceru. P. Michałowski, który miał wgląd w regulamin, mógł się dowiedzieć, że więźniowie mieli obowiązek spacerowania tylko według cel i z rękami, założonemi na plecy. Co do regulaminu, to p. prokurator Michałowski mówił, że jest to normalny, typowy regulamin więzienia śledczego. Ale tymczasem regulamin ów, który wisiał w każdej celi, miał specjalny tytuł i podpis komendanta Biernackiego. Jakie rozporządzenie Pana Prezydenta Rzeczypospolitej upoważnia pułkowników do wydawania takich osobnych regulaminów więziennych?

Pomijam już problemat prawny, dlaczego sędzia Demant, jako sędzia sądu apelacyjnego, podlegał prokuratorowi sądu okręgowego? Ale jest inny fakt. P. Demant, który, według oświadczenia prokuratora Michałowskiego w prasie, miał możność kontroli więzienia, dnia 10 października wyraził zgodę formalną na dostarczenie więźniom przedmiotów codziennego użytku, które nawet wyliczył szczegółowo. Te posyłki wysłano. Żony i rodziny więźniów otrzymały pokwitowanie przez kierownictwo więzienia. Jest to dokument wyjątkowy, pisany ołówkiem i podpisany jedną literą z dodatkiem „major".

Te posyłki nie były dostarczone Posłowie Kiernik, Liebermann i Dubois komunikowali p. Demantowi, że są traktowani w sposób niezwykły, i p. Demant odpowiedział p. Kiernikowi, że powie o tem prokuratorowi. Jednak nie było żadnej konsekwencji, chociaż prokurator tego dnia był w Brześciu.

Jakiem prawem płk. Biernacki, który, według oświadczenia prokuratora Michałowskiego, podlegał, jako komendant więzienia, prokuratorowi i sędziemu śledczemu, mógł wzywać więźniów i komunikować im to, że za zgodą marszałka Piłsudskiego wolno im kandydować czy nie kandydować? W jaki sposób oświadczenia więźniów o tem, że niektórzy z nich nie chcą kandydować, mogły być dostarczone prasie rządowej, gdy ani komisja wyborcza, ani rodziny nic o tem nie wiedziały?

P. prokurator Michałowski opowiadał, że więźniowie spędzają czas na grze w szachy, warcaby i na czytaniu książek. Te książki, były to streszczenia historji poszczególnych pułków. Jedno z dwojga, albo nasza interpelacja jest nieprawdziwą, to niech p. minister wstanie i powie, że jest nieprawda; albo, jeśli jest prawdziwa, to się ponosi odpowiedzialność.

Wyjaśnienia wymagałoby też, w jaki sposób w więzieniu tem znaleźli się specjalnie przydzieleni oficerowie? Po co było tyle miesięcy dla prowadzenia śledztwa? Po co te ogromne kaucje, nałożone na więźniów wypuszczonych i dlaczego wypuszczono ich na raty? Jeśli chodziło o przeszkodzenie w porozumiewaniu się ze świadkami, to czemu zostawiono trzech, a resztę wypuszczono?

Nareszcie mówca porusza sprawę aresztowania pos. Kwapińskiego i zapytuje: komu są potrzebne takie metody aresztowania? Nie wyobrażaliśmy sobie, — mówił — żeby po naszej interpelacji p. prokurator Michałowski, odpowiedzialny za Brześć, mógł przyjąć stanowisko ministra sprawiedliwości, nie odpowiedziawszy publicznie na te oskarżenia. Należało dać odpowiedź męską, ale nie udawać, że się nic nie stało. To są sprawy niebezpieczne dla całego kraju.

Naszem zdaniem rozwój państwa może się odbywać tylko w drodze utrwalenia praworządności. Stały się rzeczy jednakże, których odrobić teraz już nie można. Chyba tylko częściowo. Naruszono nietylko niezależność sądownictwa, ale i honor. Wszyscy ludzie, którzy temu zawinili, powinni odejść.

Powody złożenia mandatu

„Dziennik Bydgoski" donosi, że ks. Czaplewski, wybrany do Sejmu z listy B. B. w okręgu bydgoskim, złożył mandat, nie mogąc zgodzić się, jako kapłan na metody brzeskie.

Nasze znowu informacje idą w tym kierunku, że sprawa złożenia mandatu przez ks Czaplewskiego była przesądzona przez tutejszą władzę duchowną na długo przed wyborami.

Stronnictwo Narodowe w Ostrowie

Stronnictwo Narodowe ani na chwilę nie spoczęło w pracy organizacyjnej. Świadczy o tem cały szereg zebrań odbywających się w wielu miastach na prowincji. M. in. w dniu 15. bm odbyło się walne zebranie członków S. N. w Ostrowie Referaty wygłosili pp. Karol Rzepecki, Wrobiński i Rżekiecki.

Powzięto odpowiednią rezolucję w sprawie brzeskiej, którą podajemy na innem miejscu.

Następnie wybrano nowy zarząd w następ. składzie: Prezes — p. Wrobiński, zast. prezesa p. Dezydery Splitt, sekretarz p. Rżekiecki, skarbnik, p Banaszkiewicz. Pozatem na ławników wybrano pp.: Pawlicką, Nowicką, Krawczyka, Nadera Władysława i Idziora Wojciecha.

Ograniczenie liczby kas chorych w Polsce

Polska Agencja Prasowa donosi, że w łonie czynników decydujących przygotowany już został projekt zmiany podziału terytorjalnego kas chorych na terenie całej Rzeczypospolitej. Projekt ten przewiduje zniesienie szeregu mniejszych kas, w wyniku czego powstałoby na terenie całej Polski zamiast dotychczasowych 243 kas tylko 57, z których każda obejmowałaby teren działalności kilku kas dotychczasowych.

Według projektu, Kasy chorych znajdować się będą na terenie Poznańskiego i Pomorza w następujących miastach: w Wejherowie wzgl. Gdyni (zamiast dotychczasowych Kas w Wejherowie, Kartuzach i Kościerzynie), w Chojnicach (Chojnice, Tuchola, Sępolno), Tczewie (Tczew, Starogard, Gniew), Brodnicy (Brodnica, Nowe Miasto, Działdowo), Grudziądz (Grudziądz-miasto, Grudziądz-powiat, oraz Świecie), Toruniu (Toruń, Chełmża, Wąbrzeźno, Chełmno), Bydgoszcz (Bydgoszcz-miasto i powiat, Szubin, Żnin, Wyrzysk), Inowrocławiu (Inowrocław, Strzelno i Mogilno), Obornikach (Oborniki, Wągrówiec, Chodzież), Szamotułach (Szamotuły, Międzychód, Czarnków), Grodzisku (Grodzisk, Wolsztyn, Nowy Tomyśl, Kościan, Śmigiel), Poznaniu (Poznań miasto i powiat), Gostyniu (Gostyń, Śrem, Leszno, Rawicz i Koźmin), Gnieźnie (Gniezno, Września, Środa, Jarocin), Ostrowie (Ostrów, Pleszew, Krotoszyn, Odolanów, Ostrzeszów, Kępno).

Jest rzeczą niewątpliwą, że administracja w Kasach chorych pochłaniała zbyt wiele pieniędzy. Pomimo to jednak nie ustawały skargi na niedomagania w obsłudze ubezpieczonych. Co więc będzie dopiero teraz, gdy liczba Kas chorych zmaleje z 243 na 57. Ludzie będą musieli jeździć do oddalonej o kilka powiatów Kasy chorych i czekać tam może dniami całemi. Ta zmiana więc nie załatwia absolutnie sprawy.

Konfiskaty za przemówienie poselskie

Warszawa, 17. 1. (Tel. wł.) — Dzisiaj rano zaszły osobliwe konfiskaty. Pierwszy raz się zdarzyło, ażeby ustępy z przemówienia posła uległy konfiskacie. Tak się stało z końcowym ustępem mowy posła Niedziałkowskiego na posiedzeniu komisji budżetowej. Konfiskacie uległy „Gazeta Warszawska", „Robotnik", „Kurjer Poranny" oraz „Wieczór Warszawski". „Gazeta Warszawska" została skonfiskowana ponadto za przedruk drukowanego w nr. 15 czasopisma „Forum" artykułu adwokata Hofmokl-Ostrowskiego i za drukowanie w warszawskiem wydaniu „Gazety Warszawskiej" protestu Dowborczyków w sprawie Brześcia. (w)

O prezesa prokuratury generalnej

Warszawa, 17. 1. (Tel. wł.) Jako następców na stanowisko prezesa prokuratury generalnej w miejsce Stanisława Bukowieckiego wymienieni są b. minister sprawiedliwośc Car, wiceminister skarbu Grodyński, generał Daniec, pierwszy prezes Najwyższego Sądu Wojskowego, oraz senator Zaczek. (w)

Groźba lokautu w angielskim przemyśle bawełnianym

Manchester, 16. 1. (PAT.) — 12-godzinne obrady, mające na celu zapobieżenie lokautowi w przemyśle bawełnianym w Lancashire, nie doprowadziły do pomyślnych wyników. Lokautem zagrożonych jest z górą 250 tys. robotników tkackich.

Wielki huragan nad Anglją

Londyn, 17. 1. (Tel. wł.) Nad Wielką Brytanją przeszedł wczoraj silny huragan, który wyrządził duże szkody w Szkocji, zwłaszcza w miastach portowych. Chwilami wiatr dął z siłą 120 klm.

Manifestacje antypolskie w Mińsku

Wilno, 16. 1. (PAT.) Z Mińska donoszą: W związku z skazaniem w Wilnie b. posłów biaruskiego klubu poselskiego odbyły się w Mińsku na szeroką skalę zainicjowane demonstracje uliczne, skierowane przeciwko Polsce. Demonstranci w liczbie 1500 osób przeciągali ulicami miasta, wznosząc wrogie okrzyki pod adresem Polski i rządu polskiego. Uczestnicy pochodu nieśli transparenty o treści antypolskiej. W fabrykach odbyły się meetingi, na których powzięto rezolucje protestacyjne.

Porozumienie w konflikcie węglowym w południowej Walji.

Londyn, 16. 1. (PAT). Wczoraj wieczorem osiągnięto w konflikcie węglowym w południowej Walji porozumienie, na podstawie którego płace mają pozostać bez zmiany do końca lutego, przy utrzymaniu 7½ godzinnego dnia pracy. Punkty te mają być jeszcze omawiane przez specjalny urząd rozjemczy, którego przewodniczący będzie miał głos decydujący w sporze.

Stronnictwo Narodowe

Wydział Robotniczy

urządza we wtorek, dnia 20 b. m., o godz. 7 wieczorem w sali Str. Narodowego przy ul. Św. Marcina 65 zebranie dyskusyjne z referatem p. redaktora Adama Piotrowskiego na temat:

Bezrobocie a organizacje zawodowe

Na zebranie to zaprasza członków Stronnictwa i wprowadzonych przez tychże gości oraz sympatyków narodowego ruchu robotniczego

Prezydjum Wydz. Robotniczego
Marcin Koralewski. Dr. Celestyn Rydlewski.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

O usprawnienie ruchu tramwajowego

Sama publiczność powinna pamiętać o tem, że od niej w znacznej mierze zależy, czy komunikacja będzie sprawna

Staraniem dyrekcji P. K. E. jest, by ruch wagonów jak najbardziej dostosować do potrzeb ludności. W tym celu przeprowadza się stale różne próby i gdy się okaże, że taka czy inna zmiana wpłynąć może na usprawnienie komunikacji tramwajowej zawsze się taką innowację zaprowadza. Trudno jednak aby tramwaje mogły zadowolić wszystkich. Na 200 tys. mieszkańców jeździ przypuśćmy 120 tys. dziennie, a każdy ma jakieś inne życzenie. Wiele z tych życzeń jest istotnych, choć z różnych względów nie wszystkie mogą być zaraz załatwione. Ulepszenia zaprowadza się jednak stale, a najlepiej dopatrzy się ich ten, kto dłuższy czas nie widział Poznania.

Jeżeli sprawność tramwajów nie jest jeszcze bez zarzutu, to winę ponoszą przedewszystkiem również pasażerowie, którzy często utrudniają racjonalną i tak już ciężką pracę personelu. Nie wszyscy jeszcze przyswoili sobie dostatecznie poczucie konieczności przestrzegania i szanowania przepisów. Wskakiwania i wyskakiwania w biegu są stałem zjawiskiem mimo, że jest to zabronione, gdyż wynikają stąd liczne nieszczęśliwe wypadki.

Z chwilą gdy konduktor zapowiedział, że niema miejsca, nie należy wchodzić do wagonu. Wszelkie dyskusje na ten temat wywołują tylko niepotrzebne zamieszanie i zahamowanie ruchu. Osoby nietrzeźwe, niechlujnie ubrane, wzbudzające odrazę zewnętrznym wyglądem, z wielkiemi bagażami, przewożące materjał palny itd. — powinny zrezygnować z podróży tramwajem, a upór i potem kłótnie w wagonie przyczyniają się tylko znów do zmniejszenia sprawności. Wreszcie bilet należy wykupić zaraz bez kilkakrotnego wzywania i dokładnie określić kierunek.

Pasażerowie — naturalnie nie wszyscy — często utrudniają regularną komunikację. Najmniejsze np. zwrócenie uwagi uważane jest jako osobista obraza. Na tym punkcie dochodzi nieraz do komicznych scen, ale przeważnie są one przykre i dowodzą o złem pojmowaniu własnego interesu.

Nieraz konduktor przeciska się jak piskarz przez publiczność, pytając głośno: „Kto z państwa nie ma biletu?“ — Lecz nie każdy na to reaguje. Przyjdzie kontroler i stwierdza, że ten lub ów jedzie bez biletu; konduktor otrzymuje naganę, a w dodatku bywa, że i pasażer czuje się jeszcze dotknięty, ba — robi nawet sceny! Dalej ktoś płacąc większą monetą, chociaż posiada drobne, również paraliżuje normalną pracę konduktora.

Publiczność ma jakieś dziwne uprzedzenie, że woli wsiadać do napchanego wozu motorowego, gdy przyczepny mógby jeszcze pomieścić wielu pasażerów. Wreszcie prawidłowy ruch tamują też woźnice różnych pojazdów konnych, którzy z upodobaniem, choć tego nie wolno robić, jeżdżą po szynach przed tramwajem. Motorniczy zapamiętale dzwoni, lecz woźnica nie zawsze myśli ustępować i nieraz śmieje się w kułak. Dopiero, gdy spostrzega, że to nie przelewki — podcina konie i zmyka.

Dopiero gdy wszystkie wspomniane powyżej bolączki i wiele innych będą usunięte, wówczas w tramwajach zapanują lepsze porządki, i komunikacja będzie bez zarzutu. Dyrekcja P. K. E. stale dąży do tego usprawnienia, lecz jej wysiłek będzie połowiczny, gdy nie poprze ją nasza jeżdżąca publiczność. — Wszelkie słuszne żale na personel kierować należy do dyrekcji, zamiast wdawać się w długie rozmowy z tramwajarzami, które do niczego nie doprowadzają, lecz tylko zaogniają sprawę. Taka współpraca publiczności i policji, wspólnie z P. K. E. może wiele dobrego zdziałać i uporządkować ruch tramwajowy. (z)

Wskutek nieostrożności

Doniesienie wczorajsze o p. Błociszewskim z Parkowa prostujemy po zasięgnięciu dokładniejszych informacyj w tym sensie, że użycie nadmiernych środków nasennych było spowodowane nieostrożnością, a nie trudnościami finansowemi.

Trzy lata więzienia

Epilog zabójstwa w sądzie

W styczniu ub. roku nabył Maciejewski dom od p. Faberowej. W domu tym, którego zawiadowcą był p. Pawlak, mieszkał jako lokator robotnik Józef Głuchy, któremu nowy gospodarz wytoczył proces o eksmisję. Odtąd też datuje nienawiść obu, która zaostrzała się coraz bardziej. Z strony Głuchego paść miały takie słowa jak: „możecie sobie już zawczasu szukać miejsca na cmentarzu“. Odnosiły się one do lokatorów Stróżyka i Pawlaka.

Dnia 24 września wczesnym rankiem, gdy Głuchy zamierzał się udać rowerem do cegielni, w której pracował, padły nagle o 15 metrów za domem liczne strzały, pochodzące, jak zeznawał napadnięty, od leżących w ukryciu w rowie, Pawlaka i Stróżyka; Począł on wobec tego uciekać, pozostawiając na miejscu rower. W zdenerwowaniu jednak obrócił się i strzelił kilkakrotnie do napastników. Jeden z strzałów ugodził Maciejewskiego, który znajdował się w towarzystwie dwóch wspomnianych lokatorów. Z okrzykiem „zostałem zastrzelony!“ oparł się o studnię gospodarza Plenslera, poczem osunął się na ziemię i wyzionął ducha. Powstał wielki popłoch. Zmobilizowano policję, która zajęła się zabójcą i w konsekwencji sprawa oparła się o sąd.

Rozprawie przewodniczył sędzia dr. Cyprjan, oskarżał prokurator dr. Kastelik. Obronę prowadził p. asesor Hoppe. Na rozprawę powołano 21 świadków. Jako rzeczoznawcy zjawili się lekarze prof. U. P. dr. Horoszkiewicz oraz dr. Łaguna. Stwierdzili oni zgodnie, że Maciejewski zmarł wskutek śmiertelnego postrzału w płuca i krwotoku. Prokurator wniósł o 10 lat ciężkiego więzienia, a obrona o uwolnienia swego mandanta, twierdząc że działał w koniecznej obronie. Trybunał skazał Głuchego za zabójstwo bez zastanowienia na 3 lata więzienia i na ponoszenie kosztów sądowych oraz pogrzebu. (z)

KALENDARZYK

Sobota, 17 stycznia 1931.

Słońce: wschód 7,55; — zachód 16,10; — długość dnia 8 godz. 15 min.
Księżyc: wschód 7.47; — zachód 14,11; — przed nowiem
Przepowiednia pogody na niedzielę: Nadal pogoda niestała; wiatry północno zachodnie; znaczne ochłodzenie.
Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: Dziś + 1,54 m.
Kal. rzk.: Antoni Op.; jutro Kat. Św. Piotra.
Kal. słow.: Rościsław; jutro Jaropełk.

Bibljoteka im. J. I. Kraszewskiego (ul. Wrocławska 17) otwarta codziennie od godz. 12—13 i od 16—19. W soboty od g. 12—15. Kaucja 3 zł, abonament 1,80, wpis 50 gr.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka Sapieżyńska, plac Sapieżyński 1. — Apteka pod Eskulapem, pl. Wolności 13. — Apteka pod Złotym Lwem, Stary Rynek 75. — Apteka Chwaliszewska, Chwaliszewo 76.
Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ul. Mickiewicza 22.
Łazarz: Apteka przy Parku Wilsona, ul. Marsz. Focha 47.
Wilda: Apteka „Fortuna“, ul. Górna Wilda 96.
W innych dzielnicach pełnią służbę apteki tamtejsze.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Posiedzenie Rady miejskiej** odbędzie się w środę, 21 bm. o godz. 18 min. 30. Na porządku obrad różne wybory i sprawy urzędniczo-personalne, sprzedaż Hotelu „Polonia“, sprawa poboru 100 proc. dodatku do opłat państwowych od patentów na wyrób i sprzedaż trunków i przetworów wódczanych i spirytusowych, podwyższenie kredytu, przerachowanie pożyczek, zaciągniętych w Ubezpieczalni Krajowej na złote w złocie, uchwalenie dodatkowych kredytów dla budowy Sierocinca przy ul. Szamarzewskiego, inne drobne sprawy.

— * **Ze Związku Pracowników Kupieckich.** Roczne walne zebranie, wyznaczone na 21 bm. odbędzie się dopiero w środę, 28 bm

— * **Baczność Młody Przemysł!** Przypomina się w ostatniej chwili o rocznem walnem zebraniu Towarzystwa, które odbędzie się w jutrzejszą niedzielę na dużej sali Domu Rzemieślniczego przed południem o godz. 10 i pół.

— * **Z Zrzeszenia Związków Zawodowych Automobilistów Ziem Zachodnich.** Na zasadzie art. 13 statutu Zrzeszenia zwołuje się na niedzielę, 18 bm. godz. 10 do lokalu p. Jaszyka dawniej p. Kasperkowej przy ul. Kraszewskiego 16 walne zebranie filji Poznań. O ile na 10 nie stawi się statutem przewidziana liczba członków, natenczas odbędzie się o godz. 10,30 następne walne zebranie, którego uchwały będą prawomocne bez względu na ilość obecnych członków.

— * **Zebranie naukowe Koła Polonistów** odbędzie się dnia 18 bm. o godz. 11 przed południem w sali 18 Coll. Minus. — Referat wygłosi p. dr Czesław Latawiec n. t. „Problem lucyferyzmu w twórczości Tadeusza Micińskiego“.

— * **Z Sodalicji Pań Zawodu Kupieckiego.** Walne zebranie sekcji misyjnej odbędzie się w poniedziałek, 19 bm. o godz. 19 w ochronce przy kaplicy św. Józefa.

— * **Katolickie Koło Pań** zawiadamia, że dnia 21 bm. o godz 20 odbędzie się w salce Księgarni św Wojciecha plenarne zebranie Koła z referatem p. Zofji Rzepeckiej p. t. „Udział kobiet w Akcji Katolickiej“. Ze względu na aktualność tematu pożądany jest jak najliczniejszy udział.

— * **Z Sekcji Eucharystycznej Sodalicji Pań Konfekcyjnych.** Miesięczne nabożeństwo i zebranie odbędzie się w poniedziałek, 19 bm o godz 19 w kaplicy sodalicyjnej, ul Dominikańska 8. I ptr.

ŻYCIE SOKOLE

— * **Żeńskie Tow. Gimn. „Sokół“ 13. (Wilda).** Walne zebranie odbędzie się w środę, 21 bm. o godz. 19,30 w lokalu drh. Zawadkowej. G Wilda 75. Przybycie wszystkich druhen konieczne.

WYKŁADY

— * **Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej — Komitet m. Poznania** komunikuje, że następny wykład w Collegium Medicum przy ul. Fredry 10 odbędzie się w środę, dnia 21 bm. Przemawiać będzie p. inż Bohatyrew na temat „Płatowce: typy i konstrukcja“. Zapowiedziany natomiast na sobotę, dnia 17 bm. wykład z powodu choroby prelegenta nie odbędzie się.

WYCHOWANIE, KURSY

— * **Kurs bezpłatny języka włoskiego** dla członków Towarzystwa polsko - włoskiego Dante Alighieri rozpocznie się d. 21 bm. Lekcyj będzie udzielał prof dr. Stefanini w salce przy Alejach Marcinkowskiego 22. I p. — Składka roczna 8 zł, dla młodzieży 4 zł Wpłaty przyjmuje skarbniczka towarzystwa p. Zielińska, pl. Wolności 18 (Tow. Sztuk Pięknych). Bibljoteka włoska przy ul. Sew. Mielżyńskiego 26-27.

WYSTAWY

— * **Z Tow. Przyj. Sztuk Pięknych** (pl. Wolności 18). W Salonie Tow. Przyj. Sztuk Pięknych jest obecnie wystawa, obejmująca trzy kolekcje. Jan Piasecki wystawił kolekcję projektów na witraże, Józef Krzyżański kolekcję obrazów i Wilk Ossecki kolekcję pejzażów i akwafort. — Ponadto wystawia jeszcze: Aniela Czarnowska z Krakowa. — Salon otwarty w dnie powszednie od godz. 11—17; w niedziele i święta od godz. 12—15.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Święto Weteranów z 1863 r.** Obchód 67 rocznicy powstania styczniowego 1863 r. odbędzie się dnia 22 stycznia 1931 r. Rano o godz. 8,30 zbiórka weteranów przy ul. Fredry 7 w lokalach Towarzystwa Pomocy Inwalidom Wojennym i Weteranom z 1863 r. O godz. 9,40 wyjazd weteranów do katedry na uroczyste nabożeństwo które odprawi ks kanonik Zborowski w Złotej Kaplicy na intencję pozostałych weteranów. Po nabożeństwie Towarzystwo Pomocy Inwalidom Wojennym wydaje śniadanie na cześć weteranów w Sali Malinowej Bazaru.

— * **Poznańska Drużyna Błękitna.** — Dnia 18 bm. (w niedzielę) o godz. 7.10 sekcja sceniczno-amatorska Poznańskiej Drużyny Błękitnej w pełnym składzie wyjeżdża na gościnny występ do Grodziska na przedstawienie amatorskie „Zagłoba swatem“ — H. Sienkiewicza. — Dn. 15 lutego rb. Pozn. Drużyna Błękitna organizuje na strzelnicy małokalibrowej przy ul. Fr. Ratajczaka wewnętrzne zawody konkursowego strzelania z broni małokalibrowej. Celem usilnej propagandy wyznaczono 10 nagród dla najlepszych zawodników. — Wkrótce sekcja bokserska Drużyny Błękitnej odbędzie zawody towarzyskie z klubem sport. H. C. P. w miejscu. Zainteresowani drużyniacy mogą się zgłaszać do kancelarji Pozn. Druż. Bł. codziennie w godzinach pomiędzy 17—20 po wszelkie wskazówki oraz informacje.

— * **Zarząd Okręgowy Tow. Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych** organizuje wycieczkę w celach pedagogicznych do Wiednia i Budapesztu w czasie od 24 marca do 4 kwietnia br Uczestnicy zwiedzą dokładnie szkolnictwo wiedeńskie podczas nauki i w tym celu otrzymają od dyrekcyj zakładów urlopy. Zgłoszenia i informacje: Zarząd Okręgowy TNSW., Poznań, ul Strzelecka 4

— * **Tow. śpiewu im. Chopin** donosi członkom, iż lekcje odbywają się we wtorki i czwartki o godz. 19.45 w lokalu p. Fiedlerowej przy Górnej Wildzie. Tam przyjmuje się również nowych członków.

— * **Orkiestra symfoniczna Urzędników Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych w Poznaniu** poszukuje do swego zespołu amatorów muzycznych wszelkiego rodzaju instrumentów w celu zasilenia kółka. Zgłoszenia osobiste przyjmuje się każdego poniedziałku od godz 20 do 22 w gmachu Polskiego Związku Kolejowców przy ul. Spokojnej 23, natomiast pisemne zgłoszenia kierować pod adresem: Zarząd Koła Muzycznego Urzędników Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych w Poznaniu, pokój 305.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Jakiś „pumpernikel“** reklamuje firma J. Adam w Bydgoszczy, zapomocą kolorowych ulotek, zredagowanych w haniebnym stylu, przyczem roi się w nich od błędów ortograficznych. Sądzimy, że przeczytanie takiej ulotki może raczej wzbudzić odrazę do „pumpernikla“. Zresztą sama nazwa „pumpernikel“ brzmi w języku polskim dość niechlujnie i jeżeli p. Adam pragnie powodzenia dla swego razowca, powinienby mu wynaleźć smaczniejszą nazwę.

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Mocny środek nasenny.** Zamieszkały przy ul. Siennej 4 Wolfgang Benko zażył wielką ilość środka nasennego, uzyskanego na receptę lekarską. Ponieważ Benkę nie można było dobudzić, a zachodziła obawa zatrucia, chorym zaopiekowało się pogotowie ratunkowe. (k)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Postrzeleni podczas włamania.** — Na Ratajach włamano się do oranżerji Gustawa Wilczka Byli dwaj osobnicy, których spłoszono. Podczas ucieczki właściciel strzelił za uciekającymi 4-krotnie, raniąc w lewą rękę i siedzenie 20-letniego Albina Swobodę, bez stałego mieszkania. Drugi osobnik Józef Ziemczak również bez mieszkania, ulotnił się. Swobodę odstawiono do szpitala miejskiego. (z.)

— * **Kradzieże i włamania.** P. Krystence z Strzałkowa skradziono w restauracji na ul. Klasztornej 6 plecak, zawierający 4 obrusy, 2 białe koszule nocne, 2 serwetki i poduszkę. — Ze strychu p. Zofji Wydra, ul Gwarna 19, skradziono bieliznę wart 250 zł. — P. Tomkiewiczowej, ul. Bluszczowa 4, skradziono z biura na ul. Kantaka 1. 500 zł, 4 książki handlowe i pieczęcie firmowe. (z.)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— * **Napad.** Dnia 15 bm. wieczorem napadło kilku osobników właściciela domu J. Kosza w Suchostrzygach pod Tczewem i pobiło go dotkliwie. Broniąc się z powodu kalectwa dość długo tylko jedną ręką, dobył nareszcie rewolweru i strzelił, przyczem trafił w pierś jednego z napastników. Policja spisała protokół celem wyjaśnienia tego wypadku. (dt.)

— * **Fatalna drabina.** Robotnik folwarku Modrowo, niejaki Szwarc, zdejmując siano spadł z drabiny i uległ ciężkiemu potłuczeniu. Następnego dnia wysłał do pracy swego syna, który spadł z tej samej drabiny, ponosząc śmierć na miejscu (dt.)

— * **Kradzież z włamaniem.** Ostatniej nocy włamali się dotychczas nieznani sprawcy do pracowni mistrza krawieckiego p. Gladisa przy ul. Sambora w Tczewie i zabrali materjał i kilka niewykończonych ubrań za kilkaset złotych. Złodzieje zbiegli w niewiadomym kierunku. (dt.)

Z WIELKOPOLSKI

— * **Września.** (Kradzieże.) W Kaczanowie dokonano kradzieży u p. Józefa Winnefelda, któremu zabrano większą ilość win owocowych wartości około 300 zł i u p. Franciszka Niehoffa, u którego skradziono drób wartości około 250 zł. Jako sprawców kradzieży ujawniono i ujęto Stanisława Kopczyńskiego i Franciszka Jędryszaka, obydwu z Kaczanowa. Podczas rewizji, przeprowadzonej u aresztowanych, odnaleziono część skradzionych przedmiotów. (k.)

— * **Krotoszyn.** (Pożar.) W Sośnicy spłonęła w tych dniach stodoła z żytem rolnika Franciszka Adamskiego. Przyczyny powstania ognia nie ujawniono, a straty ocenia się na około 3 tys. złotych. (k.)

— * **Wągrowiec.** (Kradzież z włamaniem.) W jednej z ostatnich nocy włamano się do składnicy spółdzielni spożywczej „Jedność“ w Wapnie. Nieznani włamywacze skradli wyroby tytoniowe wartości około 1500 zł. (k.)

Nikt nie zdaje sobie sprawy z tego

co to jest???

że nie potrafimy opanować bezrobocia i brniemy coraz głębiej w ogólne zubożenie!!

Odpowiedź prosta: Popierajmy

Przemysł Krajowy!

Związek Obrony Przemysłu Polskiego

POZNAŃ ulica Rzeczypospolitej 1.

— * **Czarnków.** (Koncert Tow. Śpiewu.) W niedzielę odbył się staraniem Towarzystwa Śpiewu pod batutą p. prof. Mackowiaka „Koncert Moniuszkowski". Sala była przepełniona. Nadmienić należy, że około 300 osób nie otrzymało biletów. Koncert rozpoczął się słowem wstępnem. Szczególnie podziwiano i oklaskiwano solistkę p. Gogojewiczową i barytona p. prof. Heisinga. Na zakończenie koncertu odegrała orkiestra wyjątek z „Halki". Po koncercie odbyła się zabawa taneczna, podczas której w miłym nastroju goście bawili się do rana. Podczas koncertu przygrywała orkiestra wojskowa 68 p. p. i uczniów seminarjum nauczycielskiego.

— (Kurs robótek ręcznych.) Kółko Włościanek w Śmieszkowie urządziło 6-tygodniowy kurs szycia bielizny. W sobotę odbyła się w lokach p. Baera w Śmieszkowie wystawa robót ręcznych z bielizny. Otwarcia wystawy dokonał ks. kanonik Swiniarski przy bardzo licznym udziale obywatelstwa. Następnie odbyła się przy dźwiękach orkiestry zabawa. (cn.)

— * **Stęszew.** (Introdukcja nowego proboszcza.) Uroczystość introdukcyjna nowego proboszcza ks. Kazimierza Stachowiaka odbyła się dnia 28 ub. mies. — Zrana zaczęły gromadzić się tłumy parafjan, stowarzyszenia i bractwa kościelne przed pięknie przystrojoną plebanją. Wychodzącego z plebanji proboszcza powitało dziewczę śliczną deklamacją, a chór świecki odśpiewał kilka utworów. Wśród bicia dzwonów oraz pieśni „Kto się w opiekę", nowy proboszcz, prowadzony przez ks. dziekana Gładysza, w otoczeniu licznego duchowieństwa, p. starosty i reprezentantów dozoru kościelnego oraz parafji, ruszył pod baldachimem przed bramę zamkniętego kościoła. Tu odmówiono przewidziane rytuałem modły, poczem ks. dziekan Gładysz poświęcił klucze, wręczając je ks. prob. Stachowiakowi. Następnie orszak zatrzymał się przed ołtarzem, gdzie po odprawieniu modlitw i odczytaniu dekretu, introdukcyjnego, ks. dziekan w podniosłych słowach zwrócił się do nowego proboszcza, polecając jego opiece parafję stęszewską. W odpowiedzi ks. Stachowiak wygłosił krótkie przemówienie do ks. dziekana Gładysza oraz parafjan, w którem dziękując za liczne dowody przywiązania, prosił o zgodną współpracę wszystkich parafjan. Zkolei odśpiewano „Te Deum", poczem nowy proboszcz celebrował uroczystą sumę. — Podczas mszy św. wygłosił porywające kazanie ks. prob. Smoliński z Morzewa, wskazując na wysoką godność i odpowiedzialność proboszcza oraz zachęcając parafjan do posłuszeństwa, przywiązania i miłości dla swego duszpasterza. Przy śpiewie „Serdeczna Matko" odprowadzono ks. proboszcza do plebanji, gdzie składano gratulacje.

Z Tow. Przemysłowych

Tow. Przem. „Dźwignia" w Poznaniu. W czwartek 15 bm. odbyło się w lokalu p. Dusika (przy ul. Marsz. Focha) roczne walne zebranie Tow. Przem. „Dźwignia" w Poznaniu.

Obrady zagaił krótko po godz. 8-mej w obecności blisko stu członków prezes p. Zalewski, witając przedstawiciela Związku Tow. Przem. i Rzem. p. syndyka Tad. Piotrowskiego.

Po odczytaniu protokółu powierzono przewodnictwo walnego zebrania p. K. Juszczakowi, który poprosił do pióra p. Suwczyka a na ławników pp. Adamczewskiego i Wiertala.

Nastąpiły sprawozdania prezesa p. Zalewskiego, sekretarza p. Wojdy, skarbnika p. Jóźwiaka, bibljotekarza p. Walorka i po krótkiej dyskusji udzielono zarządowi na wniosek komisji rewizyjnej jednogłośnie pokwitowanie.

Następnie wybrano jednogłośnie stary zarząd ponownie na nowy rok. Zkolei zdaje p. Byczyński obszerne sprawozdanie z uroczystości 10-lecia Tow. Bratniej Pomocy Miejsk. Zakł. Siły i Światła. We wnioskach wywołały dłuższą dyskusję kwestja „Funduszu Jubileusz." i kwestja towarzyskiej kasy pośmiertnej. Po załatwieniu drobnych spraw, solwuje p. prezes zebranie hasłem: Przemysłowi i Rzemiosłu Cześć". (td)

Zebranie rzemiosła, drobnego przemysłu i kupiectwa w Swarzędzu. W poniedziałek 12 bm. odbyło się w Swarzędzu na dużej sali Hotelu Polskiego, z inicjatywy miejscowego Tow. Przem. wielkie zebranie rzemiosła, drobnego przemysłu i kupiectwa swarzędzkiego, poświęcone specjalnie sprawom podatkowym. Obrady zagaił w obecności przeszło 200 osób prezes Tow. Przemysłowców w Swarzędzu p. A. Napieralski, udzielając głosu synd. Związku Towarzystw Przem. i Rzem. p. Tadeuszowi Piotrowskiemu z Poznania, do referatu o podatkach. W półtoragodzinnym referacie przedstawił prelegent historję powstania ustaw o podatkach doch. i przem., przechodząc do ich szczegółowego objaśnienia. Referat ten przyjęto oklaskami, a po obszernej dyskusji, na którą jeszcze referent wyczerpująco odpowiedział, uchwalono wysłać do Pana Ministra Skarbu następującą petycję:

Płatnicy podatku przemysłowego i podatku dochodowego miasta Swarzędza, zebrani na specjalnem zebraniu zwołanem w tej sprawie przez Tow. Przemysłowców w Swarzędzu proszą JWPana Ministra Skarbu

1) o wstrzymanie nagłego ekzekwowania zaległości podatkowych, sięgających 6 —7 lat wstecz, gdyż grozi to wszystkim samodzielnym placówkom rzemieślniczym, przemysłowym i kupieckim ruiną, narażając całe obywatelstwo Swarzędza na nędzę i stopniową zagładę.

2) o amnestję wszelkich pod. bezpośr. za lata 1923 do 1928 gdyż zapłacenie ich w obecnych ciężkich warunkach gospodarczych jest, bez częściowej chociażby likwidacji przedsiębiorstwa poprostu niemożliwem,

3) o sprawiedliwszy podział mandatów członków kom. szacunkowych i odwoławczych gdyż w obecnych komisjach nie uwzględniono wcale względnie zamało najwięcej uprzemysłowione ośrodki i szacowanie jest wobec tego niefachowe i w swych skutkach zabójcze.

Rzemieślnik drobny przemysłowiec i drobny kupiec nie jest w możności przy swoim skromnym dochodzie prowadzić prawidłowej książkowości i wskutek tego podlega opodatkowaniu przez dowolne szacowanie kom. szacunkowych które prawie o każdym wypadku jest zbyt wygórowanem. (td)

Tow. Przem. w Strzałkowie. W niedzielę 4 bm. odbyło się w Strzałkowie roczne walne zebranie Tow. Przemysłowców. Obrady zagaił p. prezes Maciejewski witając przedstawiciela Związku Tow. Przem. i Rzem. w osobie — syndyka p. Tadeusza Piotrowskiego. Bezpośrednio po zagajeniu wicepr. p. Ziarniak wręcza p. Maciejewskiemu w imieniu zarządu pięknie wykonany dyplom, którym mianowano długoletniego i dla Towarzystwa wielce zasłużonego prezesa p. Maciejewskiego — prezesem honorowym.

Zkolei składają życzenia w imieniu związku p. syndyk Piotrowski i w imieniu członków p. Brzeziński. Wzruszony prezes p. Maciejewski dziękuje Towarzystwu za doznany zaszczyt i życzenia.

Przewodnictwo walnego zebrania powierzono p. syndykowi Piotrowskiemu, który poprosił do pióra p. Sowadzkiego, a na ławników pp. Chojnackiego i Solińskiego. Po odczytaniu protokółu z ostatniego posiedzenia i przyjęciu nowych członków nastąpiły sprawozdania członków zarządu, które przyjęto z uznaniem i na wniosek kom. rewizyjnej udzielono ustępującemu zarządowi jednogłośnie pokwitowania.

Poczem nastąpił obszerny referat syndyka p. t. „Praca Związku Tow. Przem. i Rzem. w przeszłości i na przyszłość". W dyskusji zabierali głos pp. Brzeziński, Maciejewski, Ziarniak i Matuszewski. Po udzieleniu wyjaśnień przez referenta, przystąpiono do wyboru nowego zarządu, do którego wybrano jednogłośnie ponownie wszystkich byłych członków zarządu z p. prezesem Maciejewskim na czele. Po załatwieniu szeregu drobniejszych spraw, solwuje przewodniczący zebranie hasłem: Przemysłowi i Rzemiosłu Cześć! (td)

Składki i pokwitowania

Na pomnik Serca Jezusowego: St. J., Kostrzyn z prośbą o zdrowie dla męża i matki 20 zł. — J. Filipiak za otrzymaną **łaskę i błogosławieństwo dla domu 5 zł.** — Sobczakowa na uproszenie łaski 2 zł. — Klupszowa z gorącą prośbą o zdrowie 2 zł. — Kasprzakowie zamiast kwiatów na trumnę drogiego nam śp. Marcelego Karpińskiego 20 zł. — Franciszka Pilarska z podziękowaniem za otrzymane łaski 5 zł. — Piotr Rybarczyk, Garaszewo, z podziękowaniem za otrzymane łaski, 2 zł. — Dybczyńska z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o zdrowie 2 zł. — Marja Gryczke z podziękowaniem za wysłuchanie prośby o zdrowie 1 zł — Aldona Łucka z prośbą o zdrowie dla brata 10 zł. — Feliks Świat 5 zł. — Kaczmarkówna 5 zł. — T. P. Nakło w pewnej intencji 5 zł — Razem z poprzednio pokwitowanemi 1 485.90 złotych.

SPORT

Gry sportowe

Dziś o godz. 17 rozpoczyna się w hali „Ośrodka" turniej gier sportowych z udziałem łódzkiego „Triumphu". Dziś walczą goście z reprezentacją gimn. Bergera; jako przedmecz odbędzie się spotkanie pań „AZS." — „Sokół".

Kolarstwo

Czy to możliwe? „SS. Union" (Łódź) zorganizował w lecie zeszłego roku międzynarodowe zawody kolarskie z udziałem zawodników niemieckich i szwajcarskich, jednak nie wypłacił im wszystkich należności z tytułu zwrotu kosztów podróży i utrzymania. Zainteresowani zawodnicy zgłosili swe pretensje do związków kolarskich swych państw, które zkolei wystąpiły do „Union Cycliste International" z żądaniem interwencji. Obecnie nadeszła wiadomość, że Niemiecki Zw. Kolarski zawiesił w prawach członkowskich Union za niezapłacenie odszkodowań, przyczem decyzja została ogłoszona oficjalnie za pośrednictwem Związku Międzynarodowego. Z powyższego kroku Zw. Niemieckiego wynikałoby, że SS. Union w Łodzi, od wielu lat członek Zw. Pol. Tow. Kolarskich, należało jednocześnie do Związku Niemieckiego. (!?) co jak wiadomo jest sprzeczne z podstawowemi zasadami organizacji sportowej. Jak dowiadujemy się, na dzień 17 bm. zostało zwołane plenarne posiedzenie zarządu ZPTK, które zażąda szczegółowych wyjaśnień od Unionu i wystąpi z odpowiedniemi wnioskami na terenie międzynarodowym. (PAT)

Pięściarstwo

„Goplanja" Inowrocław — „Warta". Zawody odbędą się jak wiadomo w dobrze ogrzanej sali gimnastycznej „Ośrodka", wejście z ul. Marcelińskiej, w niedzielę, 18 bm. o godz. 16. Goście startują w następującym składzie: Nickel, Chmielewski II, Gotowała (mistrz Polski w r. 1924), Niespodziński, Kośmicki, Chmielewski I., Zieliński Franciszek i w ciężkiej Zieliński Zygmunt.

Treningi sekcji pięściarskiej „Sokoła" odbywają się we wtorki i soboty od godz. 20 do 22 w sali „Ośrodka" (koszary 57 p. p.) Zgłoszenia na nowy kurs przyjmuje podczas treningu p. instr. Stamm.

Tennis

Polska w puharze Davisa. W tych dn. Polski Zw. Lawn - Tennisowy wysłał swe zgłoszenie d. rozgrywek o puhar Davisa w 1931 r. W strefie europejskiej napotka Polska na następujących przeciwników: Niemcy, Austrję, Italję, Czechosłowację, Japonję, Południową Afrykę, Anglję, Grecję, Monaco, Węgry, Jugosławję, Szwajcarję i obrońcę puharu Francję. W strefie amerykańskiej walczyć będą: Stany Zjednoczone A. P., Kanada, Argentyna, Chili, Brazylja, Urugwaj i Paragwaj. (PAT)

Życie organizacyjne

Walne zebranie K. S. „Ostrovia", miało przebieg spokojny i rzeczowy. Obszerne sprawozdania kierowników poszczególnych oddziałów, oraz komisji rewizyjnej wykazały ruchliwą działalność rozciągającą się na dziedzinę sportu piłkarskiego, tennisowego, lekkoatletycznego i gier sportowych. Ustępującemu zarządowi udzielono pokwitowania wraz z podziękowaniem za owocną i gorliwą pracę. Nowe władze wybrano w składzie następującym pp.: prezes — adwokat Winkowski, wiceprezes — maj. Jackowski i Teodor Banasiewicz, sekretarz — K. Szczodrowska, skarbnik — Adam Świtalski, kier. oddz. piłki nożnej — W. Maciejewski, tennisowego — mgr. Józef Pieczyński, gier sportowych — Marczewski. W następnym punkcie obrad omówiono i uchwalono zmiany statutu, nadając wszystkim oddziałom szeroką autonomję, co umożliwi większy rozwój klubu.

Roczne walne zebranie klubu hokejowego „Czarni" odbędzie się 19 bm. o godz. 19,30 w lokalu p. Jarockiej. Obecność wszystkich członków obowiązkowa.

K. A. „Skała" wybrał na walnem zebraniu nowy zarząd w składzie następującym pp.: prezes — Płonczyński, jego zastępca — Kaleta, sekr. — K. Kwietniewski, skarbnik — Szyja, kier. oddz. pływackiego — Kaleta, sekr. Kwietniewska, kap. sportowy — Cieślak. Klub rozwija się dobrze, jak wynika ze sprawozdań.

ARTUR RUBINSTEIN

światowej sławy pianista, którego każdorazowy występ w Poznaniu ściąga największą ilość słuchaczy, przybywa do naszego grodu i wystąpi z jedynym koncertem

we wtorek, 27 stycznia, w auli uniwers.

Bliższe szczegóły o programie podane zostaną w następnych komunikatach.

Sprzedaż biletów w składzie cygar A. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20, telefon 56-38. zw 27 372

Teatr Wielki

DZIŚ — Wielki wieczór baletowy „Miljony Harlekina" i „Rapsodja Liszta".
Niedziela, 18. 1 po południu „Traviata".
Niedziela, 18. 1 wieczorem Wielki wieczór baletowy „Miljony Arlekina" i „Rapsodja Liszta".
Poniedziałek, 19. 1. „Fiołek z Montmartru".
Wtorek, 20. 1. „Fiołek z Monmartre'u".
Środa, 21. 1. „Zamarłe oczy". (Występ gościnny Marji Janowskiej).
Czwartek, 22. 1. „Siła przeznaczenia". (Występ gościnny Marji Janowskiej).
Piątek, 23. 1. „Fiołek z Montmartre'u.
Sobota, 24. 1. „Holender tułacz" (wznowienie).
Niedziela, 25. 1. o godz. 3 popoł. „Madame Butterfly".
Niedziela, 25. 1. wieczorem Wieczór baletowy — „Miljony Arlekina" i „Rapsodja Liszta".
Początek o godz. 8 wieczorem.

Teatr Polski

DZIŚ — „Interes z Ameryką".
Niedziela 18. 1 o godz. 15 „Otello". (Ceny zniżone).
Niedziela 18. 1. o godz. 20 „Interes z Ameryką".
Poniedziałek 19. 1 „Koralja i S-ka".
Początek o godz 8 wieczorem
Bilety wcześniej nabyć można w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Nie rzucaj mnie, madame". — Premjera
Niedziela, 18. 1. o godz. 4 popoł. „Betleem polskie".
Niedziela, 18. 1. wieczorem „Nie rzucaj mnie, madame".
Poniedziałek, 19. 1. „Nie rzucaj mnie, madame".
Początek o godz. 8 wieczorem.
Bilety wcześniej do nabycia w składzie cygar p. Zygarłowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

Teatr Rewja

DZIŚ — „Coś dla dam".

Przez szybkę

Płeć czy wiek?

Feljeton z przed kilku dni p. t. „Grzeczność to..." znalazł żywy odzew wśród czytelników. Dostałem w odpowiedzi na poruszone w nim zagadnienie cały szereg listów. „Kardynalne zasady grzeczności" znalazły tu różnostronne oświetlenie.

Bardzo się z tego cieszę, gdyż uważam, że dyskusja z udziałem wielu osób o różnych poglądach, starcie się zdań rozmaitych pozwoli na wysnucie ciekawych wniosków.

Aby sprawę należycie postawić, przytoczę na początek dyskusji wyjątek z dwu listów. Autorzy ich reprezentują skrajnie przeciwne poglądy.

I znów jestem w kłopocie — komu dać pierwszeństwo. Autorem jednego listu jest młoda panienka, pensjonarka, drugiego — starszy pan, blisko siedemdziesięcioletni (jak sam pisze).

Ciągnijmy węzełki.

Wyszedł list owego pana.

„W domu rodzicielskim już od najmłodszych lat wpajano we mnie kult dla kobiet i dla wiekiem starszych. To też i dzisiaj jeszcze, czy to w tramwaju czy autobusie, czy gdziekolwiek indziej w podobnych sytuacjach nie potrafiłbym zajmować siedzącego miejsca, o ile dla której zpań obecnych bez różnicy wieku takowego brakuje... tak powinien się zachowywać każdy dobrze wychowany i kulturalny mężczyzna".

Co do dawania doraźnych nauczek grzeczności nasz korespondent pisze: „Uważam, że reformy obyczajowe nigdy skutecznie nie dają się w czyn wprowadzać, o ile się je stosuje w wypadkach własnej wygody, czy korzyści samego reformatora. Wszczepianie zasad dobrego wychowania w stosunku do dzieci jest obowiązkiem ich rodziców. Ludzie obcy mogą tylko własnym przykładem wpływać na wzmożenie ogłady w obyczajach własnego społeczeństwa".

A teraz wręcz przeciwny punkt widzenia. List pensjonarki:

„Naprawdę to być nie powinno, żeby człowiek zmęczony pracą, może nieraz słaby i chory, ustępował miejsca dlatego, że jest mężczyzną, drugiemu człowiekowi, niejednokrotnie zupełnie zdrowemu i silnemu, gdyż jest nim kobietą".

Sąd o tych listach zostawiam tymczasem czytelnikom. Chciałbym usłyszeć różne zdania na ich temat, zanim sam spróbuję wyciągnąć z nich wnioski.

X. Awery.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

W NASZYM REGJONIE

MONOGRAFJE SZKOLNICTWA

Obok monografij miast są opracowania z dziejów wielkopolskiego szkolnictwa największą chlubą naszych badań regjonalnych. Ogólny zarys dziejów szkolnictwa w czasach zaboru pruskiego dał dr. L. Ręgorowicz, dziesięciolecie rządów polskich na polu wielkopolskiego szkolnictwa omówił szczegółowo dr. M. Jabczyński, który ponadto opracował monograficznie strajk szkolny, szereg cennych przyczynków do dziejów szkolnych zawdzięczamy dr. Andrz. Wojtkowskiemu i dr. Stefanowi Truchimowi, który szczególnie poświęcił się badaniom szkół rydzyńskich; mamy również szereg zarysów monograficznych poszczególnych szkół, jak gimnazjum ostrowskiego (dr. Eustachiewicz), trzemeszeńskiego, Marji Magdaleny w Poznaniu (dr. Ręgorowicz), gimnazjum realnego im. Bergera (dr. Truchim), cenne przyczynki do dziejów gimnazjum im. Fryderyka Wilhelma, którego następcą jest obecnie gimnazjum im. św. Jana Kantego, opracowane przez dr. J. W. Opatrnego i in.

Do prac tych przybywa obecnie jubileuszowa monografja o „Dziejach Fundacji ks. Ludwiki Radziwiłłowej", wzorowo opracowana na podstawie skrzętnie zebranych materjałów przez dr. Wisławę Knapowską, dawną wychowanicę tej szkoły, a obecnie nauczycielkę uczelni im. Dąbrówki, która jest kontynuacją tej dawnej fundacji.*) Autorka, znana ze swych badań nad nowożytną historją Wielkopolski w XIX. w., dała szczegółowy obraz dziejów szkoły od chwili jej założenia w r. 1830 aż po r. 1878, w którym umarł długoletni dyrektor szkoły dr. Karol Wilh. Barth, ostatni nominowany członek zarządu Fundacji ks. Ludwiki Radziwiłłowej; bo wraz z jego śmiercią, a właściwie od chwili wydania reskryptu ministerjalnego z dnia 21 2. 1873, przejmującego całkowicie zakład na etat państwowy, skończyły się dzieje Fundacji, a rozpoczął nowy okres państwowej szkoły pruskiej, zbudowanej na gruzach Fundacji.

Monografja, opracowana na umiejętnie nakreślonem tle politycznem, z szerokiem uwzględnieniem dziejów współczesnego żeńskiego szkolnictwa poznańskiego (n. p. pryw. szkoła Herwigowej, zakłady Urszulanek i Sercanek), oraz uzupełniona dziejami pałacu Górków, w którym przez długie lata mieściła się szkoła, jest bardzo cennem wzbogaceniem naszej literatury regjonalnej.

F. Pohorecki.

*) Wisława Knapowska, Dzieje Fundacji ks. Ludwiki Radziwiłłowej w Poznaniu. W stuletnią rocznicę: 1830 — 1930. Poznań, 1930. str. 211.

Dzieci i ideał wielkości. W „Kwartalniku Pedagogicznym" poddaje dr. Szuman krytyce ideał wielkości. Od najdawniejszych czasów stawiamy dzieciom i młodzieży za wzór życia czyny ludzi sławnych i wybitnych. Z punktu widzenia wychowawczego jest to często niebezpieczne, gdyż obraz bohatera bez skazy i ułomności jest postacią zbyt abstrakcyjną. Nie stworzymy wielkich ludzi, dając młodzieży wizerunki ludzi sztucznie dla celów wychowawczych spreparowane. Ideał wielkości jest tylko wtedy cennym środkiem pedagogicznym, gdy wzór wielkości służy do obudzenia własnego, głębszego i wyższego „ja", gdy jest drogą do znalezienia w sobie siebie samego — istotniejszego i bardziej człowieczo-idealniejszego, większego. Ideał ten staje się szkodliwy, gdy prowadzi do oceny siebie i drugich miarą uznanych wielkości. Człowiek nie traci na godności, gdy nie jest wybitnym, ale staje się pospolitym, gdy nie umie znaleźć swojego głębokiego „ja". — Niesposób w krótkiej notatce streścić tej cennej rozprawy. Nauczyciel, zwłaszcza historyk, znajdzie w niej dużo materjału do praktycznego zużytkowania w szkole. (St. N.)

Książki nadesłane

„Kraków stolicą kresów południowo-zachodnich". Studja nad nowym podziałem administracyjnym państwa. Kraków 1930. Nakł. Izba Przemysłowo-Handlowa w Krakowie.

Stefan Vrtel-Wierczyński: „Wybór tekstów staropolskich. Czasy najdawniejsze do r. 1543". Lwowska Bibljoteka Slawistyczna Tom XII. Lwów, 1930. Nakł. K. S. Jakubowski.

Wincenty Szpręga, mgr. praw: „Sądownictwo polubowne w stosunkach handlowych i przemysłowych na ziemiach zachodnich Rzeczypospolitej Polskiej". Wyd. Izba Przem.-Handlowa w Bydgoszczy. 1930.

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

Pierwsze ślady człowieka na ziemiach polskich. Z Krakowa piszą nam: Badania prehistoryków w okolicach Olkusza i Ojcowa, odkryły najstarsze w Polsce ślady pobytu człowieka przedhistorycznego. Najgłębsze namulisko ze śladami pobytu człowieka, z resztkami wyrobów kamiennych znaleziono w jaskini „Ciemnej" w Ojcowie, w kilku jaskiniach doliny Prądnika, w Piekarach i koło Tyńca nad Wisłą. Przedhistoryczne te wykopaliska pochodzą z końca epoki lodowcowej dyluwizmu, tj. z przed dwunastu tysięcy lat. Tutaj więc stopa ludzka poraz pierwszy dotknęła terenów dzisiejszej ziemi polskiej, tutaj osiedlił się człowiek pierwotny. Znaleziska, które opracowuje docent U. J. dr. Żurawski, mają dla nauki doniosłe znaczenie. (oz)

Krakowskie Tow. Matematyczne odbyło posiedzenie z odczytem p. A. Bieleckiego pt. „O integralnem przedstawianiu powierzchni zapomocą funkcyj uwikłanych".

MUZYKA

Ku czci Oskara Nedbala urządziła Czeska Filharmonja uroczysty obchód żałobny. Z dzieł tragicznie zgasłego kompozytora wykonano przegrywkę do opery „Chłop Jakób", oraz scherzo caprice. Koncert zaczął się marszem żałobnym z Fibicha „Narzeczonej z Messyny", a miał dalej w programie m. in. piątą symfonję Beethovena — jako przypomnienie, że Nedbal z takim zapałem zawsze Beethovena dyrygował — oraz drugą część symfonji Berlioza „Harold we Włoszech", mieszczącą słynne solo na altówkę. I to również miało na celu przypomnienie działalności zmarłego, który był jak wiadomo świetnym altowiolistą i podporą słynnego kwartetu czeskiego, w którym zasiadał przez czternaście lat z Hanuszem Vihanem, Józefem Sukiem i Karolem Hoffmannem. (pm)

„FALSTAFF" WE LWOWIE.

Ze Lwowa donoszą już nam o premjerze „Falstaffa" verdiowskiego w Teatrze Wielkim. Z prasy okazuje się, że opera ta, reżyserowana, śpiewana i wystawiona przez Zygmunta Zaleskiego, a dyrygowana przez p. Milana Zunę, zyskała wielki sukces. Tekst, pochodzący z pod pióra Arrigo Boito (który był sam kompozytorem i to w poważnym, twórcą słynnego „Mefistofelesa"), jest jak pisze „Lwowski Kurjer Poranny" pełen scen „ogromnie udatnych, pełnych świetnego dowcipu i życia", muzyka zaś „jest przepojona takim dowcipem i werwą, że wprost wierzyć się nie może, że pisał ją Verdi (jest to ostatnie jego dzieło). Co do wykonania, to ten sam dziennik — zgodnie z resztą prasy — stwierdza że „Falstaff" „zapewni dyrekcji teatrów obok moralnego zadowolenia również sukces pełnej widowni, na co wysoką swoją wartością w całej pełni zasługuje". Falstaffa wykonał Zygmunt Zaleski zbierając entuzjazmy za niezapomnianą postać, w której „świetna maska, znakomicie opracowane i wystudjowane ruchy, ogromny zdrowy, a nie przesadzony komizm i humor cechują całą kreację". Jako reżyser zdołał każdej postaci „nadać cechy interesujące, komiczne, czy też groteskowe", w szczególności co do figur Bardolfa i Pistola stwierdza sprawozdawca, że „mogłyby być ozdobą każdej sceny światowej". W wykonaniu uczestniczyli pp. Kisielewska, Kośmińska, Węgrzynówna i Sobolewska, Gruszczyński, Łowczyński, Romanowski Wroński i Znicz.

LITERATURA

Nowy nakład France'a. Od Anatola France'a odwróciła się w wielkiej mierze młoda dzisiejsza Francja, dla której ten konsekwentny sceptyk jest wyrazicielem niesławnie zmarłej epoki moralnego bezsterza i bezwiośla. Pokolenie, które przeżyło powagę i grozę wielkiej wojny, zapragnęło moralnego gruntu pod nogami — dogmatu, to też France, jako drwiący ze wszystkich dogmatów relatywista, musiał natknąć się na sprzeciw i to bardzo gwałtowny. Jego destrukcyjność nie ulega zresztą kwestji, a była tem groźniejsza, że France, świetny stylista i mistrz delikatnej ironji, ubierał swoje wieczyste powątpiewanie w czarowne nieraz barwy. Dziś przyznaje się mu dalej artyzm języka, subtelność, elegancję, niemniej i wysoką erudycję — lecz jako nauczyciel życia spotkał się z bezwzględnem odrzuceniem i odporem. Ostatniemi czasy tu i owdzie próbuje się jego częściowej rehabilitacji — nieraz przez duch sprzeciwu — i temu może przypisać należy, iż warszawskie Tow. Wydawnicze zapowiada ponowne wydanie cyklu jego przekładów, rzucając w obieg parę pierwszych tomów. Pochodzą te tłumaczenia z pod pióra Jana Stena, mają około lat trzydziestu, a są istotnie wierne i dają zupełne wyobrażenie o niby suchym, a w istocie wysoce artystycznym stylu France'a. Kto umie czytać krytycznie, i ma o relatywizmie zdanie wyrobione, znajdzie wiele satysfakcji w tem mistrzostwie jakie France okazuje np. w słynnem „Bogowie łakną krwi", albo w „Zbrodni Sywestra Bonnard". Z powieści France'a „Zbrodnia" jest może najcieplejszą i sceptycyzm prawie zupełnie jej nie obciąża, dając pole wolne uczuciom szlachetnym i bezinteresownym, które wzruszają i każą się szanować. (la)

WYPAD DO WŁOCH

(Ze świeżych wrażeń)

Polskie herby w Padwie — W bibljotece uniwersyteckiej — Przygasła Ferrara — Przy domu Ariosta — Grób w bibljotece — Przez Apeniny — Pod Perseuszem — Wśród florenckich Polaków — „Stamperia Polacca" — Tu się również uda.

W drugiej połowie listopada? do Włoch? Nie po to, aby resztki październikowego słońca ścigać po półwyspie w szybkiej pogoni ku południowi i z okien pociągu zobaczyć, jak od północy zmienia się subtelna gama kolorów, co Włochy całe w tej porze okrywa — ale po to, aby naszych serdecznych przyjaciół odwiedzić i nowych choćby kilku pozyskać, przyjrzeć się cennym dla nas placówkom i instytucjom u samego początku nowego okresu pracy, jakiś tam odczyt tu i ówdzie wygłosić, pogawędzić z oddanymi nam ludźmi i ułożyć z nimi plan pracy na bliższą i dalszą przyszłość. Słowem: zebrań, konferencyj indywidualnych i zbiorowych w różnych miejscach szereg spory a na to wszystko, łącznie z podróżą, nie więcej niż dwa tygodnie czasu.

Pierwszy krótki postój w Padwie. I takby właściwie zawsze należało zatrzymać się w Padwie, z Polski do Włoch jadąc nie po kabatki tylko czy perfumowane rękawiczki — jak Rej powiada. Paru godzinami zaledwie rozporządzając trzebaż najpierw pokłonić się sędziwej a wciąż żywotnej uczelni, przejść się po jej krużgankach szanownych, spojrzeć na herbowe klejnoty Jana Zamojskiego i Komesów z Tenczyna i Ossolina, odetchnąć na chwilę atmosferą wspomnień złotem i słońcem nasyconych, zaszczytnych dla nas i drogich.

W bramie uniwersytetu przyciągają oko szumiące młodością i fantazją ogłoszenia o tem, że taki to a taki miły a wesoły towarzysz i kolega dziś właśnie beret doktorski przywdziewając, pożegna się uroczyście z bujnym studenckim żywotem. W uciesznych, niefrasobliwych karykaturach utrwala owo ogłoszenie różne niedawne przygody i koleżeńskie wspomnienia, amory i trefne biesiadki, egzaminowe zmory. Wieńczy całość szumna oracja gratulacyjna lub wiersz mniej lub więcej dowcipny. Wartoby to i do nas przeszczepić, fantazji i dowcipu w dobrym stylu chyba nie braknie.

Zaciszna bibljoteka uniwersytecka, pełna rękopisów szanownych i pamiątek szczególnie nam drogich. Gościa z Polski witają tu z sympatją, dopytując o tych, co tu dłużej pracowali.

Czas spieszyć do Ferrary, ongiś huczącej bujnem życiem, dziś ożywiającej się tylko dzięki bogatej i żyznej okolicy. Uniwersytet, niegdyś sławny, stanął dziś na szarym końcu, ograniczony do dwóch przyrodniczych wydziałów. Tradycja dalekiej przeszłości i ambicja miasta nakazuje go podtrzymać choćby częściowo z funduszów niepaństwowych. Ale jest to tylko wegetacja; co lepsze siły emigrują do środowisk, trudno wytworzyć tu centrum naukowe wyższej miary. Więcej pociąga nas przeszłość Ferrary niż teraźniejszość mocno zmaterjalizowana.

Dom Ariosta przy cichej, długiej ulicy, jednopiętrowy, skromny, pełen niezwykłej harmonji i prostoty w rozkładzie całości, z małym dziedzińcem, za którym znów niewielki ogródek oddzielony od reszty świata niewysokim murem. Widać w dali wierzchołki drzew i wieżę sąsiedniego kościoła. Atmosfera artystycznego zacisza, życiowej samowystarczalności. Coś jakby ta cudowna Ariostowa oktawa, spięta klamrą misterną rymów. Za trzy lata dom ten, jako „monumento nazionale" starannie odnowiony, stanie się celem tysiącznych pielgrzymek w 400-ną rocznicę zgonu największego poety renesansu.

Nie budzi tak miłego wrażenia odwiedzenie Ariostowego grobowca w ciemnej i długiej sali bibljoteki (!) uniwersyteckiej. Przeciwnie — jest w tem coś z muzeum, coś z trupiarni zimnej i odpychającej. Za to nigdzie chyba nie znaleźć tylu rękopisów tego poety, tylu wydań jego dzieł w różnych językach, tak obfitej literatury naukowej. Jest tu i Orland Szalony w polskiej Kochanowskiego szacie.

Ongiś dom państwa De Lupis był szczególnie dla nas cennem w tem mieście oparciem polonofilskich poczynań. Dziś przeniósł się p. De Lupis do Katowic jako konsul włoski, skąd rozwija akcję bardzo pożyteczną. W Ferrarze zaś państwo Lodi objęli dziś ten spadek zaszczytny.

W szybkim przelocie do Florencji dobrze już znanym szlakiem przez grzbiet Apeninów dwa szczegóły głębiej zapadają w pamięć: przejazd przez dziesiątki tuneli już bez duszącego dawniej dymu, dzięki elektryfikacji tej linji a potem bogata gama odcieni złota i bronzu, co gra po drzewach na zachodniem skłonie gór.

Z pod Perseusza Celliniego patrzą, jak na Piazza Signoria zajeżdża długa kolumna olbrzymich samochodów, tworząca ruchomą wystawę rolniczą. Witają tego gościa uroczyście władze miasta, oblega tłum rolników, spieszących na rowerach z okolicy. Wystawa rozporządza własną instalacją elektryczną, w mig jest uruchomiona, demonstruje działanie maszyn, kolportuje broszury i druki.

Lwią część czasu pochłania oczywiście konferencja z prof. Pavolini, od niedawna członkiem Akademji włoskiej. Więc najpierw mowa o jego wrażeniach z wiosennej podróży do Polski, ze zjazdu Kochanowskiego, o czem wspomina z przyjemnością. Referował o tem oficjalnie swoim władzom a teraz snuje różne plany zmierzające do ożywienia włosko-polskich stosunków intelektualnych. Potem sympatyczna pogawędka z zamieszkałą tu oddawna wdową po St. Brzozowskim o różnych imprezach włosko-polskich, z konsulem Paszkowskim o akcji odczytowej na tutejszym gruncie. Następnie chwila wytchnienia na Viale dei Colli przed odczytem o wschodnich kresach kultury łacińskiej we wspaniałym Palazzo di parte Guelfa. Zagajając zebranie zapowiada prof. Pavolini na sezon bieżący cały cykl odczytów poświęconych kulturze polskiej. Wśród audytorjum widać wyniosłą postać Giovanni Papiniego, który się od pewnego czasu żywiej Polską zajmuje. Po odczycie parę chwil wśród bardzo sympatycznej kolonji polskiej. W skład jej wchodzi m. in. i dr. Tłuchowski, co niedawno „Sonety Krymskie" tak pięknie zwłoszczył i p. Stefan Tyszkiewicz, co ten przekład wydał we własnej artystycznej drukarni wraz z żoną, która miedziorytami i inicjałami splendor tego foljału iście królewskiego jeszcze pomnożyła. Ta florencka „Stamperia Polacca" to instytucja, o której u nas mało kto słyszał a przecież przynosi nam ona na obcej ziemi zaszczyt prawdziwy.

Wśród miłej pogawędki wyłania się projekt założenia tutaj towarzystwa włosko-polskiego. Tyle przecie nici wiąże Florencję z naszą kulturą od Jagiellońskich złotych czasów, tylu tu Polaków przebywało dłużej i krócej, otoczonych sympatją i szacunkiem, jest i wartościowe grono naszych włoskich przyjaciół, że z tem towarzystwem pójdzie chyba sprawa jak z płatka.

Czas nagli. Do Rzymu trzeba mi jeszcze dotrzeć, a także stwierdzić, jak tam w Turynie nasze sprawy stoją. Ale o tem innym razem.

Dr. Roman Pollak.

Pisma nadesłane

„Przegląd Piechoty". Zesz. 1. Treść: Od redakcji. — Kpt. A. Sujkowski: „Szkoła podchorążych piechoty w latach 1815—1830". — Płk. T. Różycki: „Doskonalenie kadry oficerskiej w pułkach piechoty". — Kpt. J. Jungrav: „Współpraca wzajemna lotnictwa i piechoty w garnizonie". — G k.: „Nowy pluton w natarciu". Ppłk. A. Staich: „Myśli przewodnie instrukcji walki na granaty". — Kpt. J. Rzepecki: „Piechota francuska w polu". — Kpt. Jerzy Kirchmeyer: „Czego należy żądać od artylerji". — Gen. dyw. A. Osiński: „Praca wychowawcza w wojsku". — Mjr. R. Sidorski: Z dyskusji w prasie niemieckiej nad organizacją jednostek piechoty". — Mjr. J. Kobylański: „Wyszkolenie strzeleckie z karabina w piechocie sowieckiej". — Mjr. Cz. Brzedzicki: „Taktyczne użycie ciężkich karabinów maszynowych w wojsku sowieckiem". — Kpt. F. Kulczycki: „Śpiew chóralny". — Sprawozdania. — Bibljografja.

„Dom, osiedle, mieszkanie". Nr. 1. Treść: T. T.: „Mieszkanie do wynajęcia" — prof. T. Tołwiński: „Ś. p. Ignacy Drexler" — Prof. I. Drexler: „Oszczędne projektowanie ulic". — N. Podczaska: „Ogród przy domu". — Inż. arch. T. Michejda: „Willa F. Kaźmierczaka w Katowicach". — L. Rettingerowa: „Przemysł i sztuka ludowa w mieszkaniu współczesnem". — Arch. H. Oderfeld: „Szkicowy projekt schronu mieszkaniowego". — Arch. K. i I. Lierowie: „Tani dom bliźniaczy". — Kronika.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Niemcy i blok państw agrarnych

Bez echa przeszło w prasie polskiej następujące doniesienie PAT'a:

„Dziennik bukareszteński „Ora 8" donosi, iż rząd niemiecki zaproponował rządom rumuńskiemu, jugosłowiańskiemu, węgierskiemu i bułgarskiemu zawarcie przymierza celnego. Przymierze to miałoby polegać na tem, iż Niemcy udzielą powyższym czterem państwom rolniczym szereg ułatwień dla sprzedaży ich produktów rolnych na rynkach niemieckich wzamian za taryfę celną preferencyjną dla wyrobów niemieckich, importowanych do tych krajów."

Komunikat dziennika bukareszteńskiego stwierdza, iż wobec zaostrzającego się kryzysu gospodarczego rząd niemiecki gotów jest poczynić jaknajdalsze obietnice wymienionym państwom rolniczym, byleby tylko rozbić jednolity blok agrarny państw europejskich, blok zmuszający państwa przemysłowe, a w tej liczbie i Niemcy do liczenia się z postulatami państw agrarnych i jedynie dający gwarancje wzmocnienia stanowiska tych państw wobec państw przemysłowych.

Wyłania się pytanie: czy aby wiadomość ogłoszona przez dziennik „Ora 8" nie jest przysłowiową kaczką dziennikarską? Zdaniem naszem, jest ona przedwczesna. Démarches rządu niemieckiego w Bukareszcie, Belgradzie, Budapeszcie i Sofji niewątpliwie jeszcze nie miały miejsca, co jednak nie przesądza kwestji, czy w niedalekiej przyszłości istotnie nie nastąpią. Pogląd nasz opiera się na przeświadczeniu, że sprawa propozycji sojuszu celnego z państwami agrarnemi nie dojrzała jeszcze w Niemczech do tego stopnia, aby urzeczywistnienie odnośnych intencyj gabinetu Brueninga mogło już teraz nastąpić. Zarzucenie systemu, opartego na klauzuli najwyższego uprzywilejowania na rzecz systemu preferencyjnego (t. j przymierza celnego) — to rzecz tak wielkiej wagi, że nie mogłaby się ona ziścić bez gruntownego przygotowania opinji publicznej.

Otóż, jesteśmy świadkami tego rodzaju przygotowań w Niemczech. W chwili obecnej nie lansuje się jeszcze jakiejś konkretnej propozycji, lecz urabia się grunt do przychylnego przyjęcia zamierzonych posunięć w dziedzinie polityki handlowej.

Tak np. niedawno temu Reichswirtschaftsministerium (ministerstwo gospodarstwa Rzeszy) w opublikowanym niedawno przeglądzie stosunków handlowych Niemiec z obcemi państwami pisze:

„Wobec tych, modnych obecnie, dążności do zrzeszania się (np. w bloku państw agrarnych) interes Niemiec jest jasny: Niemcy winny wszystko uczynić, aby zapobiec tworzeniu się karteli państw europejskich w tych wypadkach, w których kartele te mogą być skierowane przeciwko Rzeszy".

W jaki sposób zapobiec zrzeszaniu się państw w porozumieniach celnych — o tem milczy ministerstwo gospodarstwa. Sposobem takim byłoby rozbijanie bloków obietnicami w rodzaju podanych przez „Ora 8". Ale jest rzeczą wątpliwą, czy wogóle możliwa jest realizacja systemu preferencyjnego w stosunku do bloku państw, powstałego podczas konferencji warszawskiej, wobec rozwiniętego w Niemczech protekcjonizmu agrarnego oraz wobec konieczności podtrzymania poprawnych stosunków z innemi państwami przemysłowemi. „Frankfurter Zeitung" przestrzega przed pohopnem angażowaniem się Niemiec w rozbijaniu porozumień regjonalnych.

Przyszłość pokaże nam, jak Niemcy się zachowają wobec prądów zrzeszeniowych.

Samostarczalność gospodarcza

Przeżywane przez świat cały przesilenie gospodarcze powoduje w praktycznem życiu powrót do koncepcyj, które w normalnych warunkach uważa się za nierealne lub wręcz szkodliwe. Dzieje się to również z problemem samostarczalności gospodarczej danego kraju, które to zagadnienie stało się obecnie w praktyce linją wytyczną polityki gospodarczej rządów i społeczeństw, jakkolwiek nie wszyscy chcą się do tego przyznać.

Biorąc rzecz teoretycznie, idea samostarczalności gospodarczej w obecnych stosunkach ekonomicznych świata, kiedy wzajemne stosunki między poszczególnemi organizmami gospodarczemi państw są nader skomplikowanie powiązane, jest nieziszczalna, jest niemal utopją, ponieważ żaden organizm gospodarczy nie może obecnie samodzielnie funkcjonować bez oddziaływania wzajemnego na gospodarkę innych państw. Praktyka jednak mówi obecnie co innego. Impuls dla stosowania idei samostarczalności w praktyce dała wojna, która wykazała, że jednakowoż w ciągu dłuższego przeciągu czasu pewne państwa mogą się obyć bez stosunków gospodarczych z innemi państwami, przyczem w czasie wojny zużycie dóbr materjalnych zasadniczo odbywa się szybciej niż w czasie pokoju. Wojna poza tem rozbudziła egoizm gospodarczy w całym świecie, egoizm, powstały zarówno na podłożu specyficznych warunków wojennych, jak również w czasie pokoju z powodu antagonizmów międzypaństwowych, które przeniosły się z dziedziny politycznej również na ekonomiczną.

Warunki wojenne sprawiły, że cały szereg krajów zamorskich, które kiedyś nie miały własnego przemysłu, a produkowały tylko surowce dla zużycia ich w Europie, po wojnie usamodzielnił się, ponieważ naskutek trudności w utrzymaniu stosunków gospodarczych z Europą w czasie wojny zdołano rozwinąć u siebie cały szereg różnych gałęzi przemysłu. W ten sposób np. usamodzielnił się cały szereg krajów, wchodzących w skład imperjum brytyjskiego. Nic dziwnego więc, że kraje te zaczęły prowadzić po wojnie własną politykę gospodarczą, zdążającą do obrony własnej wytwórczości w działach, które powstały w czasie wojny.

Poza tem antagonizmy państw, biorących udział w wojnie, przybrały na polu gospodarczem formy, nie mające nic wspólnego z poprawną współpracą ekonomiczną. W niemałym stopniu przyczynił się do tego powszechny pęd do naprawienia szkód, wywołanych w życiu gospodarczem przez wojnę oraz chęć nadążenia pod względem tętna życia ekonomicznego za Stanami Zjednoczonemi Ameryki Północnej. Pęd ten wyraził się w stosowaniu modernizacji przemysłu i rolnictwa oraz w odgradzaniu się granicami celnemi od sąsiadów. Biorąc przykład zgóry, za państwami rozwiniętemi pod względem gospodarczym poszły państwa słabsze, które widziały się zmuszone bronić swych interesów przed zachłannością silniejszych.

Na tem tle stosunków powojennych przyjęła się idea samostarczalności państw. Historja gospodarcza świata z czasem wykaże, w jakim stopniu idea samostarczalności gospodarczej oddziałała na rozwój przeżywanego obecnie kryzysu światowego, to znaczy, czy wpłynęła na jego przyspieszenie i pogłębienie oraz przewlekłość, czy też oddziałała łagodząco. Obecnie na tę kwestję zapatrywać się można rozmaicie. Naszem zdaniem, jedno jest zastanawiające, mianowicie, że z chwilą wprowadzenia w Stanach Zjednoczonych, owym najpotężniejszym obecnie organiźmie gospodarczym świata ostatniej podwyżki ceł, izolujących niemal ten kraj w całokształcie światowych stosunków ekonomicznych, odrazu kryzys ekonomiczny, który dotąd był w ukryciu, wystąpił z całą ostrością, potężniejąc niemal z dnia na dzień. Wiemy doskonale, w jakiem położeniu znajdują się obecnie Stany Zjednoczone, posiadające zgórą 5 miljonów bezrobotnych, masę bankructw, stagnację giełdową i olbrzymi spadek kursów papierów wartościowych itd. Nagromadzone zapasy surowców: zboża, bawełny, metali itd. są tak wielkie, że o wchłonięciu ich przez rynek krajowy i zagraniczny niema mowy. Całe nieszczęście tam polega na tem, że niema dotąd stabilizacji cen choćby na poziomie niskim, lecz nadal trwa niepewność co do układu cen, właściwie przewiduje się stałą deflację. Oczywiście tego rodzaju układ stosunków odbija się deprymująco na światowej gospodarce i po kolei wszystkie państwa wchodzą w orbitę kryzysu, promieniującego ze Stanów Zjednoczonych. Im kraj jest pod względem przemysłowym bardziej rozwinięty, tem przesilenie w nim jest większe. Równolegle z tem rozwija się dążność do wzmożenia protekcjonizmu własnej wytwórczości za przykładem Ameryki.

Jak widzimy więc, przesilenie gospodarcze zbiega się z rozwojem idei samostarczalności i potężnieje w miarę rozwoju tejże idei. Sprawia to wrażenie, że istnieje wzajemne oddziaływanie tych dwóch zjawisk. Jeżeli przyjmiemy, że jeżeli dany kraj jest gospodarczo bardziej rozwinięty, a wskutek tego jego stosunki z zagranicą są bardzo rozgałęzione, idea samostarczalności jest dlań dążeniem do wytrącenia z równowagi. W takim więc okresie, kiedy wytwórczość musi się liczyć z nadprodukcją, którą trzeba rozmieścić po świecie, izolowanie się od innych państw jest błędną polityką. I dlatego dążeniem wielkich państw przemysłowych w obecnem przesileniu powinno być podtrzymanie swobody wymiany, a nie jej ukrócanie. Innemi słowy, egoizm gospodarczy Stanów Zjednoczonych oraz Niemiec wychodzi tylko na szkodę im samym.

Jeżeli idzie o państwa słabsze ekonomicznie, to te muszą się nastrajać w swej polityce gospodarczej do państw silnych, które nadają ton wymianie międzynarodowej. Jeżeli państwa słabsze będą prowadziły liberalną politykę celną wobec panującego na świecie protekcjonizmu, nie wyjdzie im to na dobre, gdyż zostaną zalane przez import zagraniczny. Dlatego też w okresie rozwoju na świecie idei samostarczalności, kraje słabsze ekonomicznie tembardziej się nastroić muszą na tę samą nutę. Podkreślić tutaj należy, że właśnie tym państwom popieranie wytwórczości wychodzi na dobre, ponieważ przeważnie mają we własnym kraju wiele do zdziałania, gdyż dużo dziedzin pracy gospodarczej leży odłogiem. Wskutek tego kraje te okres przesilenia światowego przechodzą łatwiej, niż kraje silne, byle tylko miały odpowiednią ilość kapitałów inwestycyjnych i obrotowych. W tem położeniu jest również Polska, która zasadniczo jest krajem samostarczalnym i o harmonijnej strukturze gospodarczej. Dążyć tylko należy do zachowania w kraju środków kapitałowych przy pomocy rozumnej polityki gospodarczej oraz rozbudowy zaufania we własne siły, które przecież przez przesilenie ogólnoświatowe nie są tak osłabione, jak gdzieindziej. Popieranie własnej wytwórczości musi być u nas główną dewizą postępowania, ponieważ w ten sposób wzmacniamy własny dorobek gospodarczy i jest to jedyny sposób uodpornienia się na jady światowego kryzysu ekonomicznego. C.

Krótkie informacje gospodarcze

— W Min. pracy i opieki społecznej opracowane zostały projekty zmian statutu komisyj do badania kosztów utrzymania.

— W Berlinie przystąpiono do likwidacji domu bankowego Gebr. Veit & C-o. Jest to jeden z najstarszych prywatnych banków w Niemczech, założony za czasów Fryderyka Wielkiego, w r. 1764.

— Z dniem 11 stycznia r. b. wszedł w życie traktat handlowy pomiędzy Persją a Niemcami, podpisany w Teheranie w dn. 1 grudnia 1930 r.

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) **Dalszy pobór podatku majątkowego.** Ministerstwo skarbu urządziło dalszy częściowy pobór zaległości z tytułu podatku majątkowego. Nowa rata podatku ustalona została w wysokości 0.3 proc. od wartości majątku, przyjętej za podstawę wymiaru podatku majątkowego i ściągnięta będzie od płatników II i III grupy kontyngentowej, to znaczy od handlu i przemysłu, oraz od różnych płatników. Natomiast nie zapłaci nowej raty podatku rolnictwo. Nowa rata podatku płatna będzie w terminie do dnia 28 lutego 1931 r. O wysokości kwot, płatnych na podstawie powyższego zarządzenia, płatnicy będą zawiadomieni piśmiennie. Min. skarbu wyjaśnia, że dalszy pobór podatku majątkowego ma na celu częściowe osiągnięcie preliminowanych wpływów budżetowych z tytułu tego podatku, oraz, że przy wydaniu zarządzenia uwzględniono obecne położenie gospodarcze i zdolność płatniczą poszczególnych kategoryj majątku.

Z KRAJU

(k) **Zjazd Związku Izb przemysłowo-handlowych w Lublinie.** W dniu 20 stycznia w Lublinie odbędzie się zjazd Związku Izb przem.-handlowych, na którym dokonany zostanie wybór Izby urzędującej na rok 1931, ustalony zostanie preliminarz zwrotu kosztów Izbie urzędującej, oraz omówione zostaną szczegółowo problemy wewnętrznej organizacji skupu i zbytu zbóż. Zagadnienie to podzielone zostało na następujące punkty, które będą kolejno rozważane: 1) wpływ ceny zbóż na sytuację gospodarczą kraju oraz rola organizacji handlu dla problemu cen; 2) problem koncentracji w organizacji handlu zbożem; 3) warunki pomyślnego rozwoju handlu zbożem (podatkowe, kredytowe, komunikacyjne, techniczno-handlowe); 4) problem i warunki handlu zbożem na giełdach. Pozatem podniesiona będzie sprawa racjonalizacji eksportu zbóż, z Polski. Podniesienie zagadnień handlu wewnętrznego i zewnętrznego płodami rolnemi przez Izby w obecnej chwili, kiedy rolnictwo dotknięte jest ciężkim kryzysem, świadczy wybitnie o trosce sfer przemysłowych i handlowych o dobro i rozwój całego gospodarstwa narodowego.

(k) **Ceny maksymalne na mięso i przetwory oraz pieczywo w Wielkopolsce.** W ostatnich tygodniach większość starostów powiatów, wielkopolskich skorzystała z uprawnień ustawowych i wyznaczyła ceny maksymalne na pieczywo, mięso i jego przetwory. W ostatnim (2-gim) numerze „Pozn. Dzien. Woj." znajdujemy odnośne obwieszczenia prezydentów miast Bydgoszczy i Inowrocławia oraz starostów powiatowych w Gostyniu i Śremie. (ta)

(k) **Zaliczenie pracownika w poczet pracowników umysłowych.** Sąd najwyższy wydał następujący wyrok (w sprawie N. I. C. 1.460/30): „Gdy rodzaj zajęcia nosi cechy zarówno pracy fizycznej, jak i umysłowej, powinien sąd — dla możności zaliczenia pracownika w poczet pracowników fizycznych, czy też umysłowych — rozważyć, jaka praca przeważała". (ta)

(k) **Konwencja pierza i puchu.** Donosiliśmy już na tem miejscu, że zabiega się o stworzenie konwencji pierza i puchu. Onegdaj odbyła się w tej sprawie konferencja fabrykantów przetwórców pierza i puchu w Warszawie; w wyniku obrad uchwalono jednomyślnie założyć związek fabrykantów-przetwórców pierza i puchu. Zarząd składa się z pięciu osób; prezesem został p. Jonczyk z Sp. Akc. „Pierze-Puch" w Poznaniu. Ustalając ramy konwencji, postanowiono przyjmować do przerobu pierze i puch jedynie od syndykatu ub firm zarejestrowanych; najmniejsza ilość surowca, dozwolonego jednorazowo do przyjęcia celem przerobu wynosi 1000 kg. dla pierza dartego, 2000 kg. dla pierza niedartego, 500 kg. dla puchu; wreszcie ustalono cenę przerobu brutto.

(k) **Dalsza faza pertraktacyj o pożyczkę kolejową.** Rozmowy o pożyczkę kolejową wchodzą w ostatnią fazę. Niemal każdego dnia toczą się konferencje między delegatami ministerstwa komunikacji, skarbu i przedstawicieli konsorcjum francuskiego. Ustalono, że 50 proc. udziałów w spółce eksploatacyjnej nowej magistrali kolejowej Górny Śląsk - Gdynia objąłby rząd polski, a konsorcjum francuskie, na którego czele stoją: Schneider — Creuzot i Bank des Pays du Nord, udzielające 1 miljarda franków pożyczki. Osobno omawia się warunki na jakich byłyby wydane na rynku francuskim obligacje na wyżej podaną sumę.

Z ZAGRANICY

(z) **Olbrzymi spadek zysków amerykańskich banków emisyjnych.** Dwanaście banków Stanów Zjedn. A. P. (Federal Reserve Banks) wykazało za rok 1930 tylko 36 340 000 dol. zysku, wobec 70 960 000 dol. w r. 1929. Przyczyną tak znacznego spadku czystego zysku było obniżenie stopy dyskontowej przez te banki.

(z) **500 miljonów dolarów dla Anglji.** Nowojorska „Evening Post" donosi, że w kołach finansowych Nowego Jorku krążą wiadomości o zabiegach rządu angielskiego w celu uzyskania w Stanach Zjednoczonych pożyczki na sumę 500 milj. dol. Pożyczka ta miałaby być ulokowana na rynku amerykańskim w postaci bonów dolarowych.

Z WYDAWNICTW

(w) **Statystyka finansów komunalnych.** Ukazał się w druku tom XXXIX, zeszyt 3 Statystyki Polski, zawierający na 178 stronach in folio: Statystykę finansów komunalnych — Wydatki i dochody samorządu powiatowego i wojewódzkiego w latach 1927—28 i zawiera szczegółowy przegląd jego działalności finansowej. Na 25 tablicach, uzupełnionych tekstem objaśniającym, omówione są wszystkie rodzaje wydatków i dochodów powiatowych i wojewódzkich związków komunalnych za rok sprawozdawczy 1927-28 i przeprowadzona ich synteza, wobec czego szczególnie dla tychże instytucyj wspomniany tom Statystyki Polski tworzyć winien ciekawe i pouczające studjum. — Cena 10 zł.

Polska bandera i polski kapitan

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego")

Gdynia, w styczniu.

Dzień 13 stycznia b. r. jest nowym etapem w rozwoju polskiej marynarki handlowej. W dniu tym poraz pierwszy ruszył do Ameryki polski statek pasażerski pod wyłącznie polskiem dowództwem.

Po utworzeniu w roku ubiegłym „Polskiego Transatlantyckiego Towarzystwa Okrętowego", które nabyło statki „Polonia", „Kościuszko" i „Pułaski", trzeba było czekać kilka miesięcy, zanim bandery duńskie zostaną

Kapitan wielkiej żeglugi Mamert Stankiewicz, dowódca s/s „Pułaski".

piono polskiemi. Mimo zmiany bander, statkami dowodzili duńscy kapitanowie, ponieważ nie można było tak odrazu, bez przygotowania i wyszkolenia, powierzać dowództwa polskim oficerom. Okręty na linji Gdynia — Ameryka kursują poprzez północny Atlantyk, który, szczególnie w okresie zimowym jest bardzo niebezpieczny i pełen niespodzianek.

Wybór wśród polskich oficerów marynarki handlowej padł na kapitana Mamerta Stankiewicza, któremu przypadł w udziale zaszczyt poprowadzenia jako pierwszemu Polakowi polskiego okrętu pasażerskiego, „Pułaskiego", z Gdyni do Ameryki. „Pułaski", mając na pokładzie 210 pasażerów, wypłynął z portu gdyńskiego w dniu 13 b. m. o godz. 4 popołudniu. Powrót z podróży wyznaczony został na dzień 9 lutego.

* * *

Kapitan Mamert Stankiewicz pochodzi z powiatu borysławskiego w województwie wileńskiem i liczy 41 lat wieku. Po ukończeniu akademji morskiej w Petersburgu służył w rosyjskiej marynarce wojennej do roku 1918. W roku 1921 wstępuje do polskiej marynarki wojennej, w której uzyskuje stopień komandora-podporucznika. Z marynarki wojennej przechodzi do Szkoły Morskiej w Tczewie, gdzie jest wykładowcą, zaś w latach 1924—1927 kapitanem statku szkolnego „Lwów". Dalej w służbie marynarki handlowej dowodzi transportowcami „Wilno" i „Niemen", oraz statkiem „Premjer", kursującym regularnie pomiędzy Polską i Anglją. Obecnie kapitan Stankiewicz jest dowódzcą s/s „Pułaski".

Fob.

Niezwykła odyssea skazańca

Omyłka młodości — Drobne zajście i straszne konsekwencje — Katorga w Gujanie — Ucieczka, prace i przygody zbiega — Nareszcie we Francji — Co orzeknie sąd?

(Korespondencja własna)

Paryż, w styczniu.

Sanitarjusz szpitala w Orleans, wracając w nocy z miasta, potknął się przed bramą o coś, co po bliższych oględzinach okazało się ludzkiem ciałem. Potrząsnął człowiekiem i przekonał się, że żyje. — Pijanica?

Przywołał agentów i oddał im pod opiekę pijanego. Okazało się jednak w komisarjacie, że pijany nie był pijanym, ale miał febrę, którą przywlókł z dalekiego świata. Kto zacz? Rejestry wykazały wielkie podobieństwo zatrzymanego do skazanego przed 10 laty na ciężkie roboty w Gujanie Jana Celerier, zbiegłego po 3 latach.

Człowiek widział jasno, że jest zgubiony, spojrzał na skrawek nieba, widny przez okienko, w jednym momencie przeszedł pewnie całą mękę banicji i ucieczki, a gdy zgasła w nim ostatnia iskra nadziei, że swem porządnem życiem przekona prześladowców o swej niewinności, rozpoczął przed komisarzem swą długą spowiedź.

Jakiś młodzieńczy wybryk, który skończył się fatalnie, zawiódł go za mury domu poprawczego, w którym pozostać miał aż do pełnoletności. A miał lat 16 i kochał nadewszystko wolność. Pewnej nocy zbiegł i przepadł bez wieści. W jakiemś miasteczku zaczął pracować u kowala, a gdy wybuchła wojna poszedł walczyć za ojczyznę i starał się zmazać plamę, ciążącą na jego młodości.

Po wojnie osiadł jako samodzielny kowal w pobliżu hiszpańskiej granicy. Granica zawsze kusi przemytników. Jan Celerier kupował przemycany tytoń od dwóch Hiszpanów i odprzedawał go z zyskiem znajomym.

Pewnej nocy Celerier posłyszał pod swemi oknami kroki. Wybiegł przed dom i spostrzegł swych znajomych Hiszpanów, skradających się ku pobliskiemu składowi tytoniowemu. Poszedł za nimi i ukrył się za krzakiem. Od kogo otrzymał kulę w pierś — o tem nie dowie się zapewne nigdy. Hiszpanie zbiegli, a Jan Celerier mimo braku oczywistych dowodów, skazany został na 10 lat ciężkich robót w Gujanie. Czuł się jednak niewinnym i był pewien, że potrafi odszukać Hiszpanów, włóczących się z kontrabandą po okolicy. Przebił więc kawałkiem żelaza, wyrwanym z łóżka, ścianę i zbiegł. Zaczaił się na swych Hiszpanów. Dostanie ich. Jutro już odda ich w ręce żandarmów i zmusi do przyznania się. Zostanie zrehabilitowany. W przeddzień sam zostaje wydany w ręce żandarmów przez krewną, u której się ukrył. Daremny trud. W towarzystwie setek innych Jan Celerier, odtąd człowiek bez nazwiska, nie człowiek, nawet, lecz numer, pojechał do Gujany po febrę i na mękę.

Wciąż jednak zapewniał o swej niewinności i chciał ją udowodnić... A że nie chciano mu na to zezwolić, postanowił uciec. Tygodniami całemi klecił z jakimś Serbem tratwę z trzciny, na której pewnego dnia odpłynęli szczęśliwie ku Gujanie holenderskiej. Po 4 dniach wpadli w zasadzkę Indjan, którzy za pieniężną nagrodą oddali ich z powrotem w ręce władz francuskich.

Ale Celerier nie zrezygnował z ucieczki, choć umieszczony został w pilnie strzeżonym obozie dla niepoprawnych. I wreszcie po 3 latach pobytu na wygnaniu, w towarzystwie jednego Francuza i dwóch Chińczyków uciekł z obozu.

Co przeszedł? Opowiedział to szczegółowo i ze łzami w oczach sędziemu śledczemu, licząc na litość prawa. Prawie tysiąc kilometrów przemierzył w ucieczce. Towarzysze jego pozostali w tyle. Towarzysz-Francuz, nie mogąc maszerować na poranionych nogach oddał się sam w ręce Indjan, Chińczycy ukryli się gdzieś w puszczy i więcej z niej nie wyszli, tylko samotny Celerier wlókł się wytrwale. Przeszedł Gujanę francuską, holenderską, a w angielskiej wytapiał z jakmiś murzynem kauczuk, dopóki nie dowiedział się o bliskości granicy Wenezueli, do której się przekradł. Kilka tygodni popracował na fermie u rodaka, dotarł do wybrzeża, a dostawszy się niespostrzeżenie na odpływający parowiec, dojechał do Nowego Orleanu w Stanach Zjednoczonych.

W swem białem zgrzebnem ubraniu skazańca, z którego wiatry i deszcze spłókały numer, obdarty i zgłodniały dostał się na fermę jakiegoś Indjanina, i doił przez kilka miesięcy krowy za 30 dolarów na miesiąc. Ale dowiedział się od jakiegoś rodaka, że większe zyski przynosi traperstwo. Kupił więc dubeltówkę i poszedł w puszczę nad Mississippi. Raz na miesiąc zachodził do miasta, by dobrze spieniężyć futerko ubitej zwierzyny, szczególnie piżmaków. Składał grosz do grosza, by wrócić do ojczyzny i wykazać swą niewinność. Pewnego dnia, wróciwszy z miasta, zastał swój domek leśny ograbiony i spalony. Wszystkie nadzieje, tak już bliskie, prysły. Z ciężkiem sercem, na gapę, ruszył ku Saint Louis, gdzie układano nową linję kolejową. Był kowalem i znał się na robocie. Wiecznie w polu, wiecznie w obozie, choć był już nadzorcą, zapragnął odetchnąć cywilizacją i ruszył dalej.

Dotarł do Detroit i zaciągnął się do Forda. Zarabiał doskonale. Ale nadszedł ostatni kryzys. Ford zwolnił tysiące robotników. Ostra zima waliła setki ludzi z nóg. Celerier postanowił dotrzeć ponownie do Nowego Orleanu, pełnego swoich, Francuzów, gdzie niema zimy, gdzie przez cały rok pali gorące słońce. Wsiadł na rower, by w ten sposób odbyć daleką drogę dwóch tysięcy kilometrów, i zarobić wreszcie na powrót do Francji po uczciwej kilkuletniej pracy.

Niemal u mety, miało go jednak dosięgnąć przeznaczenie. Na moście ponad Mississippi, tuż przed Nowym Orleanem, zatrzymany został przez funkcjonarjuszy departamentu imigracji, przed którymi nie mógł się wykazać paszportem, gdyż nigdy go nie posiadał. W kilka dni później najbliższym statkiem, odpływającym do Francji, został deportowany. W pierwszej chwili uradował się, że wraca do ojczyzny. Dotarł do Orleanu. Ale przywlókł z sobą z dalekiej Gujany febrę. Śmiertelnie chory udał się do szpitala, lecz upadł bezsilny u jego bram. Wzięto go za pijaka.

Tak skończyła się pierwsza część epopei skazańca. A teraz zacznie się druga **na forum sądowem. Czy Jan Celerier zdoła przekonać sędziów o swej niewinności? Czy zdoła udowodnić, że przez te siedem lat tułaczki po ucieczce z katorgi żył i pracował uczciwie? Narazie oczekuje — w więzieniu w Orleans, albo łaski Prezydenta Republiki, albo litości prawa.**

L. K-ski.

Niesamowita choroba

Jedną z nowszych, a wprost grozą przejmujących chorób, jest t. zw. śpiączka australijska, która w naszej części świata pojawiła się dopiero w latach powojennych i, jak bezsprzecznie stwierdzono, przez wojnę do Europy zawleczona została. Choroba ta jest niezmiernie trudną do wyleczenia i w wielu wypadkach stała się bezpośrednią przyczyną śmierci. Wyniki leczenia śpiączki okazały się bardzo problematyczne, gdyż nawet w wypadkach rzekomego fizycznego wyleczenia pacjenta, występowały później szczególne objawy psychiczne, wyrażające się w zboczeniach umysłowych, a nawet okazywaniu wyraźnych instynktów zbrodniczych.

Na jednym ze zjazdów lekarskich, znany uczony prof. C. P. Symonoch podzielił się z kolegami swymi własnemi w tej dziedzinie spostrzeżeniami. Z rewelacyj tych wynika, że śpiączka ofiary swe niejednokrotnie zamienia w zbrodniarzy lub ludzi-szatanów, stających się prawdziwą plagą dla otoczenia. Dotyczy to jednak, jak się zdaje, tylko ludzi w wieku młodocianym. W całym szeregu wypadków — referował prof. Symonoch — dzieci o najlepszym z urodzenia charakterze, posłuszne, szczere, prawdomówne, po przebyciu tej strasznej choroby, stawały się krnąbrne, zacięte, kłamliwe, pozbawione wszelkiego poczucia uczciwości, a nawet zdolne do popełnienia zbrodni. Jako typowy przykład wspomniany uczony przytoczył jeden z wypadków, kiedy chłopiec, wyleczony rzekomo ze śpiączki, stał się postrachem dla najbliższej rodziny. Gdy wszyscy domownicy układli się do snu, wstawał on z łóżka, poczem zaczynał śpiewać, krzyczeć i szczekać, tak, że dom cały zaalarmowany tą niesamowitą serenadą, zrywał się na równe nogi. Napadał także na młodsze rodzeństwo, które bił i torturował w najwyszukańszy sposób. Również inne dziecko, leczone przez cytowanego profesora, ujawniało po ukończonej kuracji skłonność do wszelkiego rodzaju psot i łajdactw. Jedną z jego „sztuczek" było wymykanie się nocną porą niepostrzeżenie z sypialni, zakradać do przedsionka i znajdujące się tam obuwie członków rodziny napełniać marmeladą zdobytą drogą kradzieży w sąsiednim składzie kupieckim. Zdaniem prof. Symonoch'a z dziećmi takiemi należy obchodzić się bardzo ostrożnie, aby nie pogorszyć ich chorobliwego stanu psychicznego, którego żaden lekarz ani pedagog już zmienić nie zdoła. Kr.

Chirurg oddaje własną krew by ratować chorą

Chirurg rzymski, prof. Stoppioni, dokonywał operacji na pewnej młodej kobiecie, gdy nastąpił nagle nieprzewidziany wewnętrzny wylew krwi. Tylko natychmiastowa transfuzja krwi mogła uratować chorą, ale nie było chwili czasu do stracenia. Żadnego z zawodowych dostarczycieli krwi, którymi się w takich wypadkach posługiwano, nie było w szpitalu, na szukanie nie było czasu, doktor więc bez namysłu ofiarował swoją krew, ratując w ten sposób pacjentkę od pewnej śmierci.

(wł)

Wylew waru w pobliżu wulkanu Merapi

Wskutek wybuchu wulkanu Merapi, dzielnice położone w jego pobliżu zostały obecnie — jak donosi prasa z Batawji — nawiedzone straszliwą katastrofą. Jest to t. zw. „bandiir" i wydarza się gdy rzeki, zablokowane przez wybuchającą lawę, przerywają owe ogniste tamy. Rzeka Kali Blontung w ten sposób zalała okolice wrzącą wodą i błotem, zrywając mosty i wywołując śmiertelną panikę wśród ludności, która w popłochu opuszczała wioski i osady. Ustała wszelka komunikacja między Gjogjokarta a Magelang. W okolicy Muntilan, dokąd schroniły się tysiące mieszkańców po wybuchu, temperatura powietrza przekracza jeszcze 50 stopni Celsjusza. Wszędzie szkody są wprost nieobliczalne.

S. F.

Pierwszy słoń z plombowanemi zębami

w Czechosłowacji.

W mieście Bernie na Morawach bawi obecnie wędrowny cyrk „Reberhigg", w którym oprócz wielu tresowanych zwierząt, popisuje się także słoń „Jumbo". Kolosa tego spotkała wielka przykrość; oto przed niedawnym czasem zachorował „Jumbo" na zęby, które poczęły gwałtownie próchnieć. Właściciel cyrku, chcąc uśmierzyć ból swego żywiciela, postanowił ząb zaplombować i rzeczywiście operację tę przeprowadził jeden z dentystów berneńskich. Słonia-pacjenta trzymało podczas operacji kilku pracowników cyrkowych, co jednak było zbyteczne, gdyż „Jumbo" zachowywał się tak, jak na dobrze wychowanego słonia przystało. Cała operacja trwała 20 minut.

Księżna Djavidan Hanum, żona byłego khedywa egipskiego Abbas Hilmi, jest autorką książki „Harem", budzącej w Niemczech ogólne zainteresowanie. Wschodnia księżna wybiera się w przyszłości do Polski, aby wygłosić szereg odczytów o kulturze i sztuce wschodu.

Zabieg chirurgiczny

wytwórnią genjuszów...

Chirurgja bezsprzecznie wśród wszelkich innych nauk jest tą, która najbardziej przysłużyła się ludzkości, a która będąc w nieustającym stanie rozwoju, może wiele jeszcze uczynić dla dobra ogółu. Powołując się na niezaprzeczone zasługi tej właśnie gałęzi wiedzy lekarskiej, znany uczony angielski twierdzi na łamach prasy londyńskiej, że doszedł już do tak nadzwyczajnych wyników — iż będą one prawdopodobnie powodem prawdziwego przewrotu światowego. Mowa tu o profesorze Julianie Sorell Huxley'u, znanym na obu półkulach ziemskich ze swych badań nad zagadnieniami bjologicznemi i prac naukowych.

Prof. Huxley twierdzi, iż w najbliższej już przyszłości przy pomocy zwykłego zabiegu chirurgicznego możliwem będzie zaszczepienie genjalnych zdolności pierwszej lepszej jednostce, choćby jej wrodzona inteligencja była poniżej średniego poziomu, naogół napotykanego u ludzi. Uczony ten nie podaje jeszcze bliższych szczegółów podobnego zabiegu chirurgicznego, dzięki któremu, rzekomo w okresie kilkudniowym, a nawet kilkugodzinnym każdy mógłby stać się ... Juljuszem Cezarem, Dantem, lub Napoleonem czy też Kopernikiem. A dopóki tego nie uczyni, trudno jakoś w to wszystko uwierzyć. S. F.

Walka promu z burzą i mgłą

Podróż z niebezpiecznemi przygodami odbył prom parowy, utrzymujący komunikację między Liverpoolem i Wallasey w Cheshire.

Gdy prom, na którym było 400 podróżnych, znajdował się na środku zatoki, która tworzy rzeka Mersey, zerwała się nagle groźna burza. Wśród podróżnych powstał nieopisany popłoch. Prom rzucany silną falą wpadł na mieliznę, co spowodowało, że zaczęły w niego bić olbrzymie bałwany wody. Nie posiadając sygnalizacji radjowej, prom nie mógł liczyć na szybką pomoc. Natychmiast spuszczono łódź ratunkową, która zabrała osiem osób ciężko chorych z pośród podróżnych, w tej liczbie dwie kobiety omdlałe i przemarznięte. Łódź z chorymi szczęśliwie dobiła do brzegu, gdzie znowu z wielkiemi trudnościami, brnąc prawie po pas w wodzie, załoga łodzi przeniosła bezsilnych podróżnych na molo w North Seacobe, położone w odległości 50 jardów od miejsca lądowania.

Łódź powróciła do promu, skąd jednak nie zaryzykowano dalszych wycieczek, z powodu gęstej mgły. W ten sposób w przykrych warunkach pozostali podróżni wśród nich wiele kobiet i dzieci, przeczekali najcięższe uderzenia burzy, poczem prom wznowił akcję ratunkową i przy pomocy łodzi, przewiózł wszystkich pasażerów w stanie opłakanym na wybrzeże.

OFIARNOŚĆ NA CELE OŚWIATOWE WZMACNIA POTĘGĘ RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

RUCH KOBIECY

pod redakcją: dr. Bożeny Stelmachowskiej.

Kobieta w polityce

(Z cyklu:
„Kwestja kobieca a polityka" II.)

W pierwszych stadjach walki o równouprawnienie kobieta popełniła wiele błędów taktycznych płynących głównie z tego, że nawet najbardziej bojowe pierwsze emancypantki nie mogły jeszcze zupełnie uwolnić się od sugestji swojej niższości. Choć rozumiały że tak nie jest, nie potrafiły dać temu właściwego wyrazu. Do równouprawnienia kobiet chciały dojść przez naśladowanie mężczyzn nawet zewnętrznie, okazywały pogardę dla t. zw. zajęć kobiecych, a chcąc się „umężczyźnić", równocześnie rzucały gromy na cały ród męski. To była droga niewłaściwa, co gorsza, dająca w rękę przeciwnikom tak straszną broń, jaką jest broń śmieszności. Krytykując ich taktykę, nie można jednak nie ocenić zasług dla sprawy równouprawnienia, dla której nieraz wykolejały własne życie. Dziś, kobiety naogół nie podlegają tej fałszywej sugestji, choć błąka się ona jeszcze tu i ówdzie, dziś kobiety rozumieją dobrze, że największa wartość ich jest w tem właśnie, że są inne, że mają swoiste cechy psychiczne. Rozumieją, że mają jako kobiety bardzo ważne zadania społeczne, w których są jedynie kompetentne, i że wcale nie potrzebują zatracać kobiecości chcąc dobrze wykonywać pracę w różnych zawodach. W pokonaniu sugestji o niższości kobiety, w znalezieniu poczucia własnej wartości znacznie dopomógł egzamin społeczny do jakiego zmusiła ogół kobiet — wojna. Nie tylko na masowem wprowadzeniu kobiet w pracę zawodową w różnych dziedzinach polega przyśpieszające emancypację znaczenie wojny, ale przedewszystkiem, na tem umocnieniu poczucia własnej wartości rodzaju kobiecego, powszechnie przez kobiety odczuwanem, choć nie zawsze dostatecznie uświadamianem. To poczucie własnej wartości rodzaju kobiecego, wytworzyło niewątpliwie takie nastawienie psychiczne, które w wielu państwach, m. in. w Polsce, doprowadziło do przyznania kobietom praw politycznych.

Rozważywszy w kilku punktach t. zw. kwestję kobiecą, co dalekie jest jednak od wszechstronnego ujęcia, rozpatrzmy nieco stosunek kwestji kobiecej do polityki. Stosunek ten musi być pozytywny. Przecież polityka to „układanie stosunków między grupami ludzkiemi", „narzucanie im swojego celu"; kobieta zbyt wiele jeszcze swoich celów ma do zrealizowania, chce mieć wpływ na układ stosunków w społeczeństwie, jakżeżby więc mogła negatywnie ustosunkować się do polityki? Pomijając już, że samem takiem ustosunkowaniem dawałaby swój argument na korzyść niepełnoletności.

W Polsce kobiety mają wszystkie prawa polityczne, nie znaczy to jednak, jakoby miały realny wpływ na politykę. To jest jasne, i bliższych uzasadnień nie wymaga. W powietrzu unosi się duch niechęci przeciw udziałowi kobiet w polityce. Toleruje się to, bo bądź co bądź kobiety mają już prawo wyborcze i reprezentują ogromną sumę głosów. Poszczególnie ugrupowania polityczne powołują od czasu do czasu kobietę do swoich zarządów, oczywiście nie po to aby jej dać ważki wpływ na tok swoich spraw, ale po to, aby dowieść wobec wyborczyń troski o prawa kobiece. Z tych samych powodów, w okresie wyborczym umieszczają kobiety na listach, szczególnie stronnictwa liczące na wyborców ze sfer inteligencji lub proletarjatu, gdyż tam zainteresowania polityczne wśród kobiet są najbardziej rozbudzone. W rezultacie wchodzi kilka kobiet do Sejmu i Senatu rozbitych na różne stronnictwa, każda niemal o odmiennych przekonaniach politycznych i tak skutkiem tego rozstrzelenia, jak małej liczby i przypadkowości doboru, na obliczu reprezentacji narodowej nie mogą — mimo najgorętszych usiłowań nawet — wycisnąć własnego piętna. Dziwna rzecz, jak nietylko t. zw. „wrogowie kobiet" ale ludzie uznający napozór szczerze jej równorzędną wartość jako jednostki ludzkiej chcą jednak koniecznie, aby kobieta była tylko rządzona, aby absolutnie nie dopuścić jej do udziału w rządzeniu chyba dla dekoracji. Wytacza się tu cały szereg mniej lub wiecej zasadniczych argumentów A więc dla dobra ludzkości dla dobra narodu powinna kobieta odstąpić od swoich pretensyj politycznych; to dość niewybredny argument, wystarczy wskazać, że połowa ludzkości, połową każdego narodu to kobiety. Częściej słyszy się, jako argument, że inne są zadania kobiety i mężczyzny — niewątpliwie inne, ale czy to przeszkadza, aby kobiety miały wpływ „na układanie stosunków między grupami ludzkiemi", albo pozbawia je pewnych własnych celów, których osiągnięcie może być pożyteczne dla obu rodzajów ludzkości? Trudno jednak cytować wszystkie zasłyszane argumentowania, wszystkie są mniej więcej w jednym stylu i mają na dnie świadomy lub nieświadomy sąd o niższości kobiety, szczególnie o niższości jej intellektu. Jeden jeszcze trzeba podnieść argument znaczne robiący wrażenie, choć niewątpliwie demagogiczny. „Co się stanie z gospodarstwem i z dziećmi, gdy kobieta zacznie politykować? Babska polityka rozbija rodzinę! Jest czynnikiem rozkładowym!" Trzeba głębiej rozpatrzeć tę sprawę. Na dzisiejszym stopniu rozwoju społeczeństw cywilizowanych rodzina oparta na monogamji, jest zasadniczą komórką społeczną, jak to się często słyszy „podstawą ustroju". Faktycznym ośrodkiem rodziny jest niewątpliwie kobieta. Rodzina jako instytucja socjalna i prawna wzięła ogromne dziedzictwo po instytucji rodu, z której się wywodzi, przedewszystkiem, na wzór władzy najstarszego z rodu — gwarantowaną — gdzieniegdzie do dziś — prawnie i uznawaną obyczajowo władzę ojca rodziny. Śledzić jednak można tak w historji obyczajowości, jak prawa ewolucję na niekorzyść tej władzy, ewolucję w obrębie instytucji rodziny. Nie tak dawno w różnych ustawodawstwach, ojciec miał prawo, wydziedziczenia jednego z dzieci, dziś nie może tego zrobić. Oczywiście biegły znawca prawa mógłby mi udowodnić, że tam, a tam jeszcze dotąd może — ale nie o to mi przecież chodzi czy to już doszczętnie znikło czy nie, ale o tendencje rozwojowe. Podobnie ojciec mógł zabronić małżeństwa córce, np. w dawnem prawie polskiem. Mąż rozporządzał bezwzględnie majątkiem żony (we Francji — nawet zarobkami — do dziś) — obecnie wyjątkowo chyba to się uchowało. Dalej, w obrębie działania prawa austrjackiego, jeszcze w czasie wojny patrzyłam na fakt, że żonę, która uciekła z domu po pobiciu przez męża sprowadził żandarm z powrotem jako „zbiegłą od męża". Dziś to by już było wykluczone w praktyce, choćby gdzieś jeszcze istniał taki przepis; chwytamy w tem ewolucję obyczajową. Widzimy wyraźnie, że tendencją rozwojową instytucji rodziny jest zniesienie władzy patrjarchalnej, czy też szczątków tej władzy.

Dr. Marja Wojciechowska.

Z ruchu wydawniczego.

Nakładem Spółki pedagogicznej, wyszła bardzo pożyteczna książka, pod tytułem: Podstawy zdrowia i zadowolenie z życia: Dżenana. Autorka przeznacza ją specjalnie i słusznie, dla dorastających panien. Postawiła sobie za cel — ulżyć niedoli tych co cierpią, i podzielić się z nimi zdobytemi wiadomościami, pragnie serdecznie z miłości bliźniego, pod której dyktandem pisze, ująć młodzieży różnych a przykrych rozczarowań w życiu, powstałych z nieświadomości lub z wadliwego systemu wychowania, z braku wyrobienia u nas hartu, woli i tej słonecznej radości życia, bez której młodość mija w smutku i więdnie przedwcześnie. Dla tego książka Dżenany, obejmująca wszystkie przejawy życia kobiety, powinna koniecznie znaleźć się w każdym domu, jako moralny przewodnik dorastających panien, który przyczyni się do utrzymania w równowadze tego, co nas stare i mądre przysłowie uczy: „mens sana in corpore sano".

I. Stablewska.

Dzieło Sióstr Białych w Afryce.

(KAP.) Kardynał Lavigerie, arcybiskup i późniejszy Prymas Afryki, powołując do życia w r. 1866 zakon Sióstr Białych, przeznaczony specjalnie do pracy w Afryce Północnej, ideę swoją uzasadniał poglądem, że najgorliwsza praca misyjna dotąd nie przyniesie należytych owoców, póki w pracy tej nie wezmą również udziału kobiety-apostołki Jak dalece pogląd ten był słusznym, świadczą rezultaty osiągnięte na terenie Afryki przez „białe siostry" w ciągu 60 lat istnienia zakonu. W r. 1869 zaledwie 8 misjonarek rozpoczęło swą pracę w okolicach Algieru, obecnie w 90 domach, rozsypanych po całej Afryce francuskiej, w Algierze, Kabylji, Tunisie, Sudanie, Saharze itd. pracuje ich 800. Ponad 52 000 dziewcząt i dzieci jest przez nie wychowywanych, liczba chorych w ich szpitalach w końcu grudnia przechodziła 2 miljony, ich sale zajęć przygotowuje liczne zastępy pracowniczek.

Dzień dzisiejszy

Trudno o lepszą charakterystykę współczesnego „towarzystwa", — i współczesnego życia.

Dotąd znało się tylko Kossak-Szczucką od strony patetycznej, od warsztatu naukowo-literackiego. Zdawało się, że na zawsze sterczeć będzie wytrwale ponad leżącemi od podłogi do sufitu foljantami starych szparagałów, ponad olbrzymiemi księgami pergaminowemi zapisanemi drobnym maczkiem z wdzięczną a kunsztowną gamą illuminatów, w bibljach, raptularzach, kronikach, djarjuszach wojennych i świątobliwych zapiskach mniszych. Tymczasem śnać Kossak-Szczucka chcąc, odpocząć po Polach-Legnickich, mongolsko-chińskich studjach i gorszych stokroć studjach własnych recenzyj po pismach, gdzie to jednemu krytykowi właśnie zawadzi to, co się drugiemu spodoba, prysła prosto od biurka do... Trzaski i ani się spostrzegła jak z tego wiania wypoczynkowego narodziła się nowa powieść!

Sam dancing u Trzaski z chyboczącym się monotonnie semickim trottem może coprawda napędzić lekkiego spleena, ale zato góry, śnieg, narty i przedewszystkiem nazrównani w gracji i urodzie nie narciarze i narciarki, ale górale nawracają z powrotem do życia, uczą kochać je znów i pędzić niefrasobliwie skroś życiowych zakrotów jak saneczki góralskie z góry na łeb od Kalatówek.

Zofja Kossak-Szczucka nabrawszy rozmachu w Zakopanem jednem tchem napisała nową powieść i to taką, którą naprawdę koniecznie jednym tchem musi się przeczytać. Trzeba naturalnie po drodze „trzymać się ciepło i uważać na skrętach", bo wszędzie pełno przycinków i przytyków, sarkazm pieni się, jak zimny szampan w kieliszku i nie ma pewno takiego czytelnika lub czytelniczki, którym nie oberwałoby się z lewa czy z prawa od polityki, etyki, od strony społecznej, chrześcijańskiej, humanitarnej. Trochę człowiek ma poobijane boki na końcu tego dnia dzisiejszego, ale też jedzie się zwyczajnym seryjnym wózkiem, który oszczędzać nie może, bo to po prawdziwych, polskich drogach.

Powieść Kossak-Szczuckiej daje w bardzo zręcznym skrócie obraz życia współczesnego przyczem nie można wytknąć autorce zbytniego zacietrzewienia, raczej przeciwnie będzie dużo takich, którzy wyklną ją za zbytnią tolerancję. A przecież i ten zarzut jest niesłuszny, bo tolerancja jest tu tylko grzecznym pozorem salonowym, a w rzeczywistości zło zostaje ukarane lub wyśmiane, a dobro triumfuje.

Kto ma rację w dniu dzisiejszym? — Czy owe dwie pary małżeńskie, które przy wspólnym siedząc stoliku kawiarnianym zamieniają się pomiędzy sobą na mężów i żony, — owe mniej, czy więcej postrzelone spirytystki dające się nabierać byle szarlatanowi, — tłum bezmyślny i tępy tańcujący u Trzaski, lub napastujący Prezydenta w Ozorkowie? — damy rozflirtowane i oszukujący przyjaciół mężczyźni? — Kto ma rację? — Czy może raczej ci starzy poczciwcy, co tyle tylko mają żółci, żeby się na parę minut pokłucić przy bridżu, ale nie są w stanie odwrócić serca od biednego sąsiada, choć ten rujnuje się finansowo i moralnie, czy może ma rację owa „Manieczka" śmieszna w swojem wstecznictwie, która zna całą okoliczną biedotę i gotowa nawet zaopiekować się dzieckiem nielegalnem swojej bony — czy może ten wykpiony przez wszystkich Argus, zdradzany na oczach całego sąsiedztwa dyrektor fabryki, który nawet własne samobójstwo automobilowe symuluje nieszczęśliwym wypadkiem, byle nie martwić ubóstwianej żony i móc jej zapisać majątek, — czy może owa prostolinijna, dobra Janka, która głosi wszystkim, że jeśli raz za mąż pójdzie to na to, żeby się nie rozwodzić tylko trwać w obowiązkach swych aż do śmierci. — Kto ma rację?

I poprzez cały sarkazm, dowcip, ironję, lekkość wyrazów i stylu przebija się dostojny i poważny ton nauki moralnej. Teza jest podana w tak dobrej przyprawie, tak apetyczna i ładnie garnirowana, że trudno odmówić przyjęcia, szczególniej gdy bezustanne prawie trzymanie się za boki od śmiechu przerywa raz po raz łezka szczerego, niesfałszowanego sentymentu. Jakiś słabszy, utajony nurt płynie spodem książki, jak potok górski, ukryty pod warstwą mieniącego się tęczowo śniegu i lodu w wesołych błyskach słońca.

A prócz wielu innych mądrości, które zaczerpnąć można od autorki, jeśli po pierwszem, szybkiem przeczytaniu weźmie się rzecz drugi raz do ręki i tu i tam odczyta coś uważnie, prócz tych spraw zasadniczych z dziedziny moralnej nasuwa się przedewszystkiem jedno spostrzeżenie z czysto ludzkiej, objektywnej obserwacji życia.

Otóż przygoda miłosna Jana-Chryzostoma z panią dyrektorową jest w ostateczności wynikiem plotki. Ci państwo zrobili głupstwo dlatego tylko, że się ich o to przedwcześnie posądziło. Inaczej, kto wie? Skończyłoby się na małym flircie i żyłby do dziś zacny dyrektor, a robotnicy fabryczni nie utraciliby najlepszego opiekuna. Więc moral, który wywodzi się w pierwszym rzędzie z powieści „Dzień dzisiejszy" to ten: Nie trzeba robić plotek, bo mogą się sprawdzić!

Z tem wszystkiem niech się nikomu nie wydaje, że wszystkie wspomniane tu mądrości znajdzie wyłożone jak na „lądzie", w powieści wprost przeciwnie, trzeba książkę łuskać jak orzech kokosowy, żeby dorozumieć się sensu, tyle autorka zużyła finezji niewieściej dla zręcznego zamalowania zbyt jaskrawych konturów.

Czy jednak pani Kossak-Szczucka napisała swoją powieść wyłącznie dlatego, żeby nam udzielić kilku nauk moralnych i kilkuset dobrych powiedzeń? Przyczyna byłaby ważna i dostateczna, a rezultat w zupełności osiągnięty, jednakże doświadczonego czytelnika korci coś jeszcze, coś co wynika z samej rasy Kossaków, spiritus movens książki, to... automobil!

Mieliśmy epopeę siwego ogiera arabskiego w Pożodze i jego pogłos w postaci „Casus Belli" Sapiehy, zaklęty genjusz rodzinny, totem święte Kossaków: koń! — Ale że świat poszedł naprzód, że i różne Afrykany i inne Australczyki wieszają sobie na szyi, zamiast okiści bambusowych, ucha od filiżanek europejskich i śrubki od europejskich zegarków, więc i pani Zofja nolens-volens, musiała uwspółcześnić i zmodernizować rodzinne swoje bożyszcze, odpiąć mu skrzydła pegaza, a wpuścić w brzuch motor, założyć błotnice, osadzić chłodnik... i powstał kochany śliczny wózik, na którym można wyciągnąć 110 klm. jak nic.

Tempo, tempo!

Czasem ,to się coprawda to bydlę popsuje i zwyczajny mierzynek chłopski machając pogardliwie ogonem musi je wyciągać z błota, ale przecież nie wóz winien, tylko szofer-idjota — totem końskie zemściło się na Kossakównie — wreszcie jednak wózek jedzie znowu, poczciwy, zacny Fordzik! Koń jest niezawodny, ale samochód ma tempo, o ile naturalnie... nie popsuje się delko tuż przed podróżą. — Święta godzino!

Jeszcze jedno miłe wspomnienie łączy się z koniem. Pan Sapieha kradnąc święty obraz w Rzymie miał przynajmniej czerwone złote w sakiewce, aż łaskotało na języku od samego dźwięku, mógł więc strzydz uszami i rżeć triumfalnie Casus belli opuszczając Italję, — dzisiejszy Fordzik goni weksle i weksle gonią fordzik czepiając się osi i hamując pęd Jest z tem trochę kłopotów, których przodkowie nie znali, — Ale trudno!

Znajdzie się przecież gdzieś, jakaś hipotecznie nieobdłużona ciotka, chodzi tylko o to, żeby jej nie wozić samochodem, tylko starą landarą, bo gotowa się rozbić przed podpisaniem poręczenia. Bo jak już raz podpisze... potem...

Tempo! tempo!

Dr. Wanda Brzeska.

RUCH MŁODYCH

Redaktor odpowiedzialny: Roman Fengler.

WŁADYSŁAW KONOPCZYŃSKI prof. Uniw. Jagiellońskiego Kraków.

Znów młodość górna, chmurna...

Zrodzeni w walce — Szkoła Młodych — Zakały „bezpartyjnych" rodzin — Wesprzyjcie ich ramieniem

Kto z nas starszych przeżył głębiej wewnętrzne zmagania młodzieży uniwersyteckiej na przełomie XIX. i XX. wieku, kto brał udział w jej walce z carską czy cesarską policją i żandarmerją, musiał sobie chwilami przyznawać, że dzisiejszej młodzieży harcującej, wysportowanej, wojskowo - przysposobionej trochę nie rozumie. Chwilami nawet chciało się wątpić, czy to proste i naogół pogodne pokolenie zahartuje sobie charaktery nie prowadząc innej walki, prócz walki o byt materjalny; czy zwłaszcza kierunki, zżyte z polskim porządkiem państwowym i społecznym pogłębią swą myśl i uczucie tak, jak my pogłębialiśmy je w nastrojach burzliwie - rewolucyjnych. Cierpiętnictwo do tego stopnia zrosło się z typem polskiego patrjoty XIX wieku, że bez prześladowań, targań i zwątpień trudno sobie wyobrazić prawdziwy patrjotyzm.

Pogląd to oczywiście przemijający. Muszą przyjść czasy, kiedy Polak narówni z Francuzem, Anglikiem, Włochem nauczy się śpiewać o ojczyźnie bez skargi. Ból i gorycz ustąpią miejsca dumie i radości. Ale zanim do tego dojdzie, a pewno i po tej upragnionej przemianie, przyda się jeszcze Polakowi szkoła duchowej walki ze złem wewnętrznem i zewnętrznem, bo bez niej nikt sobie życiowego hartu nie wyrobi. Nie da tej szkoły harcerstwo zakochane w swych formach, a głoszące kult apolityczności. Nie wykrzesze gotowego męstwa oderwana myśl o możliwej wojnie z sąsiadami. Nie starczy za odwagę polityczną odwaga sportowa, ani zadzierzystość pojedynkowa, jaką pielęgnuje np. w Niemczech życie korporacyjne.

Szczęściem przyszła z całym aparatem szykan i gróźb Imperatorowa „Sanacja", i ta dopiero dała naszym Młodym — szkołę. Bezeceństwa, które w starszem pokoleniu wywoływały tu i ówdzie lęk, a nawet podziw, wyzwały Młodych do zdwojonej pracy i walki.

Niepodobna wspomnieć bez serdecznej wdzięczności tych zastępów początkujących działaczów i działaczek, jakie oddały Stronnictwu Narodowemu swe siły w ubiegłej kampanji wyborczej. Żaden inny obóz polityczny nie może się poszczycić niczem podobnem. Obsadzono wszystkie wykonawcze funkcje wyborcze.

Trzeba rozesłać tysiąc ekspedycyj do działaczów prowincjonalnych? — Przygotowują, pakują, adresują przesyłki młode ręce i rączki.

Roznieść po najdalszych przedmieściach dziesiątki tysięcy numerków? — Roznoszą Młodzi.

Rozwieźć po prowincji ciężkie transporty odezw, afiszów, kartek? — Robią to Młodzi.

Śmielsi i lepiej wyrobieni przemawiają do chłopów na improwizowanych wiecach. Obrotni ściągają od sympatyków składki na fundusz. Silniejsi chronią nasze zebrania przed napadami pałkarzy.

Są to naogół funkcje proste, wymagające tylko wolnego czasu i karności. Ale „sanacja" umiała je otoczyć urokiem cierpienia. Za rozdawanie ulotek, rozwożenie bibuły, nalepianie odezw grozi areszt i śledztwo. Cała działalność wyborcza naraża Młodych na konflikty. Przedewszystkiem konflikty z władzą. Ciemnogranatowy mundur polski nie zawsze stosuje prawo, niż to czynił czarny, albo fijołkowy mundur rosyjski, to też rubryka aresztów wśród młodzieży Obozowej zajęła ostatniemi czasy w gazetach stałe miejsce. Zwłaszcza przed dniem 16 listopada natapano niewinnych studentów dziesiątki. Dalej konflikty z kolegami; zwłaszcza w Krakowie akcja młodych narodowców napotkała na brutalną kontrakcję protegowanych przez policję, otaczających się bojówkami demokratów. Wreszcie — tarcia i starcia w łonie najbliższej rodziny. Zdarzało się, że młody Obozowiec aresztowany lub zanotowany przez władzę, stawał się zakałą „blagonadiożnej" rodziny i musiał korzystać z zapomogi osób obcych.

Nic ich nie zniechęciło: prosto z pod „Telegrafu", jak się w Krakowie nazywa miejsce aresztu śledczego, wracali, niewyspani, głodni, na posterunek.

— Jakże tam było? coście robili?

— Było pysznie. Śpiewaliśmy, ryczeliśmy naszą przerobioną „brygadę".

A ich nagroda?

W czasach, gdy zwykła, ledwo piśmienna „hjena" bierze za dniówkę 10 złotych, a jedynkowy pałkarz za rozbijanie wieców i łamanie kości — 30 złotych, ci pracowali bezinteresownie.

Ich nagrodą są dzisiaj głód, zaziębienie, dymisja z rządowej posady, stracona nadzieja chleba, złamany palec, kilka ran tłuczonych na głowie, czasem — sieroctwo, gdy ojciec umarł na wieść o aresztowaniu syna.

Zato nagrodą na jutro, owszem, na całe lata, będzie poczucie, że walczyli za Polskę na froncie praworządności, podobnie jak ich bracia walczyli w roku 1920 na froncie antybolszewickim.

Nie chcemy ani tej zasługi przeceniać, ani wywoływać w kimkolwiek przeświadczenia, że najważniejszem powołaniem młodzieży jest szukanie guza w starciach z dzierżymordami i pałkarzami. Najistotniejszą jest i pozostanie wewnętrzna praca nad samym sobą, t. j. nad rozwojem własnych idej politycznych, tudzież nad sposobami ich wcielania w życie. Skoro jednak starsze pokolenie, które dostarczyło ogromnego odsetka śpiochów i tchórzów, korzystało z ofiar młodzieży, skoro zbytnią czasem odwaga synów była odpowiedzią na zbytnią lękliwość ojców, to do obowiązków naszych w okresie powyborczym, poza zwykłą powinnością czynnej pracy i płacenia składek na cele narodowe, przybywa nowy, ściśle powyborczy obowiązek — zorganizowanie stałej, skutecznej pomocy materjalnej dla ofiar wyborów.

Na drugiej stronie Wisły

Pokłosie zjazdu powiatowego Młodych w Chełmnie — Owacje dla Zb. Łukaczyńskiego — Wspaniały przebieg zjazdu

Wysiłki włożone w zorganizowanie Obozu Wielkiej Polski na Pomorzu, na obszarze prawego brzegu Wisły, wydają już piękne owoce. Jednym z wyrazów tych wysiłków było zebranie w czwartek, dnia 8 stycznia b. r. w Chełmnie. Zgórą 250 osób — Młodzi O. W. P. obojga płci z placówki grudziądzkiej oraz przedstawiciele 8 placówek z chełmińskiego wydziału powiatowego, nadto goście, wypełnili sale „Dworu Chełmińskiego". Red. Zb. Łukaczyńskiemu, który popołudniu tegoż dnia opuścił więzienie, zgromadzeni zgotowali burzliwe owacje.

Zebranie, które miało charakter szczególnie uroczysty i posiadało znamiona zjazdu powiatowego kierowników placówek, zagaił kierownik chełmińskiego oddziału pow., kol. Mańkowski.

Kierownik powiatowy zarządza raport Młodych; młode postacie karnie prężą się na baczność. Raport odbiera z tytułu najwyższej funkcji Młodych O. W. P. na miejscu, członek Komitetu Młodych Dzielnicy Zachodniej O. W. P., red. Roman Fengler, który przybył na zjazd z Poznania.

Poza porządkiem zebrania na wstępie przemówił red. Łukaczyński, dziękując za dowody życzliwości, jakie otrzymywał codziennie od wielu narodowców podczas swojego pobytu w więzieniu. W dalszym ciągu poświęcił kilkanaście zdań wypadkom, rozgrywającym się w państwie.

Porządek obrad przewiduje referaty: pierwszy wygłasza red. Kanarowski z Torunia, omawiając szkicowo położenie gospodarcze kraju; następuje referat delegata Komitetu Dzielnicy, red. R. Fenglera. Mówca obrazuje podstawy moralne ruchu młodych, warunki w jakich się krzewi i przeciwności, jakie musi zwalczać. Trudności pokonywuje zwycięsko. Ideologja O. W. P. odpowiada bowiem psychice współczesnej młodzieży i tem tłumaczy się żywiołowy rozwój naszego ruchu. Młodzi wiedzą, że od nich będzie zależała naprawa stosunków wewnętrznych Polski oraz stworzenie warunków dla mocarstwowego Jej rozwoju na zewnątrz. Wysiłku nie ulękną się, bo znają niewyczerpalność rezerwoaru świeżych sił. Wywody mówców — często przerywane hucznemi oklaskami, znalazły całkowite zrozumienie.

Nastrój zgromadzonych spotęgował się, kiedy kierownik wydziału pow. zwrócił się do władzy organizacji z prośbą o przyjęcie przeszło 50 kandydatów do szeregów Obozu W. P. Wśród ogólnego entuzjazmu kandydaci złożyli uroczyste przyrzeczenie zupełnego oddania się sprawie narodowej, poczem doręczono im „szczerbce" Chrobrego.

Przed zakończeniem zebrania delegat poznański zawiadomił kierownictwo wydziału powiatowego, że funkcje kontrolera okręgowego obejmuje po kol. Łukaczyńskim — kol. red Kanarowski, poczem odebrał od kierownika powiatowego Młodych deklarację przyłączenia się Obozu Wielkiej Polski do protestów przeciw nikczemnościom, jakie rozegrały się w Brześciu.

Trudno opisać nastrój, wśród którego kończono zebranie. Po mocnych akordach hymnu Młodych długo wiwatowano na cześć sprawy narodowej i jej przywódców.

Duch Kostka Napierskiego

Pod powyższym tytułem ogłosiło „Słowo Pomorskie" następujący wiersz:

Jam zbir okrutny, wódz hajdamaków,
Jam „Kostka Krwawy, bom w krwi skąpany
Mieczem wycinał braci Polaków
Za żołd płacony przez atamany.

Dziś jam przeklęty przez naród cały,
Imię me w wiecznej pogardzie żyje,
Dzisiaj opryszka zażywam chwały,
A hańby mojej i czas nie zmyje.

Dumny narodzie pamiętaj o tem,
Że wspominając mą postać hardą,
Nim mnie przekleństwa ugodzisz grotem
Dzisiejszym „Kostkom" pluń w twarz z pogardą.

A. J.

*) Kostek - Napierski, w czasie najkrwawszych zmagań Rzeczypospolitej z kozakami Chmielnickiego podniósł bunt przeciw prawu na Podhalu; został ścięty!

KRONIKA ORGANIZACYJNA

Z Wydziału Grodzkiego

Komunikaty Wydziału Grodzkiego Młodych O. W. P. w Poznaniu.

Podać adres. Wzywa się Stanisława Gaczyńskiego do podania swego adresu w sekretarjacie Wydziału Grodzkiego.

Wzywa się Alojzego Liczner skiego do podania swego adresu w sekretarjacie Wydziału Grodzkiego.

Wydaleni z O. W. P.

Za niespełnianie obowiązków p. Stanisława Trenerowska.

Nie jest członkiem O. W. P.

Zdzisław Wojkowski, ul. Szamarzewskiego 20-22, noszący bezprawnie nabyte godło Obozu Wielkiej Polski. Każdy członek ma prawo odebrania godła O. W. P. p. Wojkowskiemu.

— **Placówka Łazarz** odbyła miesięczne zebranie, pierwsze w nowym roku, w dniu 7 stycznia br.: zagaił je druh kier. Nagler, wyrażając życzenie, aby organizacja Młodych w roku bież. zyskała jeszcze raz tyle sympatji i członków, ile w r. 1930. Następnie druh Z. Rakowski omówił ataki niemieckie na granice Polski. Nawiązując do referatu, kierownik placówki odczytał dwa rozdziały z prac Romana Dmowskiego „Niemcy a Polska", poczem członkowie wypowiadali swe spostrzeżenia. Druh kier. Płonczyński odczytał z „Kurjera Poznańskiego" artykuł dr. Rydlewskiego „O granicę zachodnią w czasie konferencji pokojowej", oświetlając rolę, jaką odegrali aktywiści z pod znaku p. Piłsudskiego. Ciekawe zebranie zakończono odśpiewaniem hymnu Młodych.

— **Zebranie placówki Śródmieście** odbyło się 10. bm. w sali Stronnictwa Narodowego, zagajone przez kier. wydz. grodzkiego drh. Płonczyńskiego. Zawiadomił on obecnych o mianowaniu sekretarzem placówki drh. Wł. Jakóbowskiego, a skarbnikiem drh. Konrada Jernajczyka. Referat o obecnej polityce zagranicznej wygłosił asystent U. P. p. Rakowski. W toku referatu wspomniał prelegent o haniebnej sprawie brzeskiej. Następnie mówił jeszcze kier. drh. Płonczyński, zaznaczając, że społeczeństwo potrafiło się wyzwolić z pod teroru zaborców i nigdy nie zgodzi się ono na teror w odrodzonej Ojczyźnie. Przeciwstawić się może skutecznie terorowi naród zorganizowany; do tego zmierza nieubłaganie Obóz Wielkiej Polski. Zakończono zebranie odśpiewaniem hymnu Młodych i hasłem „Młodzi czuwajcie".

— **Zebranie placówki na Głównej** odbyło się w niedzielę dnia 11 bm. w sali kantyny robotniczej w fabryce Cegielskiego. Zebranie zagaił krótko druh kier. Kowalik, oddając głos druhowi kier. Płonczyńskiemu dla zobrazowania sytuacji wewnętrznej na progu nowego roku. Z kolei wygłosił referat druh Stefan Jakubowski, mówiąc o polityce i gospodarstwie. Skarbnikiem placówki mianowano drh. Kubickiego. Na kandydatów zapisało się 10 osób. Zebranie zakończono odśpiewaniem hymnu Młodych.

Z Dzielnicy Zachodniej

— **U Młodych w Gnieźnie.** We wtorek, dnia 13. bm. odbyło się przy licznym udziale członków O. W. P. zebranie placówki, które zagaił kier. grodzki druh Weia. Doskonale opracowany referat o praworządności, wygłoszony z wielką swadą przygotował druh Zyg. Kiedowski. Na zebraniu Młodzi przedłożyli kierownictwu placówki list do posłów Obozu Młodych Wielkiej Polski i Stronnictwa Narodowego w sprawie Brześcia. List wysłano do władz O. W. P. Dzielnicy Zachodniej.

— **Obchód wigilijny u Młodych O. W. P. w Ostrowie.** W dniu 28 grudnia ub. r. sala Hotelu Polskiego, przybrana w emblematy Obozu, zapełniła się członkami O. W. P. i sympatykami. Wśród ostatnich nie brakło także i pań. Mimo skromnych środków jakiemi Obóz dysponuje, dzięki ofiarności członków, placówka mogła godnie przyjąć swych gości. Na uroczystość przybyli między in.: pp. por. Kajzer, weteran powstania z r. 1863, obożny St. Rowiński, oraz członkowie Wydziału Powiatowego. Przebieg obchód uwigilijnego był bardzo uroczysty i miły. Kierownik placówki druh Płonczyński. Edmund zagaił wieczorek. Słowo wstępne wygłosił kierownik Wydziału Powiatowego, drh. Rzekiecki, poczem podzielono się z członkami i gośćmi opłatkiem. Podczas wspólnej kawy śpiewano kolendy. Podniosłe przemówienie wygłosił referent organizacji drh. Janowski. Mówca w gorących i patrjotycznych słowach zdeklarował niezłomną wierność Młodych dla tradycyj religijnych i narodowych. W obecnych stosunkach sięgnąć musimy po otuchę do słów kolendy „Bóg się rodzi — moc truchleje", które utrwalają nas w przekonaniu, że ludzie dobrej woli doprowadzą do zwycięstwa dobra nad złem. Przemawiali również wet. powstania r. 1863 por. Kajzer i członek placówki ostrowskiej drh. Piekarek. Kończąc część oficjalną obchodu wigilijnego, kierownik placówki drh. Płonczyński wzniósł okrzyk na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej, poczem odśpiewano „Boże coś Polskę". Nastąpiły okrzyki na cześć Romana Dmowskiego i Wielkiej, Odrodzonej Polski, a hymn Młodych, odśpiewany z zapałem przez członków, dopełnił wspaniałego nastroju.

— **Młodzi w Kościanie o hańbie brzeskiej.** Dnia 8. bm. odbyło się przy licznym udziale członków zebranie plenarne Młodych O. W. P. w Kościanie. Zebranie zagaił drh. kierownik L. Bielawski. Po długim i treściwym referacie drh. Piotra Kaliszewskiego uchwalono jednogłośnie rezolucję potępiającą najsurowiej ohydne metody „sanacji", których najbrutalniejszym przejawem jest Brześć. Rezolucją skierowano do rozporządzenia władz O. W. P. w Poznaniu.

Z Wydawnictw

(w) **„Młody Narodowiec".** Ukazał się najnowszy numer miesięcznika „Młody Narodowiec", który zawiera: artykuł wstępny p. t. „Po sukcesie wyborczym", napisany przez Z. W., wiersz Kasprowicza p. t. „Ku pokrzepieniu", świetny artykuł p. t. „O rząd dusz", i „Kształćmy się" przez Fr. Pyclika. Wybitna działaczka narodowa p. Irena Feistowa z Warszawy zamieściła „Apel do młodych kobiet". Pozatem numer zawiera obszerne sprawozdanie z ruchu „Młodych". Udatne wiersze zamieścili: M. Łuczyńska i J. Kawecki. Numer uzupełnia kilka aktualnych ilustracyj, dział humorystyczny i recenzje nadesłanych książek. Cena numeru 50 gr., roczna prenumerata 5 zł. Adres redakcji: Bielsko, ul. Blichowa 40.

Z życia Towarzystw

Z Tow. Gołębi Pocztowych im. Padewskiego w Poznaniu. W dniu 4 bm. w lokalu zebrań p. Dusika przy ul. Marszałka Focha, odbyło się roczne walne zebranie Tow. Obrady zagaił prezes p. Florczak, witając członków oraz gości. Przewodniczącym wybrano p. Kąsinowskiego. Po obszernych sprawozdaniach zarządu, na wniosek komisji rewizyjnej udzielono zarządowi absolutorjum poczem nowy zarząd wybrano w następującym składzie: prezes — Florczak, wiceprezes — Krych, skarbnik — Maćkowski, sekretarz — Prętkiewicz, zastępca — Grzegorzewicz, gospodarz — Müncberg, zastępca — Florczak, ławnicy pp.: Cybulski i Nowaczyk i rewizorzy kasy pp.: Cybulski i Haławski. (We)

Z Tow. Powstańców i Wojaków im. gen. Hallera w Poznaniu. W dniu 9 bm. w lokalu posiedzeń przy ul. Kraszewskiego 16, odbyło się roczne walne zebranie. Obrady zagaił prezes por. Swinarski, witając licznie zebranych członków. Na przewodniczącego poproszono, p. Grzelaka. Po zdaniu obszernych sprawozdań z całorocznej działalności przez prezesa p. Swinarskiego, sekretarza p. Gwizdka oraz skarbnika p. Kanikowskiego, udzielono ustępującemu zarządowi pokwitowania. Następnie wybrano nowy zarząd, w skład którego weszli pp.: prezes — por. Podgórski, wiceprezes I — Kujawa, wiceprezes II — Wujec, sekretarz — Gwizdek, skarbnik — Kanikowski, komendant — Leszczyński, radni pp.: Chudziak, Cyprycki, Adamek, sąd honorowy pp.: Chałupka, Danielewski, Tomaszewski, Spychała. Byłego prezesa por. Swinarskiego, w dowód położonych zasług około rozwoju Tow., mianowano prezesem honorowym. (we)

Żywy Różaniec Paniem przy par. Matki Boskiej Bolesnej na św. Łazarzu urządził za staraniem dyrektora ks. Leśniewicza i opiekunki pani Frankenberg wspaniałą wieczornicę w dniu 4 bm. w auli IV szkoły wydziałowej. Odegrano sztukę „Nową przyjaźń“ i „Jasełka królowej Kingi“. Sala była wypełniona po brzegi. Na życzenie publiczności odbędzie się powtórne przedstawienie w dniu 18 bm. w Domu św. Antoniego. Początek o godz. 18. Czysty dochód przeznacza się na sztandar.

Tow. Kult. Ośw. Kobiet im. Dąbrówki w Poznaniu obchodziło 11 bm. 5 rocznicę swego istnienia. Na intencję Towarzystwa odbyła się w kościele OO. Salezjanów uroczysta msza św., podczas której przystąpiły członkinie do wspólnej komunji św. Druga część uroczystości odbyła się w Sali Amarantowej Domu Tramwajarzy. O godz. 17 prez. Wilczkowiakowa zagaiła uroczystość. Zarząd wygłosił sprawozdania z 5-letniej działalności. Piękny referat wygł. ks. proboszcz Pyszkowski z Dąbrówki Kościelnej. Po złożonych przez delegacje i gości życzeniach, odbyło się przedstawienie w dwóch obrazach scenicznych p. t. „Taniec marynarzy“ i „Gościnny występ artysty“. Grono członkiń wykonało kilka pieśni. W uroczystości brało udział 5 sztandarów bratnich organizacyj i towarzystw.

Stow. Porządku Publicznego — Pogotowie Narodowe na Wildzie odbyło w czwartek w lokalu p. Figla swe roczne walne zebranie. Obrady otworzył prezes Kubicki. Po przeczytaniu przez sekretarza Grobelnego protokółu, wybrano przewodniczącym walnego zebrania p Fr. Kaczmarka. Sekretarzował p. Krzesiński

Zkolei prezes, sekretarz i komendant przedkładali sprawozdania. Z całokształtu wynikało, że stow. rozwijało w roku sprawozdawczym ożywioną działalność. Odbyto 10 zebrań plenarnych i tyleż zarządowych, na których wygłaszano ciekawe referaty. Również urządzano wspólne zabawy i schadzki. Brano udział w obchodach narodowych i katolickich.

Po dyskusji udzielono zarządowi pokwitowania, poczem przystąpiono do wyboru zarządu. Ponieważ praca dawnego zarządu była owocna, przeto pozostawiono ten sam skład zarządu na rok obecny. Jest on następujący: prezes — Kubicki, wiceprezes — Krzesiński, sekretarz — Grobelny, komendant — Rybarski, skarbnik — B Handschuh. Radni — Figiel, Dykczak i Nowicki

Do komisji rewizyjnej weszli pp.: red. Żniński, Mikołajewski i A. Nowak. Sztandarowi: Mikołajewski, Porada i Pilakowski.

W wolnych głosach przemówił imieniem głównego zarządu prezes p. Szwedziński, który złożył kołu podziękowanie za wytężoną całoroczną pracę. Po załatwieniu szeregu drobniejszych spraw, zamknięto posiedzenie odśpiewaniem „Roty“. (z.)

Z Tow. Śpiewu „Harfa“ w Poznaniu. Dnia 5 bm. odbyło się walne zebranie towarzystwa. Sprawozdania zarządu świadczyły o ruchliwości towarzystwa, objawiającej się w licznych występach publicznych. Pod wytrawną ręką drh. dyr. Kwiatkowskiego poziom artystyczny zespołu stale się podnosi. Zebranie, przy licznym udziale członków, po rzeczowej dyskusji, udzieliło ustępującemu zarządowi absolutorjum. W skład nowego zarządu wchodzą pp. Czarnecki Franc. — prezes; Czarnecki Jan — wiceprezes, Lekki Jan — skarbnik; Kaczmarek Franc., — sekretarz; Pyszalska Irena — zast. sekr.; Gust Ludwik — bibljotekarz; Misiaczyk Edm — zast. biblj.; Czarnecka Franc. i Jóźwiakówna Wiktorja — radne.

4 Komp. Marynarzy Powstańców w Poznniu odbyła w dniu 11 bm. roczne walne zebranie. Obrady zagaił wiceprezes drh. St. Kasperski. Uczczono pamięć poległych i zmarłych członków, wyrażono uznanie dla dyrektora Ogrodów Miejskich p W. Marcińca za bezinteresowne dostarczenie wieńców na mogiły w dniu 27 grudnia, oraz dla ks. pralata Prądzyńskiego za odprawienie mszy św. za poległych i zmarłych członków. Przewodniczącym walnego zebrania wybrano druha Pica, protokólantem drh. Jezierskiego, a ławnikami pp. Jadzikowskiego i Wentzla. Po sprawozdaniach udzielono zarządowi absolutorjum, poczem wybrano nowy zarząd i to prezesem por. rez Józefa Andrzejewskiego, zastępca — drh L. Szymańskiego, sekretarzem — drh. W. Matuszaka, zast. — drh. T. Gziela, skarbnikiem — drh. J. Suchorę, komendantem — drh kap. rez A. Białoszyńskiego, radnymi — drh St. Seidlera, Stef Marciniaka, A. Filipiaka; komisję rewizyjną stanowią druhowie W. Pic. W Jezierski i K. Budziałowski.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Chór przy kościele OO. Jezuitów.** — Roczne walne zebranie odbędzie się w niedzielę, dnia 18 bm. o godz. 12 w salce Marianum przy kościele.

— **I. Wielkopolskie Tow. Hodowli Kanarków.** Roczne walne zebranie odbędzie się w niedzielę, 18 bm. o godz 15 w lokalu p. Świtalskiego przy ul. Podgórnej.

— **Tow. Obywateli Polaków z Obczyzny.** Walne roczne zebranie odbędzie się w niedzielę, 18 bm. o godz. 16 u p. Jarockiej ul Masztalarska 8 a.

— **Chór męski „Arion“.** W niedzielę, 18 bm o godz 12 odbędzie się lekcja śpiewu w auli seminarjum nauczycielskiego przy ul Fr Ratajczaka. Ze względu na bliski termin występu chóru do radja, przybycie wszystkich członków czynnych konieczne.

— **Związek Czeladzi Garncarskiej i Fliskarskiej.** Roczne walne zebranie odbędzie się w niedzielę, 18 bm. o godz. 11 w lokalu p. Jarockiej, ul. Masztalarska 8 a.

— **Sodalicja Panien Urzędniczek.** Zebranie instrukcyjne dla pp. kandydatek i aspirantek odbędzie się w poniedziałek, dnia 19 bm. o godz. 19,30 przy Piekarach nr. 2, parter prawo.

— **Koło Śpiewacze „Dzwon Zygmunta“.** Plenarne zebranie odbędzie się 19 bm. o godz 19.30 w lokalu p. Fiedlerowej, Górna Wilda 47

— **Zrzeszenie Samodzielnych Przedstawicieli Handlowych.** Nadzwyczajne walne zebranie odbędzie się w poniedziałek, 19 bm. o godz 20 w lokalu Domu Kupiectwa, ul. Zwierzyniecka 12.

— **Tow. Cech. Czeladzi Szewskiej.** — Roczne walne zebranie odbędzie się w poniedziałek, 19 bm. o godz. 20 w lokalu przy ul Ślusarskiej 6.

— **Tow. Cechowej Czeladzi Krawieckiej.** Roczne walne zebranie odbędzie się w poniedziałek, 19 bm. o godz. 20 w sali posiedzeń Domu Rzemieślniczego, Wały Zygmunta Starego 9. I ptr. W razie nieprzybycia jednej trzeciej członków, zebranie po półgodzinnej przerwie ogłasza się za prawomocne bez względu na ilość zebranych.

RADJO

Programy radjofoniczne:

Poniedziałek, dnia 19 stycznia 1931 r.

Poznań (335 m) godz. **7.15** gazeta poranna; godz. **13.05** koncert gramofonowy; godz. **14.00** komunikaty PAT, notowania giełdy pien. i zboż. - towarowej; godz. **17.45** muzyka starych mistrzów. Wykonawcy: Władysław Witkowski (skrzypce), Jan Rakowski (altówka i wiola d'amore), Mieczysław Rozmarynowicz (wiolenczela), Bolesław Tylla (fortepian); godz. **18.25** audycja wokalna w wyk. Janiny Święcickiej, art. op. (sopran), przy fortepianie prof. Franc. Łukasiewicz; godz. **19.00** opowiadanie hist. dla młodzieży (wygł. p. Marja Mezerowa); godzina **19.15** gawęda harcerska; godz. **19.25** „Silva rerum“; godz. **19.40** feljeton Jana Emila Skiwskiego; godz. **20.10** arje i pieśni w wyk. Zygmunta Zawrockiego (bas); godz. **20.30** „Cnotliwa Zuzanna“ opt. Jana Gilberta (transm. z Warszawy); godz **22.15** sygnał czasu, komunikaty PAT, policyjne i sportowe; godz. **22.30** „Z nad krawędzi“ (wygł. brat Cezary).

Warszawa (1412 m) godz. **12.10** koncert gramofonowy; godz. **16.15** program dla dzieci; godz. **16.45** muzyka gramofonowa; godzina **17.15** „Jakób de Voragine“ (w 700 rocznicę urodzin) — wygł. p. Jerzy Orda; godz. **17.45** muzyka lekka z Gastronomji; godz. **19.15** „Skrzynka rolnicza“; godz. **19.55** muzyka gramofonowa; godz **20.30** operetka „Cnotliwa Zuzanna“ — Gilberta; godz. **23.00** muzyka taneczna.

Königswusterhausen (1635 m) 16.30 koncert wokalny, 20.05 Sursum corda — na chór, solistów i organy — transmisja z Monachjum, 20.00 muzyka lekka; **Budapeszt (550 m)** 19.30 koncert symfoniczny; **Wiedeń (516 m)** 20.30 koncert ludowy, 23.00 muzyka taneczna.

TEATRY ŚWIETLNE

Kino „Odeon“ wyświetla film p. tyt. „Mandescu“, który przed rokiem oglądaliśmy na ekranie kina „Słońce“. Jest to film kryminalny, lecz nie tego zwykłego typu filmów kryminalnych. Świetna gra aktorska Możuchina i Brygidy Helm, interesująca budowa intrygi, staranne wykończenie szczegółów, dobra fotografja, dobór tła dają mu wysokie kwalifikacje. Jedyny zarzut, jaki moglibyśmy zrobić twórcy filmu, to okazywanie za wiele sympatji bohaterowi, który, jako oszust na wielką skalę, mało na to zasługuje. W tej dziedzinie od filmu, który, dostarczając rozrywki, jest zarazem i wychowawcą mas wielkomiejskich, należy wymagać ogromnej ostrożności. (Ga.)

Kino „Edison“ wyświetla film p. tyt. „Międzynarodowy klub aferzystów“. Jest to sensacja niewysokiego gatunku roboty francuskiej. Elementy kinetyczne zastępują tu wszystkie inne walory filmu. Gra aktorska, fotografja, piękno tła — wszystko to jest na drugim planie; grunt, że akcja się toczy szybko, że ciągle ktoś komuś wykrada pieniądze, więzi, wciąga w zasadzkę, walczy „na śmierć i życie“, ucieka itd itd. W roli szlachetnej Marji oglądamy mało znaną Glorję Boverley. (Ga.)

CENNIK
na wszelkie
Nasiona
przesyła na życzenie najstarszy specjalny SKŁAD NASION
Telesfor Otmianowski w Poznaniu.
dw 2634

KRONIKA TOWARZYSKA

Ogłoszenia i uwiadomienia o balach, wieczorkach tanecznych, zabawach karnawałowych, herbatkach i bridgeach z tańcami oraz wszelkich tym podobnym przedsięwzięciach kierować należy do administracji pisma naszego, a nie do redakcji.

Wszystkie te doniesienia podawać będziemy stale na końcu części redakcyjnej w dziale „Kronika towarzyska“. Punktualne zamieszczenie ich poręczyć możemy tylko w tych wypadkach, gdy nastąpi poprzednie porozumienie się między organizatorami odnośnych przedsięwzięć zabawowych a naszą administracją.

Przy nadsyłaniu tych doniesień na drodze listownej podać należy dokładny adres i numer telefonu tej osoby, z którą administracja nasza mogłaby porozumieć sie co do bliższych szczegółów, odnoszących się do zamieszczenia nadesłanego uwiadomienia.

Herbatki z tańcami. Polski Czerwony Krzyż, Oddział Poznański, urządza w niedzielę, dnia 18 i 25 stycznia oraz 15 lutego r. b. od godz. 4.30 do 8.30 w Palais Royal herbatki z tańcami. Wstęp włącznie z podwieczorkiem 5 zł. od osoby.
zw 27 386

Bal reprezentacyjny Związku Zawod. Pracowników Bankowych w Poznaniu. W ostatniej chwili przypominamy, że jutro, w niedzielę, 18 stycznia b. r., odbędzie się ten bal w Białej Sali „Bazaru“ pod protektoratem p. Prezydenta Józefa Zychlińskiego. Pomimo dotychczasowego słabego ożywienia w tegorocznym karnawale, zanosi się jednak, że bal przyciągnie liczne rzesze zaproszonych gości, tembardziej, że zapromienieje na nim urodą i wdziękiem przemiła Vice-Miss Polonja panna Laryssa Winkowska. Początek balu już o godz. 9 wieczorem.
zw 27 378

†

W czwartek, dnia 15 stycznia 1931 r., o godz. 12 w poł., zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najdroższa żona, nasza ukochana i troskliwa mamusia, córka, siostra, synowa, bratowa, cioteczka i kuzynka, ś. p.

z Cwojdzińskich

Stefanja Michalakowa

przeżywszy lat 34. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 18-go b. m., o godz. 2 po poł. z domu żałoby przy ul. Wodnej 7.

W ciężkim smutku pogrążeni

mąż z synkami i rodzina.

Poznań, Śrem, Ostrów, Gliwice, Rathenow. zw 27 368

Zakład pogrzebowy „Bracia Nowak“ pl Nowomiejski 10 tel 1046

Dnia 16 stycznia 1931 r., o godz. 8 rano zasnął w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, namaszczony Olejami św., nasz kochany ojciec, brat, teść, dziadek i wuj, ś. p.

Wawrzyniec Walkowiak

mistrz rzeźnicki b. cechmistrz

w 67 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, dnia 19 b. m. o godzinie 10 rano.

W ciężkim smutku pogrążona

nw 7156 **rodzina.**

Śmigiel, Pawłowo, Poznań. Wielichowo.

†

Dnia 15 b. m. zmarła żona członka Towarzystwa naszego, ś. p.

Stefanja Michalakowa

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 18. 1. 1931 r., o godz. 14-ej z domu żałoby ul. Wodna 7.

O liczny udział członków w pogrzebie prosi

rw 12 817-8 **Tow. Młodych Przemysłowców w Poznaniu.**

Wypadek 193.

Za złożone nam dowody współczucia, za liczne wieńce, oraz za udział w pogrzebie najdroższego męża i ojca, ś. p.

Józefa Zagrodzkiego

składa na tej drodze Przewielebnemu Duchowieństwu, Członkom Związku Chrześc. Kupców Podróżujących i Przedst. Handl. Rzplitej Polskiej oraz wszystkim uczestnikom serdeczne

Bóg zapłać!

zw 27 379 **Rodzina.**

Poznań, ul. Kwiatowa 5, dnia 17. 1. 1931.

Główny Cennik Nasion wyd. 1931
już wyszedł. — Wysyłka na żądanie
Hurtowny Skład Nasion
EMIL FREEGE
Kraków — Lubicz 36-38.
Pw 8 98 70.1

†

W piątek, dnia 16 stycznia 1931 r., o godz. 17 zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., po długich i ciężkich cierpieniach, mój najdroższy mąż, nasz najukochańszy ojciec, syn, brat, wuj, kuzyn i szwagier, ś. p.

Władysław Mrugalski

w 51 roku życia. Pogrzeb odbędzie się we wtorek, dnia 20 stycznia b. r., o godz. 14.30 z kostnicy Św. Józefa na cmentarz parafji Bożego Ciała.

W ciężkim smutku pogrążeni

żona z dziećmi i rodzina.

Poznań, Rybaki 7/8. zw 27 391

Osobnych uwiadomień nie wysyła się.

W pierwszą bolesną rocznicę zgonu, ś. p.

Stanisława Surmy

odprawioną zostanie za spokój Jego duszy

msza św.

w kościele św. Marcina o godz. 8-mej rano w poniedziałek, dnia 19. 1. 31. r., na którą wszystkich Krewnych i Życzliwych pamięci Drogiego Zmarłego zaprasza lub o modlitwę prosi

zw 27 818 **żona.**

Poznań, św. Józefa 6.

W drugą rocznicę śmierci ś. p.

Władysławy Cabańskiej

z domu **Dopierałów**

odprawi się żałobna

msza św.

za spokój Jej duszy w środę, dnia 21 stycznia 1931 r., o godzinie 9-tej, w kościele Jezuitów przy ul. Dominikańskiej.

zw 27 382 **Bolesław Cabański.**

Za duszę małżonków, ś. p.

Marji z Ossorya Szczanieckich

Juljanowej Łodzia-Ponińskiej

Sodaliski

i męża, ś. p.

Juljana Łodzia-Ponińskiego

Sodalisa i weterana 1863 r.

i w drugą, bolesną rocznicę śmierci, ś. p. syna

Marcelego Łodzia-Ponińskiego

Sodalisa

odprawiona zostanie w kościele św. Marcina żałobna zw 27347

msza św.

w poniedziałek, 19 stycznia 1931 r., o godzinie 9.30 rano. O czem zawiadamia wszystkich Krewnych, Znajomych i Życzliwych

rodzina.

Osiedliłem się

Dr. med. St. Janczewski

specjalista chorób skóry i pęcherza

przyjmuje od godz. 10 — 12 i 16 — 18

Poznań, ulica Dąbrowskiego 36.

Telefon 76-79. zw 27080

Nerwowi, neurastenicy

cierpiący na drażliwość, słabość woli, brak energji, melancholję, przesyt życia, bezsenność, ból głowy, wrażliwość nerwów, śledziennicę, nerwowe zaburzenia serca i żołądka, otrzymają bezpłatnie broszurę dr. Weisego Słabość nerwów

Dr. GEBHARD i S-ka. — GDAŃSK, Nr. 22.

Pw 8 385-2,32

Kamienica w Poznaniu

ulica 27 Grudnia 4

na bardzo dogodnych warunkach natychmiast **do sprzedania.** Pisemne oferty przyjmuje **Zarząd masy upadłościowej kupca Jana Łuczaka**

Ignacy Wierusz, adwokat

Poznań, Aleje Marcinkowskiego 16.

zw 27 394

Zastępstwo generalne

z zarobkiem rocznym około 60-80000 zł

jest do oddania na Polskę. Przyjemna czynność biurowa. Potrzeba 15—20 000 zł. gotówki. Wyczerpujące oferty skierować pod **P. G. 4415 do Heinr. Eisler, Ann. Exped., Berlin SW 68.** nw 6 881

Sekretarz adwokacki

umiejący pracować samodzielnie, bezwzględnie uczciwy, trzeźwy i energiczny, potrzebny do kancelarji procesowej. Zgłoszenia z podaniem warunków i referencji pod adresem **BERNSDORFF MELANOWICZ, adwokat i notarjusz. Wągrowiec.** dw 2888

Cukiernia i Kawiarnia G. Erhorn

Poznań Fr. Ratajczaka 39 Tel. 32-28.

Sosy i zupy grzybowe

są najlepsze i najtańsze z mielonych prawdziwych grzybów borowików **z Przetworni Grzybów „GRZYBY" — Poznań, Żupańskiego 4.** Żądajcie tylko w oryginalnych torebkach trójkątnych **po 25 groszy.** Popierajcie przemysł krajowy!

Pw 8 396-53.89

PATENTY

wzory i znaki ochronne w Polsce i zagranicą

MARCELI ZOCH,

inżynier dyplomowany, rzecznik patentowy

Poznań, Przecznica 9.

Pw 7 201-45.6

Przeprowadzki i zwózki

wszelkiego rodzaju **uskutecznia samochodami ciężarowemi** zw 5 408

Ludwik Orcholski,

Poznań, Dąbrowskiego 83/85

Telefon 79-32.

RESTAURACJA

Wielkopolska — Dworcowa

Marsz. Focha 23, obok Dworca zach. Telef. 75-72.

Po gruntownem odrestaurowaniu i renowacji najnowszego stylu, polecam mój lokal swym gościom oraz sympatykom nadal.

Z poważaniem **H. Hałaś.**

Bardzo przyjemny pobyt! — Lokal ogrzewany do późnej godziny

Pw 8 853 52.82

Lokale przemysłowe

nadające się również na składnice i magazyny wraz z biurami ewentl. z pokojami mieszkalnemi, w wielkościach 50, 100, 150, 300 i 500 kwm. w Poznaniu-Jeżyce **zaraz do wydzierżawienia.**

Na miejscu światło elektryczne, kanalizacje, wodociągi i stróżowanie. Zgłoszenia do Kurjera zw 27 381

Dzielnych przedstawicieli

poszukujemy. Pierwszeństwo mają posiadacze samochodu, zaprowadzeni w branży elektrotechnicznej i radjowej. Tylko poważne oferty mogą być uwzględnione. Oferty do ekspedycji Kurjera Poznańskiego **pod zw 27375**

Ubikacji fabrycznej

od 750 m² z biurami ewentualnie z mieszkaniem **poszukuje** się. Oferty z podaniem dzierżawy do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod **zw 26376**

Skład

z urządzeniem konfekcyjnem ca 4×6 mtr., — z towarem i wolnem mieszkaniem 3 pok. komfort. częściowo umebl. w centrum miasta za 14 000 do odstąpienia. Czynsz miesięczny ca 250.— zł. Oferty pod zw 27 350 do Kurjera Pozn

---

Pulpę ziemniaczaną suszoną

w każdej ilości oddaje

„LUBAŃ-WRONKI"

Przemysł Ziemniaczany, Sp. Akc. w Lubaniu.

Dostawę uskutecznia się z fabryk w Lubaniu, we Wronkach i Bronisławiu. dw 2880

Na żądanie służymy opróbkowaną ofertą.

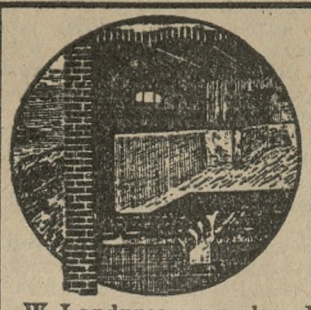

Nagrodzony Złotemi Medalami na Wystawie Budowlanej VI. Targów Wschodnich w r. 1926 we Lwowie i w Wilnie 1930 r.

Hydrofuge „Castor"

zabezpiecza od wilgoci

przeciekania, wstrzymuje ciśnienie WODY we wszystkich przypadkach, jako to: izolacji rezerwoarów, murów kanałów, basenów, tuneli tarasów, fasad i fundamentów. **Hydrofuge „Castor"** dodaje się do zaprawy cementowej.

W Londynie przy placu Piccadilly Circus największa z istniejących kolei podziemnych została uszczelniona hydrofuge „CASTOREM". nw 7144

Posiada na składzie Przedsiębiorstwo Budowlane

MAURYCY KARSTENS

Warszawa, ul. Koszykowa nr. 7. — Telefon 827-95.

Kraków: Biuro „Castor", Rynek Kleparski nr. 5, tel. 2-18. — Katowice: inż. Kazimierz Wretowski, Gen. Zajączka nr. 19, tel. 14-15. — Wilno: Biuro Handl. M. Jankowski, Ś-to Jańska 9.

Szanownej Klienteli donosimy, **że otworzono filję drugą**

Mech. Zakładu Szybkiego Zelowania „RECORD"

przy

Alejach Marcinkowskiego 19

w bramie. Zakład główny: **Jeżyce. Mylna 10.** Filja I. **Łazarz, Maleckiego 28.**

zw 27 885 **Ceny niskie, skóra pierwszej jakości.**

Zelówki damskie 2.75 zł || Zelówki męskie 3.75 zł

PIERZE PUCH POŚCIELE

Parowa czyszczalnia pierza i puchu

W. ŻAK, Poznań

WRONIECKA 24 — TEL. 37-71

Małe Urządzenia Chłodnicze

Nie wymagają żadnego dozoru **„GLACIA"** Najwyższa pewność ruchu

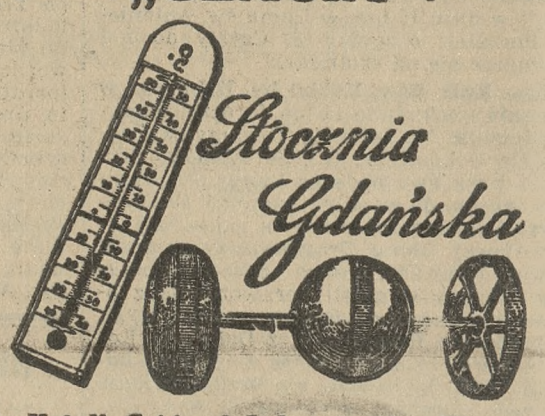

dla Hoteli, Cukierni, Laboratorjów, Mleczarni i podobnych celów.

Żądajcie bezpłatnych ofert z Centrali.

STOCZNIA GDAŃSKA

lub też u biur filjalnych.

Warszawa, ul. Jasna 11, tel. 99-18. — Kraków, ul. Wiślna 12, tel. 30-49.
Lwów, ul. Pedlskiego 7, tel. 48-88. — Katowice, ul. Wita Stwosza 3, tel. 27-16.
Poznań, ul. Słowackiego 18, tel. 77-85. — Lublin, Krak. Przed. 56, tel. 9-52.
Równe, ul. J. Piłsudskiego 7, tel. 3-67. — Wilno, ul. Jagiellońska 9, tel. 8-84.
Łódź, ul. Traugutta 9, tel. 141-83. — Gdynia, ul. Świętojańska 188, tel. 17-47.
Kielce, ul. Świadeckich 33, tel. 319. — Białystok, ul. Sienkiewicza 14, tel. 33.

Poszukuje się subzastępców. nw 6765

Szczapy opałowe!

zdrowe i suche z roku 1927

I. kl. od 14 cm. wzwyż . . . 11,75 zł
II. kl. „ 7 „ „ . . . 8,75 zł

dostarcza franko wagon zw 27 380

H. GROLLMISCH, Międzychód, tel. 20.

Olejarnia

w pełnym biegu, dobrze prosperująca, nowocześnie urządzona, wraz z nowym domem, składami i hurtownią soli, położona przy głównej ulicy jest zaraz do **sprzedania.**

Właśc. Józef Dziatkiewicz,

Witkowo, Poznańskie.

Godne uwagi.

Zadziwiająco ładnie szyjące maszyny do szycia I kl. przewyższające pod gwarancją „Singera" oddaje tanio T. KONIKIEWICZ. Poznań. Plac Nowomiejski 1 a, parter pr. Reparacje wszelkich systemów — Części i do „Singera".

Pw 7 910-47.107

Przedsiębiorstwo przemysłowe

jedyne na Pomorzu, sprzedam zaraz. — Dobry zysk. Dla dobrego kupca znakomita egzystencja. Potrzeba 15 000 zł. gotówki. Zgłoszenia do Kurjera pod zw 27 384

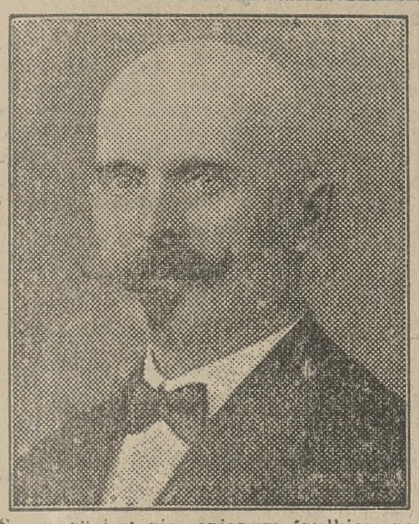

„Silvikrin" jest nieocenionym środkiem na porost włosów, po użyciu kilku kompletnych kuracyj, porost włosów jest nadzwyczajny jak to wyżej przedstawiają podobizny. Dziękuję WP. za tak cenny środek przeciw wypadaniu włosów i polecam takowy wszystkim, którym wypadają lub też wypadły włosy. „Silvikrin" jest nieocenionym środkiem, któremu wszystkie inne nie dorównają.
Zawiercie, dnia 30. 8. 1930 r. ADAM MASZCZYK w f-e Krawczyk i Ska.

Kiedy grozi nam łysina?

Włosy, ta najwspanialsza ozdoba głowy ludzkiej, są wystawione na wiele niebezpieczeństw, które polegają na tem, iż skóra głowy jest zbyt skomplikowanym organem, ażeby mogła być odpowiednio pielęgnowana przy pomocy środków kosmetycznych, będących ogólnie w użyciu.

Czasami mamy do czynienia ze zbyt silnem łuszczeniem się skóry (łupież), czasami znów można zaobserwować zbyt silne wydzielanie się tłuszczu (powiększenie gruczołów łojowych). Należy też uwzględnić tę okoliczność, że na włosach osiada wiele kurzu. Wszystko to razem tworzy na skórze głowy warstwę, którą łatwo zdrapać można (łupież). Następuje swędzenie i pewien rodzaj podrażnienia skóry, co bezwzględnie pociąga za sobą zanik porostu włosów. Stosowanie w tych wypadkach środków takich, jak: perfumowany spirytus, gruntowne mycie głowy przy pomocy mydeł itp. jest poprostu przestępstwem w stosunku do naszych włosów. Że w tym kierunku bardzo wiele się grzeszy, nie trzeba specjalnie dowodzić; za dowód mogą służyć cała rzesze ludzi zmartwionych wypadaniem włosów, względnie ludzi, którym włosy już powypadały.

Po sprawdzeniu przez profesorów uniwersytetu interesujących doświadczeń, wykonywanych w dziedzinie porostu i kosmetyki włosów, zostało stwierdzone z całą pewnością, że stosowanie **„Silvikrin-kuracji włosów w komplecie"** w bardzo krótkim czasie usuwa łupież, powstrzymuje wypadanie włosów, a nawet już wylysiałe miejsca, pod wpływem tej kuracji, z powrotem pokrywają się włosem.

Taksamo lekarze stwierdzili, a praktyka wielokrotnie potwierdziła fakt, że mycie głowy przy pomocy **„Silvikrin-Shamcoonu"** i codzienne pielęgnowanie włosów **„Silvikrin-Fluidem"** zapewnia zachowanie takowych aż do późnej starości.

Ideę stworzenia „Silvikrin-kuracji włosów w komplecie" jako środka do usunięcia wszelkich niedomagań uwłosienia i na porost włosów, „Silvikrin-Fluid" i „Silvikrin-Shampoon" jako środki do pielęgnacji włosów, urzeczywistniliśmy dla dobra szerokich mas ludzkości. — Prosimy szczególnie wszystkich Szanownych Czytelników, zainteresowanych zagadnieniem porostu włosów zwrócić się do nas (nadesłać kupon bezpłatnej przesyłki) celem dokładnej i bezpłatnej informacji.

nw 7139

Kupon przesyłki bezpłatnej.

Wysłać w kopercie zaopatrzonej w znaczek pocztowy do:

Silvikrin-Vertrieb, Gdańsk 308 Bötchergasse 23-27

Proszę mi przesłać bezpłatnie i franko!
1. Próbkę Silvikrin-Shampoonu.
2. Książkę „Wypadanie i regeneracja włosów".
3. Doniesienie o skuteczności Silvikrin.

Nazwisko: .....

Miejscowość: .....

ulica i l. domu: .....

Wielki wybór najnowszych płyt „Odeon".
Warsztaty naprawy gramof.
dw 2622/8

P. T. Rzeźnicy!

Prima drzewo olchowe

przysłane prosto z Kresów po 22,— zł za mtr.³

Poznański Okręg „CARITAS"
Nowy Rynek 13, tel. 55-88. zw 27365

Sprzedam

majątek ziemski

1200 mórg, pszenno-buraczanej ziemi, 5 km. od Inowrocławia, budynki murowane, inwentarz żywy i martwy kompletny. Ziemia w wysokiej kulturze. Cena i warunki spłaty przystępne. Łaskawe zgłoszenia tylko poważnych reflektantów pod zw 27388 do Kurjera Poznańskiego.

Magistrat miasta Pszczyny (Górny Śląsk) poszukuje doświadczonego

technika drogowego

jako urzędnika kontraktowego na przeciąg 2—3 lat.

Zgłoszenia z życiorysem, świadectwami i podaniem żądanej pensji uprasza się do 24 stycznia 1931 r. dw 2628

TANIA SPRZEDAŻ
POINWENTUROWA

połączona z reklamową sprzedażą

PŁÓCIEN!

Pomimo znacznego obniżenia naszych cen — udzielać będziemy **od dziś do 30 stycznia** na materjały zimowe damskie i męskie

30% rabatu

Resztki za bezcen!

PŁÓTNA

Resztki za bezcen!

Płótna białe	mtr	0.85	Pościelowe w kratę	mtr	0.95
Płótna Ludowe	„	1.10	Surówka prima gat.	„	0.90
Płótna Nansuk	„	1.50	Surówka prima 135 cm	„	2.10
Płótna Silesia	„	1.60	Ręczniki kuchenne	„	0.60
Płótna na prześcier. 140 cm.		1.95	Ręczniki lniane	„	1.25
Płótna na pościele 140 cm		2.25	Adamaszek obrus. 140 cm		3.90
Płótna na pościele 160 cm		2.70	Rolosowe 140 cm	„	4.25

Niebywała wręcz sposobność taniego zakupu dla p. p. właścicieli kawiarń, hoteli i t. p.

Tylko za gotówkę! Tylko za gotówkę!

R. C. KACZMAREK,
Poznań, ul. Nowa 3.

dw 2625/6

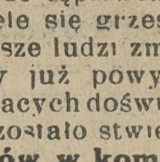

Na raty
miesięcznie
20 zł

EXPRESS

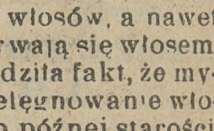

Kromczyński, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 5.
Agenci do sprzedaży maszyn do szycia potrzebni

Pw 8412/13-2.12.13

Zeńskie
Kursy Techniczne
w Poznaniu, ul. Marsz. Focha 2

Przygotowanie: 6-kl. szkoły średn. ogóln. kształcącej. Początek kursu 2 letniego
1 lutego 1931 r.

Prospekt 20 gr. Znaczek na odpowiedź. Pw 8370-58.77

Sprawiający wesele Uwaga

Chcecie widzieć Swoich gości zadowolonych? Sporządzajcie swe likiery i wódki sami na Esencjach Reichela. Smakują pysznie, a sążanie. Do nabycia w drogerjach oraz handlach spirytualjów lub u Gen. Repr. na Polskę Ch. Nowomiejski, Kraków, Dietlowska 65.

Pw 8386-70.2

WERKMISTRZ

stolarski z dyplomem mistrzowskim na wszelkie prace mebli i budowle, znający samodzielną kalkulację, z kilkuletnią praktyką, **poszukuje posady** kierownika względn. werkmistrza. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zw 27363

Instytut techniki dentystycznej

przy ul. Słowackiego 4/6 (nar. Jasnej) tel. 6194

z powodu ogólnej stagnacji finansowej obniżył ceny na złote korony, mostki, sztuczne uzębienie do 50 proc! Dla pp. urzędników dogodne warunki. Godziny przyjęć od 9—1 i od 3—6. zw 27367

SKŁADU

na św. Marcinie, **poszukuję**. Oferty do eksp. Kurjera Pozn. pod zw 27377

Moja sprzedaż inwenturowa

przekona Panią, która chce zaoszczędzić pieniędzy, o jeszcze większej niż dotychczas zniżce cen na pierwszorzędne gatunki

POŃCZOCH TRYKOTAŻY I BIELIZNY

Bolesław Górski

Poznań, Plac Wolności 3 dw 2835

Cierpienia płuc i gardła

pouczającą broszurę nr. 11 bezpłatnie wysyła

DR. GEBHARD et CO., GDAŃSK, ODDZ. 132.

nw 6945

Zielone śledzie tańsze!

nadchodzi świeży transport w poniedziałek, w skrzyniach centnarowych,

5—6 sztuk na ½ kg

Poznańska Centrala Ryb

Poznań,

Aleje Marcinkowskiego 5.

Tel. 25-71. Hurt i detal.

zw 27383

Pw 8408

Ogłoszenie.

Siano nadnoteckie

zdrowe, suche, około 50 wagonów, oraz

groch jadalny

wagonowo ma do sprzedania **Państwowy Bank Rolny,** Oddział w Poznaniu, ul. Ratajczaka 14. nw 6781

Większy skład papieru i zabawek

okazyjnie **do sprzedania** w centrum. Oferty do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod **zw 27390**

Stenotypistka

biegła pod dyktando na „Remington" **zaraz potrzebna.** Zgłoszenia z podaniem wymaganej pensji i referencji z dotychczasowej praktyki, prosimy nadesłać do **kancelarji adwokatów**

Janickiego i Józewicza w Gdyni, ul. 10 Lutego. dw 2617

Z Persji powrócił

znany twórca przemysłu dywanowego w Polsce p. Karol Litwinowicz i prowadzi tylko bardzo krótki czas

kursy dywanów oryginalnych perskich

najnowszą techniką (na ramach) oraz smyrneńskich, na które zostaną przyjęci panie i panowie. By dać możność każdemu wzięcia udziału w tak szlachetnych i pięknych pracach, których w Polsce przemysł stwarzamy, — całość kursu 14-dniowego po 2 godziny dziennie, tylko 10 złotych Początek kursu 19 i 20 b. m. Wpisy oraz informacje w dniach przed rozpoczęciem kursu od 10—14 i od 16—20 **Zgłoszenia: Kursy dywanów Karola Litwinowicza, Poznań, Strzelecka 33, I p.** zw 27335

Każdy uspołeczniony Obywatel winien być członkiem Poznańskiego Okręgu „CARITAS". Tabliczki jałmużnicze

są najskuteczniejszym sposobem walki z żebractwem i włóczęgostwem.

Najtańsze, najlepsze drzewo opałowe w szczapach albo rąbane kupuje się w drwalni P. O. „Caritas", Nowy Rynek 13. tel. 55-88.

Kupując tamże drzewo, — spełniamy czyn społeczny i bezrobotnym dajemy pracę.

TANCERKI i TANCERZ

od 1 lutego 1931 roku **potrzebni do**

Moulin Rouge

Kantaka 8/9.

Zgłosz. pomiędzy godz. 6—7 po południu.

Pw 8405 79

---

100 akcyj

firmy Lubań-Wronki, **sprzedam najwięcej dającemu** Zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod **zw 27364**

WILLĘ

7 pokojową, 2 km. od Poznania, piękny ogród, 3 cieplarnie, 8 mórg roli, **sprzedam ewent wydzierżawię.**

A. Jasielski, Łazarz-Lodowa 9.

zw 27387

Gospodarstw

na sprzedaż kilka do dzierżawienia dla poważnych reflektantów poszukuje. Strabel, Poznań, Wierzbięcice 43.

Magistrat miasta Żnina sprzeda

tegoroczny sprzęt trzciny

z wielkiego jeziora — na pniu (zbiór około 70 kop) i uprasza reflektantów o złożenie ofert na kupno trzciny.

Żnin, dnia 14 stycznia 1931 r.

dw 2627 **Magistrat w z.** (—) Ratajski.

UCHWAŁA. W sprawie zapobiegawczej nad firmą **Teofil Kantecki, Poznań,** Stary Rynek 38/39, umarza się postępowanie zapobiegawcze z powodu upływu 9-cio miesięcznego terminu odroczenia wypłat na koszt wnioskującego (art. 27 i 29 rozp. z 6. III. 1928). Poznań, dnia 8 stycznia 1931 r. **Sąd Grodzki II-a.** nw 6783

UCHWAŁA. W sprawie postępowania układowego, wdrożonego na wniosek firmy **Bracia Rein, jawna spółka handlowa w Poznaniu,** Stary Rynek 90, zwołuje się w myśl art. 49 i nast. rozporządzenia o zapobieganiu upadłości z dnia 6 marca 1928 r. — Dz. Ust. R. P. nr. 27 poz. 244 — **ogólne zgromadzenie wierzycieli na dzień 28 stycznia 1931** godz. 11 przed Sądem Grodzkim w Poznaniu, Młyńska 1-a, pokój nr. 23. Wierzyciele mogą przybyć na powyższy termin, celem udzielenia Sądowi wyjaśnień. Poznań, dnia 20 grudnia 1930 r. **Sąd Grodzki 2-a.** nw 6784

OSTRZEGAM WSZYSTKICH

którzy dalej rozgłaszają jakiekolwiekbądź fałsze, uwłaczające mojemu honorowi czynione bezustannie z zemsty przez znanego osobnika, którego podałem do sądu, przed

odpowiedzialnością sądową i odszkodowaniem.

Tendencyjna czy też zła wola ludzka, dążąca — jak w danym wypadku — do zniszczenia, a już conajmniej do podkopania mojej dobrej opinji, jaką się bezwzględnie cieszę, co świadczą najwymowniej chlubne orzeczenia sądów, władzy oraz najwybitniejszych osobistości, które każdemu interesantowi przedłożyć mogę. zw 27366

S. BREMBOROWICZ, korespondent pism zagr.

długoletni współpracownik b. pisma P. N. N. i b. Dyrektor Kina „Apollo" w Poznaniu.

---

4. F. 1/30 do 4. **UCHWAŁA WYWOŁAWCZA.** Małgorzata Retzlaff z Neu-Lüdersdorf, zastąpiona przez pełnomocnika adw. Kosterlitz'a z Berlina, stawiła wniosek o wdrożenie postępowania wywoławczego względem następujących książek Kasy Oszczędności: Książki oszczędności Kasy Miejskiej Ujście:

Nr.	96	na kwotę	6000.— P. M.	Nr.	209	na kwotę	3000.— P. M.
„	107	„ „	2129.— „	„	218	„ „	3294.— „
„	108	„ „	5450.— „	„	215	„ „	3864.— „
„	176	„ „	4680.— „	„	222	„ „	20334.09 „
„	82	„ „	6000.— „	„	241	„ „	3219.— „
„	194	„ „	4190.— „	„	235	„ „	3538.— „
„	204	„ „	4000.— „	„	228	„ „	3180.— „
„	213	„ „	2950.— „	„	229	„ „	5787.09 „
„	210	„ „	5084.— „	„	244	„ „	3000.— „

oraz książki oszczędności Kasy Miejskiej w Chodzieży, i to:

Nr.	2306	na kwotę	1616.91 P. M.	Nr.	2345	na kwotę	2135.51 P. M.
„	2295	„ „	3193.07 „	„	2379	„ „	439.13 „
„	2479	„ „	613.56 „	„	2366	„ „	251.94 „
„	2046	„ „	233.— „				

Wzywa się posiadaczy wyżej wymienionych książek oszczędnościowych, aby najpóźniej do dnia 28 marca 1931, jako terminu wywoławczego w niżej podpisanym Sądzie, pokój nr. 8, wykazali swe prawa i książki oszczędnościowe przedłożyli, gdyż w przeciwnym razie zostaną umorzone. Zarazem na wniosek Małgorzaty Retzlaff z Neu Lüdersdorf, zast. przez adwokata Kosterlitza z Berlina, zakazuje się Kasom Oszczędności w Chodzieży i Ujściu uskutecznienie wypłat posiadaczowi wyżej wymienionych książek oszczędnościowych, a w szczególności zakazuje się wydawania nowych kuponów procentowych, rentowych, dywidendowych względnie talonów (§ 1019 p. c.).

Chodzież, dnia 21 grudnia 1930 r.

nw 6786 **Sąd Powiatowy.**

W sprawie postępowania układowego, wdrożonego na wniosek firmy **Franciszek Janiszczak w Swarzędzu,** zwołuje się w myśl art. 49 i nast. rozporządzenia o zapobieganiu upadłości z dnia 6 marca 1928 r. (Dz. Ust. R. P. nr. 27 poz. 244) ogólne zgromadzenie wierzycieli na dzień 14 lutego 1931 r. o godz. 11 przed Sądem Grodzkim w Poznaniu, ul. Młyńska 1-a, pokój nr. 23. Wierzyciele mogą przybyć na powyższy termin celem udzielenia wyjaśnień. Poznań, dnia 10 stycznia 1931 r. **Sąd Grodzki 2-a.** nw 6782

---

5. Na. 1/31. **Co do majątku Ludwika Ignacego Śniegockiego, kupca w Kościanie,** Rynek nr. 32, wdrożono z dniem 16 stycznia 1931 r., o godzinie 11.20, **postępowanie upadłościowe.** Zarządcą masy upadłościowej mianowano adwokata Fischbacha w Kościanie. Termin do zgłaszania wierzytelności do dnia 26 lutego 1931 r. Pierwsze zebranie wierzycieli dnia 10 lutego 1931 r., o godzinie 10. Termin do zbadania wierzytelności dnia 6 marca 1931. Kościan, dnia 15 stycznia 1931 r. **Sąd Grodzki.** nw 6785

OGŁOSZENIE

Magistrat w Obornikach posiada większą ilość zdrowego i bardzo dobrego

drzewa opałowego (rąbanych pieńków)

na sprzedaż, i to w każdej ilości, za cenę 13.— zł. za 1 m³ loco stacja Oborniki.

Oferty uprasza się kierować do Magistratu w Obornikach. dw 2619

LICYTACJA

Dnia 20 stycznia 1931 r., o godzinie 10 przed południ. sprzedam przez publiczną licytację najwięcej dającemu za gotówkę na składnicy firmy Gustaw Kawecki w Gnieźnie przy ul. 3 Maja 59:

wagon 17 000 kg. koksu karwińskiego (Ostrawski).

Ważne dla odlewni żelaza.

nw 7062 **Bączyński,** komornik sądowy.

PRZETARG PRZYMUSOWY

We wtorek, 20. 1. 1931 r., o godz. 10-ej, Tama Garbarska, składnica firmy „Ekspres", przeładownia miejska, — sprzedam publicznie najwięcej dającemu za gotówkę:

większą ilość różnej farby w beczkach oryginalnych i połówkach firmy Hugohütte i innych, dalej szablony, pendzle, oleje oraz różne przybory malarskie. nw 7063

W. Trzeciak, kom. sąd. Poznań, ul. Młyńska 3, tel. 51 18.

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:

1-łamowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (naprzykład: z 18924, n 2735, d 1790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

1 SPRZEDAŻE

Tanio

się ubierzesz, umeblujesz w Domu Komisowym, św. Marcin 78 a Pw 10 348

Na pończochy

wielka zniżka cen. — A. Szymański, Poznań, św. Marcin 1. Specjalny magazyn pończoch. Pw 8106/7-1.146/7

1,75 zł

pół kg. najlepszego smalcu amer. Centrala Spożywcza ul. Wroniecka 12. nar. ul. Stawnej, telefon 27—43. rw 12 742-3

Skład

kolonjalny, towarów krótkich, w Poznaniu, 2 okna wystawowe, mieszkanie, 18 lat w jednych rękach, z powodu choroby zaraz sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 56 296

Kanapę

2 fotele, leżankę bardzo tanio. — Czujewicz, Matejki 11. zdw 56 956

Dywan

wartości 1.200 sprzedam 600 zł. Wrocławska 38, dom boczny lewo III., Stankiewiczowa. zdw 56960

Fortepian

tanio sprzedam. Śniadeckich 6, II prawo, przy schodach. zdw 56963

Suknia

balowa koronkowa, korzystnie na sprzedaż. Żupańskiego 14, III pr. zdw 57 061

Parcele

wszystkich dzielnicach Poznania bardzo korzystnie sprzedaje „Biuro Techniczno Agrarne", pl. Wolności 9. zdw 56 954

Motocykl

nowy zamienię na samochód. — Liebek, św. Marcin 78 a. zdw 56 723

Zamienię

samochód, nowoczesną czterooosobową limuzynę jak nową na parcelę lub domek. Oferty Kurjer zdw 57 074

Skład

z towarem i mieszkaniem na wsi gdzie las i woda, blisko Poznania zaraz na sprzedaż. Zgłoszenia Dolata, Staszica 9. zdw 57 078

Trawa indyjska

w belach, skubana, trawę alpejską, słomę lnianą miedloną, pakuły, sprężyny meblowe, płótna, pasy, szpagaty, gwoździe tapicerskie, watę wełnianą, bawełnianą wełnę drzewną do opakowania i wyścielania najtaniej we firmie T. Szelągowicz, Poznań-Tama Garbarska 25/28 telefon 27-11 zdw 56 716

Towary krótkie

pozostałość z likwidacji oddam za bezcen. Adres Kurjer zdw 57 002

Skład

cukierków narożnikowy (bardzo ruchliwa dzielnica) z przyległym próżnem mieszkaniem sprzedam za 12.500.— Oferty Kurjer zdw 57 003

Klubowe

2 fotele 250. Skerska, Wrocławska 17, I. zdw 57 065

Porcelanę

krajową Cmielowską sprzedaje w najlepszym gatunku detalicznie po cenach hurtowych. „Serwis", W. Ziętek, Poznań, 27 Grudnia 2. Pw 8384-2,42

Kilka parcel

sprzedam. Górczyńska 7. Właściciel. zdw 56 785

Dom

1¼ morgi ogrodu sprzedam Leonarda 6, Winiary. zdw 56 722

Futra

skóry, blamy kto sprzedaje najtaniej? tylko Dobrowolski, Marcina 1. zdw 56 830

Obrączki ślubne i pierścionki zaręczynowe

po znanych niskich cenach poleca R. Prante, Św. Marcin 56 zdw 56 831

Na samochód

osobowy gotowy do jazdy zamienię pierwszorzędne większe urządzenie wulkanizacyjne Bronicki, Inowrocław, Królowej Jadwigi 22/23. zdw 57 002

Restauracja

Puszczykowo tanio Tyrakowska, Mielżyńskiego 22. zdw 56 832

Futro

męskie, Tyrakowska, Mielżyńskiego 22. zdw 56 833

Wózek

dziecięcy elegancki sprzedam — Towarowa 21 a III piętro, prawo. zdw 56 834

Leica

aparat fotograficzny sprzedam. Matejki 51, III., prawa. zdw 56 791

Willę

wielkopańską, komfortową, 9 pokoi, garaż, 2 morgi ogrodu owocowo-warzywnego sprzedam tanio. „Willa Albina", Bydgoszcz, Nakielska 67. Pw 8 374-63.20

Gramofon

walizkowy, nowy — korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer zdw 56 861

Rekord
maszynę pończosznicą tanio sprzedam. Skryta 11, I., lewo. zdw 56 792

Prima drzewo rąbane w dom
kupisz najtaniej i w najlepszej jakości w Poznańskim Okręgu „Caritas", Nowy Rynek 13, tel. 55 88 albo w Agenturach. zdw 56 795

2 jadalnie
jedna nowa, druga używana okazyjnie na sprzedaż. Obejrzeć można w poniedziałek. Witraż, Dominikańska 1. zdw 56 807

Bufet
i kredens na sprzedaż bardzo tanio. Gdzie? wskaże Kurjer zdw 56 810

Jajka
(drażetkowe) likworowe i karmelowe, wróble, gołębie, czajcze, kurze i czekoladowe na sezon poleca najtaniej Wytwórnia drażetek, cukierków, czekolady, marmelady i pierników. L. Siedziński, Poznań. Składy fabryczne, Wroniecka 16, Wielka 15, St. Rynek 35 (wejście z ul. Wiankowej). Tel. 1242 i 2191 zdw 56 818

Bemberga 5,50

pończochy z kolorowym brzegiem, detalicznie i hurtownie „Atlantic", Wrocławska 15 I ptr. zdw 56 964

Grzyby
prawdziwe, marynowane w beczółkach 4 kilo netto 16, suszone 4½ kilo netto 28 złotych wysyła za pobraniem Suszarnia Grzybów, Rytel. zdw 56 279

Lokal
w centrum miasta z koncesją i oddzielną sprzedażą butelkową zaraz do odstąpienia, do objęcia 9 000 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 275

Koń
3 wozy sprzedam, Hoffmann, ul. Główna 29. zdw 56 839

Jadalnię
dębową bogato rzeźbioną bardzo tanio Stolarnia, Bukowska 9. zdw 57 095

Tanio
na sprzedaż orchiester-automat 24 płyt grający. Kopernika 3 — Manthey. zdw 56 990

Łóżko
składane, 6 srebrnych łyżek, noży i widelców sprzeda tanio. Kopernika 1, parter, lewo. zdw 57 025

Maszyna
do pisania jak nowa, tanio sprzedam. Romana Szymńskiego 2, II., prawo. zdw 57 027

Motory
elektryczne 6 i 8 konny w porządku sprzedam po 500.— zł. Trybulski, plac Sapieżyński 11. zdw 57 028

Willa dochodowa
dwupiętrowa, balkony, 20 ubikacyj, słoneczna, komfortowa, ogród okolica Teatru Wielkiego okazyjnie 130 000 zł. Oferty Kurjer zdw 57 011

Balową
suknię nową (szczupła) okazyjnie sprzeda Salon Mód Pani Hanki, Gwarna 11. Hw 69

Skład
cukierków zaprowadzony mieszkaniem urządzeniem, z powodu ożenku za 2 200 sprzedam Restauracja, Leszno, Leszczyńskich 8. nw 7164

Gramafon
maszyna do szycia, pisania tanio Stroma 1, parter. zdw 57 013

Sprzedam
korzystnie za gotówkę (9 tys.) plac z zabudowaniem i ogrodem, zaprowadzony skład materjałów opałowych, budowlanych i wyrobów cementowych w bardzo ruchliwej miejscowości położonej przy stacji kol. Roczny obrót w węglu sto wagonów, żwir w miejscu mieszkanie 2 pokoje z kuchnią. Zgłoszenia Kurjer zdw 57 054

Radjoodbiornik
6 lampowy Neutrodyna bardzo dobry sprzedam, Strusia 8, II. piętro, lewe schody zdw 56 124

Sypialkę
męski gabinet z klubami sprzedam. Wielkie Garbary 8, Czechowska. zdw 55 947

Gramofony płyty, przybory najniższe ceny
Bruździński, Śka Wielka 18. zdw 55 210

Pierze i puch
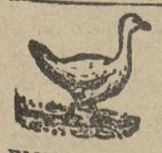
hig czyste wyroby pościelowe, koldry puchowe, poduszki dekoracyjne najtaniej! EMKAP, Poznań, ul. Wrocławska 30, tel. 58 03 Pw 5446-33,137

Meble
wszelkiego rodzaju nowe i używane. Najdogodniejsze warunki spłaty. Stefan Dahl, ul. Marszałka Focha 29, magazyn mebli, telefon 64 25 Pw 6519-45.32

Wierzchowca
doskonale ujeżdżonego pod ciężką wagę sprzedaje oficer kawalerji, cena 2 000,— zł. Oferty Kurjer zdw 56 993

Piekarnia
zaraz do wydzierżawienia z powodu nabycia większego przedsiębiorstwa. Jan Jankowski, Modrze, pow. Poznań. zdw 56 858

Kanarki
dobre śpiewaki, zdobyły trzy złote medale I. nagroda oraz samica dobre sprzedaje Skarbowa 17, podwórze, IV. ptr. zdw 56 853

Skład
spożywczy z mieszkaniem i maglem sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 56 848

Pianino
nowe, czarne korzystnie sprzedam. Kurjer zdw 56 873

Bilard
sprzedam tanio, Kurjer zdw 56 874

1½ złotego tylko
cała paczka szklanek, 15 sztuk, jedynie Wroniecka 24, Hurtownia Porcelany. zdw 56 876

59 złotych tylko
porcelanowy serwis obiadowy 12 osobowy, lecz jedynie wprost Hurtowni Porcelany, Wroniecka 24, podwórze. zdw 56 877

7½ złotego tylko
kompletny garnitur na umywalnię jedynie wprost Hurtownia Porcelany, Wroniecka 24. zdw 56 878

Szafy
bieliźniarki, stół, stoliki, umywalka, lustra, krzesełka, łóżka, regulator, pierzynka. Adres do Kurjera zdw 56 917

Rowery, maszyny
do szycia, motocykle naprawia szybko i tanio Czerniak Północna 11. zdw 56 929

2 km
kolejki polnej 600×60 m/m na stalowych podkładach Głogowski i Syn, Brodnica (Pomorze). zdpw 56 402

Gramofon
szafkowy i maszynę do szycia ręczną damską tanio sprzedam. Słowackiego 48, II., prawo. jw 5 410

Dom
w Szamotułach, 6 ubikacyj z kuchniami, masyw, pod dachówką, morga roli, sprzedam, cena 16 tysięcy, wpłata 10 tysięcy zł. Oferty Kurjer zdw 56 922

Skład
pieczywa, cukierków, kawy — sprzedam. Adres wskaże Kurjer rw 12 826

Składy
kolonjalne poleca „Informator", Ratajczaka 15 (Pasaż). zdw 56 971

Skład bławatów
towarów krótkich i t. d. (zdrowy interes) wraz z towarem i mieszkaniem w mieście powiatowem (poznańskie) gdzie wyższa szkoły, sprzedam Objekt ca. 25 tys. zł. Wpłaty około 12 000 zł, resztę gwarancja. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 56 634

Gramofony! Płyty gramofonowe mechanizmy
Sprzedaż po cenach najniższych Feliks Baloń Woźna 12 Pw 8099-1 30

Manekiny
damskie, męskie sprzedam. Sobczak Ślusarska 5. zdw 53 483

Papilotami
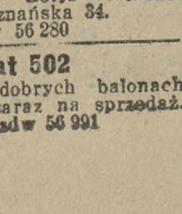
nawijanie włosów daje piękność i powab cena tuz 3, 4 i 5 zł Płyn do zwilżania włosów przed nawijaniem but 150 zł tylko u Wenzlika, Aleje Marcinkowskiego 19. dw 2 614

Skład
zegarmistrzowski, śródmieście sprzedam. Oferty Kurjer zdw 56 916

Bilard
używany, dobrze utrzymany sprzedam, Marszałka Focha 153 restauracja. zdw 56 919

Gospodarstwa
45 mórg wpłaty 5 000, 45 mórg cena 14 000 przejęcie hipotek 7 600 6% amortyzacja, 51 mórg cena 17 000, 52 morgi wpłaty 8 000, 67 mórg cena 20 000, 74 morgi wpłaty 10.000, 170 mórg cena 55.000 wszystkie pszenno - buraczane, kompletne inwentarze, budynki masywne, „Laboza", Ratajczaka 9. zdw 56 953

Antyki
wielki wybór Pocztowa 22 sklep Pw 7639-57 858

Fortepian wystawowy
skrzydło krótkie krzyżowe czarne okazyjnie sprzedam Adamska, Focha 27 front, 1 wejście. zdw 56 184

Skład
kapeluszy damskich sprzedam. — Firma „Marica", Rynek Wildeckі 1. zdw 56 072

Skład
oraz pracownia konfekcji i bielizny damskiej w rynku, centrum Bydgoszczy do sprzedania z towarem i urządzeniem, cena 6 tys. złotych. Zofja Wińska, Bydgoszcz, Poznańska 34. zdw 56 280

Fiat 502
roadstar na dobrych balonach za 2 tysiące zaraz na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 56 991

Dog niemiecki
olbrzym, tresowany na sprzedaż. Smyczyński, Jackowskiego 36. Pw 8 398 53.90

Kiosk spożywczy
murowany 5×6 mieszkanie dobrze zaprowadzony przedam tanio — Adres Kurjer zdw 56 340

Drukarnia
mała dobrze prosperująca korzystnie zaraz do sprzedania. — Oferty Kurjer zdw 56 309

3
traki używane 650 i 600 m/m — sprzeda tanio Głogowski i Syn, Brodnica (Pomorze). zdpw 56 401

Pokój męski
pierwszorzędny sprzeda stolarnia, Warszawska 4. śrw 165

0,60 zł
1 litr nafty, Centrala Spożywcza ul. Wroniecka 12, nar. ul. Stawnej telefon 27—43. rw 12 740-1

Meble
na raty i za gotówkę najtaniej poleca Szpryngacz, Wielka 13 Pw 8 067/68 0.4752

Pierze

świeże darte nie darte, puch poleca — Stanisław Dyczkowski Poznań, Wierzbięcica 13 zdw 56 706/7

Skład spożywczy
przyległem dużem mieszkaniem sprzedam, Rynek Łazarski 5. zdw 56 131.2

Parcele
Antoninek nr kw. od 60 gr — „Osadopol", Rzeczypospolitej 9. zdw 56 755 6

Maszynę
krawiecką damską tanio sprzedam, Rybaki 9, skład. zdw 56 823

Materace
sprężynowe, nakładki, leżanki, kanapy najtańsze tylko w pracowni Wielkie Garbary 9. zdw 56 868-9

Maszyna
damska (Singer) jak nowa, Żmidziński, Szyperska 3. zdw 56 934

Kanarki
żółte, wylęgarnię, gniazdka, klatki tanio sprzedam, Borzyński, Górna Wilda 65. zdw 57 021-2

Domek
nowy, 2 pokoje kuchnia, 1 morga ziemi przy dworcu i mieście, nie daleko Poznania, cena 4 800 zł sprzeda właściciel. Adres Kurjer zdw 56 942-8

Jedną
jadalnię, mały męski pokój, jedną sypialnię, maszynę do szycia i t. p. do sprzedania. Oferty „Par", Al. Marcinkowskiego 11, pod nr. 2.38. Pw 8 388-2.38

Skład
towarów krótkich, bielizny, i trykotaży w małem mieście wojew. poznańskiego, istniejący przeszło 40 lat na sprzedaż. Dobre źródło dochodu. Potrzeba 6—8.000 zł. Zgł. Kurjer zdw 53 702

Majątek w Poznańskiem
200 ha, blisko miasta hon. 2.70, Inwentarz żywy i martwy nad kompletny. Wszystkie budynki masywne i w najlepszym porządku sprzedam lub zamienię na kamienicę w Poznaniu z dopłatą. Zgłoszenia do Kurjera zdw 54 122

Drogerję
centrum Poznania sprzedam towarem lub bez. Zgłoszenia Kurjer zdw 54 550

Pianino
zagraniczne w dobrym stanie sprzedam. Adres Kurjer rw 12 789

Skład
i pracownia obuwia w mieście na prowincji w rynku bez konkurencji na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer zdw 56 417

Skład rowerów
połączony z warsztatem i mieszkaniem w Rynku w mieście powiatowem, z dobrą klijentelą dobrze zaprowadzony, z powodu choroby tylko dobremu fachowcowi z towarem lub bez sprzedam. Zgłoszenia do Kurjera zdw 55 346

Mały
skład z pokojem odstąpię za zwrotem kosztów Adres Kurjer zdw 56 656

Pianino
czarne tanio sprzedam. Wszystkich Świętych 8 I piętro lewo. zdw 56 657

Sanki
dwukonne korzystnie na sprzedaż Ruprycht, Marszałka Focha 35. zdw 56 670

Elegancka
nowa suknia balowa na średnią osobę okazyjnie do sprzedania. Adres wskaże Kurjer zdw 56 678

Parcele
900 m kw. w Poznaniu na sprzedaż. Adres Kurjer zdw 56 688

Wózek
dziecięcy marki „Silesia", mało używany korzystnie sprzedam. — Winiarska 54 zdw 56 692

Puszczykówko
blisko dworca 12 mórg, teren zdatny do parcelacji 3 morg, ogród owocowy oparkaniony z zabudowaniami (nie obciążone) na sprzedaż Zgłoszenia Kurjer Poznański pod zdw 56 626

Lekarskie
szafy, gabloty okazyjnie Plac Bernardyński 2 Stolarnia zdw 56 704

SCHUBERT i ADAMCZEWSKI

Tydzień jedwabiu
Crepe de Chine 7.50 9.50 Crepe Meteor 11 —, 15.— Crepe Chiffon 8.— 13.50 Prima Tafiet 14. Toile de Sois 5.50. 7.90 Na towary nie objęte redukcją cen udzielamy 10% rabatu. Stary Rynek 85 narożnik ul Rynkowej Pp 8 328/1.172

Dom
piętrowy z rzeźnictwem w mieście powiatowem sprzedam lub zamienię na gospodarstwo Zgłoszenia Kurjer zdw 56 705

Zakład fryzjerski
z mieszkaniem korzystnie sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdw 56 711

Willę
w Zakopanem, komfortowa, 10 pokojowa, zamienie na willę w Poznaniu. Oferty Kurjer zdw 56 714

Sprzedam
pinczerka, Langiewicza 8, parter, prawo. zdw 56 730

Maszynki
do mięsa, chleba, migdałów, masła sprzedaje za bezcen „Serwis", W. Ziętek — Poznań, 27. Grudnia 2, 15 proc. opustu, Pw 8381-2.43

Serwisy obiadowe
sprzedaje za bezcen na sprzedaż inwenturową, „Serwis", W. Ziętek, Poznań, 27. Grudnia 2. Pomimo obniżonych cen przy gotówce 15 procent opustu. Pw 8382-2.40

Sprzedaż Poinwenturowa
dywanów, chodników linoleum cerat po każdej możliwej cenie. Poznański Skład Dywanów właściciel Piotr Jakubiak ulica Wrocławska 20, przy Placu Św Krzyskim. zdw 56 468

Drukarnię
(pospieszna, tyglówka, regały, czcionki sprzeda za 10 000. Kurjer zdw 56 543

Lokomobilę
Wolfa stała 45 konna 8 atm 1897 okazyjnie. Głogowski i Syn. — Brodnica (Pomorze) zdpw 56 403

5 KUPNA

2
kotły płomienne ca. 25 i ca. 80 m² w dobrym stanie Głogowski i Syn, Brodnica (Pomorze). zdpw 56 400

Kasę National
mały typ dobrze utrzymaną kupię. Oferty Kurjer zdw 56 407

Kupię
lokale w śródmieściu nadające się na skład pieczywa i cukierni. — Oferty Kurjer zdw 56 529

Książki
powieściowe, szkolne, naukowe kupuje, płaci najkorzystniej „Książka — Antykwarjat", Woźna 12. zdw 56 533

Brylanty
złoto, srebro itd. kupuje F. Tarkowska, Poznań, Pl. Wolności 11. Pw 5 468

Garnitur
klubowy skórzany kupię Zgłoszenia skrzynka pocztowa 54. zdw 56 101

500 000 sztuk
później więcej cegieł z prowincji franko wagon Poznań kupię — Franciszek Budzyński, Starościńska 6 zdw 56 146

Magiel
używany kupię, Oferty Kurjer rw 12 823

Saneczki i rowerek
dziecięcy trzykółk kupię, Oferty Kurjer zdw 56 447

Berlińskie
stare łóżko jedno lub dwa z materacem, Oferty Kurjer zdw 56 662

Cyrkle
duży komplet kupię, Oferty Kurjer zdw 56 668

Wózek
dziecięcy lepszy, używany, Oferty Kurjer zdw 56 698

5-procentową
pożyczkę konwersyjną kupię. — Oferty Kurjer zdw 56 774

Drogerję
lub urządzenie kupię z podaniem ceny Kurjer Poznański zdw 56 784

Sadzonek
przemysłowych — Woltmana, 20 wagonów poszukuje się wprost od właściciela z dostawą na wiosnę. Oferty franko niemieckiej granicy skierować do: Blonde Eugène, Diefmatten Haut-Rhin (France). nw 6 880

Kupię
używaną ciężarówkę w dobrym stanie od 3—4 tonn Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego nw 7 150

Skład
z towarem manufakturv lub kolonjalny oraz większe zapasy towarów kupię za gotówkę lecz tylko okazyjnie, Skrytka pocztowa 3 Toruń. nw 7161

Wózek
na 6 centnarów, w dobrym stanie, 4 kołowy ręczny kupię, Br. Bydgoska, Gajowa 4 zdw 56 885

Cegły
250 tysięcy kupię za gotówkę. Cenę loco Poznań upraszam pod Kurjer zdw 56 952

Wózki
dziecięce używane kupuje Razer, Szewska 11. zdw 56 856-7

Kupuję
za gotówkę meble, wszelkiego rodzaju rzeczy. — Dom Komisowy, Podgórna 2. Pw 3 884

Kupię
wózek sportowy na paskach. Oferty Kurjer zdw 56 967

Składu
lub pokoi parterowych w śródmieściu przy głównej ulicy poszukuję. Oferty do Kurjera zdw 56 980

Kupię
gospodarstwo do 12 ha wpłacę 6 tys Wyczerpujące wiadomości Komarowska, Gdynia Oksywia.— dom Iwańskiego. nw 7152

6 KAMIENICE

Administrację
domu przyjmę, wzamian zastawię większą ilość dolarówek lub 30% zysku od wygranych. Oferty Kurjer zdw 53 713

Kamienicę
we Wrześni w najlepszym punkcie, skład i 5 pokoi od 1. 4. 31. wolne sprzedam, Zgłoszenia Kurjer zdw 56 695

Kamienica
centrum mieszk. 5, 6 pokojowe na sprzedaż, cena 180 000 wpłaty 100 tys. „Osadopol", Rzeczypospolitej 9 zdw 56 754

Willa
w Puszczykowie, 18 pokoi na sprzedaż. Cena 75 000, wpłata podług ugody, Oferty Kurjer zdw 56 793

Kamienicę
centrum Poznania, 4 piętrowa, dochód 26 000 złotych, cena 195 tys., sprzedam, Oferty Kurjer zdw 56 879

Kamienicę
Poznań, Bydgoszcz Warszawa większą, nowoczesną kupię, wpłacę 200 do 300 000 gotówką i oddam skład konfekcji damskiej, 200 000 oraz mieszkanie. Zgłoszenia „Par", 27. Grudnia 18, pod 60.20. Pw 8 400-60.20

Kamienicę
Poznań kupię do 120 000, wpłacę 50 000. Zgłoszenia „Par", 27. Grudnia 18, pod 60.24. Pw 8 401-60.24

Kamienica
Poznań, dzierżawa 5 000, cena 45 tys., wpłaty 30 000 lub zamiana na większy dom dopłata 25 000, Zgłoszenia „Par", 27. Grudnia 18, pod 60,22. Pw 8 403-60.22

Kamienica
Poznań, dzierżawa 13 000, cena 115 000, wpłaty 50 000, reszta 5 lat. Zgłoszenia Wierzbiński, Poznań, Wierzbięcice 19. Pw 8 404-60.21

Willa
25 pokoj. wszystkie wolne 60 000 zł., roczny dochód 10.000 zł. Oferty Kurjer zdw 57 005

Kamienica
10 ubikacyj, skład, Rynek, niedaleko Poznania 27 000 zł. Oferty Kurjer zdw 57 084

Kamienicę
kupię, wpłacę 200—250 tysięcy. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 983

7 PIENIĄDZ

Przyjmę
przedstawicielstwo na Kalisz posiadam dom 2 sklepy dam gwarancję Adres: Kalisz, Warszawska 12 Musiałowicz zdw 53 408

Koncesję
inwalidzką (wyszynk) odstąpię na prowincji. Zgłoszenia Kurjer Poznański pod zdw 56 434

12 000
poszukuję posady kasjera, inkasenta, bufet na rachunek kierownika filji Oferty zdw 56 405

8 500 zł
poszukuję na I. hipotekę dużej kamienicy. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 56 676

500
na ½ roku, gwarancja, proc. w. ugody pożyczę. Oferty Kurjer zdw 56 679

10 000 zł
wypożyczę na I. hipotekę. Zgłoszenia pod „Hipoteka" do „Par" Bydgoszcz. Dworcowa 72. Pw 8376 63.22

Poszukuje
12—15 tys złotych na I hipotekę gospodarstwa 130 morgowego — (ziemia buraczana), zabudowania masywne, blisko Poznania. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 827

Kupiec
lat 33 szuka posady złoży kaucji 5 000 złotych, Oferty Kurjer zdw 56 841

Do przedsiębiorstwa
handlowego ze składem poszukuję wspólnika (wspólniczki) z 2.000 gotówki. — Oferty „Par", Aleje Marcinkowskiego 11, pod 53.86. Pw 8 397-53.86

14 000
złotych do dyspozycji. Propozycje wyczerpujące, udział zysku miesięcznego, gwarancja. Kurjer pod zdw 56 847

Odstąpię
zaraz udział oraz kierownicze stanowisko w rentującem się przedsiębiorstwie przemysłowem, potrzebny kapitał 20 000 zł. — Zgłoszenia Kurjer zdw 56 852

Hipoteki
około 10.000 poszukuje celem ulokowania czynnem przedsiębiorstwie, solidnem, Poznaniu za procentowaniem lub zyskiem. — Kurjer zdw 56 875

6 000 zł
wspólnik poszukiwany, powiększenie przedsiębiorstwa. Oferty Kurjer zdw 56 924

5 000 zł
na hipotekę kamienicy poszukuję. Oferty Kurjer rw 12 785

Chcesz uzyskać pożyczkę
zgłoś się do biura Bankowego, Poznań, Podgórna 7, pierwsze piętro. zdw 57 041 2

30 000
złotych ulokuje kupiec w lukratywnem przedsiębiorstwie przy współpracy. Oferty do Kurjera zdw 57 037

1 500 zł
poszukuje 1 pokój kuchnia za procent. Oferty Kurjer zdw 56 920

20 — 30 000 zł
poszukuje na I. hipotekę placu budowlanego z garażem przy głównej ulicy w Poznaniu Zgłoszenia Kurjer zdw 57 007

15 000 zł
poszukuję na pewną hipotekę zaraz po Banku Gospodarstwa Krajowego na nowo wybudowany dom Zgłoszenia do Agentury Kurjera Poznańskiego w Lesznie. nw 7163

10 — 15 000 zł
gotówką można nabyć stare i świetnie prosperujące przedsiębiorstwo towarów kolonjalnych (miasto na prowincji. Zgłoszenia Kurjer zdw 57 031

Wspólnika
czynnego z kapitałem 8—10 tysięcy do składu bławatów, towarów krótkich, konfekcji z powodu choroby przyjmę lub sprzedam. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego, Gniezno 6. nw 7162

8 DO WYNAJĘCIA

Mieszkanie
jednopokojowe i pokój z kuchnią wynajmę gospodarz Tyżyk, ulica Jeżycka 26. zdw 54 712

Mieszkanie
5 pokojowe z łazienką zaraz do wynajęcia, J. Kulawski Rawicz, 17 Stycznia 536. nw 7121

Garaż z warsztatem
początek Wierzbięcic zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia: Plac Nowomiejski 5. II zdw 56 388

4 pokojowe
mieszkanie, słoneczne nowoczesne, komfortowe, ogród willa, 275 miesięcznie Zgłoszenia Kurjer zdw 56 506

Mieszkanie
czteropokojowe, hol, komfort, telefon, pierwsze piętro, centrum, za zwrotem dwuletniego czynszu odstąpię zaraz. Oferty Kurjer zdw 56 093

2
pokoje i kuchnię za dzierżawę od zaraz wskaże Świercz, Słowackiego 27 III. zdw 56 168

Mieszkanie
dwupokojowe kuchnią, nowe, kompletne urządzenie oddam. — Oferty Kurjer zdw 56 513

Skład
w Inowrocławiu ruchl. ulicy obszerny z przyległemi dwoma ubikacjami i dużą piwnicą od zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia przyjmuje B Leman Chełmno n/Wisłą, ul. Franciszkańska 4. II zdw 56 484

2
pokoje słoneczne, balkon kuchnia wygody Czynsz zgóry bezdzietni Aleja Szelągowska willa 13. zdw 56 425

Oddam
natychmiast 5 pokojowe mieszkanie z wygodami za zgodą gospodarza Oferty Kurjer zdw 56 652

Pokój, kuchnia
i zazarz Bauta, Tęczowa, przy ul. Pałacza od gospodarza Pośrednicy wykluczeni, zdw 56 687

W Puszczykowie
2 słoneczne pokoje umeblowane z kuchnią za miesięczną opłatą zaraz do wynajęcia. Willa „Anna", Puszczykowo. zdw 56 708

Pokój i kuchnia
wprost od gospodarza 1.500 w tem 1½ roku dzierżawy do wynajęcia. L. Szymański, ul. Gen. Umińskiego 14. zdw 56 819

Mieszkanie
3 pokojowe komfortowe w Górczynie wynajmę. Czynsz miesięczny. Dziennik, Wierzbięcice 8. zdw 56 804

2 mieszkania
i skład 2 pokoje i kuchnia, wynajmę w Żabikowie ul. Kolejowa 12, właściciel, Tomiak Poznań, Pamiątkowa 7. zdw 57 081-2

4 pokojowe
mieszkanie przy moście Teatralnym kompletnie odnowione z telefonem z meblami lub częściowo zaraz do oddania tylko poważni reflektanci. Oferty Kurjer zdw 56 762

Komfortowe
sześciopokojowe, centrum za dzierżawę. Oferty Kurjer zdw 56 788

Próżny
pokój, niekrępujący, elektryczność, dzierżawa zgóry. Oferty Kurjer zdw 56 821

Komfortowe
3 pokojowe, wszelkie wygody, blisko dworca, Pawlety, Luboń, Fabryka Drożdży. zdw 56 849

Mieszkania
tylko dzierżawa, „Informator", Ratajczaka 15 (Pasaż). zdw 56 972

Willę
6 pokojową ogrodem wydzierżawię. Biuro Handlowe, Kantaka 1, II. zdw 56 978

Mieszkanie
1 i 3 pokoje, kuchnia, za czynszem na rok spiesznie wynajmie „Pawilon", Marszałka Focha 15. zdw 56 890/91

Dla 2 Panów
utrzymaniem lub bez. — Adamczewski, Grobla 27. zdw 56 779

3 pokojowe
z kuchnią 2.000, 1 pokój z kuchnią 1.200, w tem 2 lata dzierżawy. Palacza 94. zdw 57 004

Mieszkania
dwupokojowe, kuchnia, przedpokój, łazienka i składy wydzierżawi Brobuk, gospodarz, Górna Wilda 114. zdw 57 038

Dwa pokoje
z kuchnią za 1½ rocznym czynszem od gospodarza do wynajęcia, okolica Jeżyc. Oferty Kurjer zdw 57 063

Mieszkanie
pokój z kuchnią centrum do wynajęcia. Adres wskaże Kurjer zdw 57 072

Pokój
i kuchnię oddam za zgodą gospodarza Bernaczyk, Marszałka Focha 71. zdw 57 098

Mieszkanie
2 pokojowe, trzeci mały, czyste, słoneczne, elektrycznością, Patrona Jackowskiego, I., odsapie. Oferty Kurjer zdw 56 981

Mieszkanie
2 pokoje, kuchnia, I. ptr., dzierżawa 50 zł wolne. Adres Kurjer zdw 57 012

Dwupokojowe
kuchnia, łazienka, willa blisko śródmieścia, czynsz zgóry. Oferty Kurjer zdw 57 015

5 pokojowe
mieszkanie, willa I. p., słoneczne, z przynależnościami, blisko śródmieścia od strony Wildy, zaraz do wydzierżawienia od gospodarza. Warunki według umowy. zdw 57 026

Pokój
z kuchnią z przynależnościami Ławica, czynsz 60.— zł od 1. 2. do wynajęcia. Oferty Kurjer zdw 56 992

Lekarzowi
wynajmę 5 pokojowe mieszkanie. Łazarz-centrum. Oferty Kurjer Poznański zdw 57 035

9 SZUKA MIESZK.

Urzędnik
państw. na samodz. stanowisku szuka mieszkania 3—4 pokojowego za czynszem miesięcznym 120 do 200 zł bez wpłaty zgóry. Oferty Kurjer zdw 56 372

Urzędnik
państw. na wyższem stanowisku przyjmie administrację domów, obeznany jokalnie z odnośnemi przepisami. Najchętniej przy zapewnieniu wolnego mieszkania 3—4 pokojowego. Oferty Kurjer zdw 56 373

Poszukuje
się jednego do dwóch pokoi z kuchnią w Puszczykowie lub Puszczykówku. Oferty „Par" Al. Marcinkowskiego 11, pod nr. 2 37. Pw 8 367-2.37

Poszukuję
3—4 pokojowego mieszkania (podlegające ochronie lokatorów) w pobliżu wyższej uczelni, wprost od gospodarza. — Place dzierżawę zgóry. Szczegółowe oferty Kurjer zdw 56 744

PP. Gospodarze
administratorzy! Mistrz malarski poszukuje trzy, cztery pokoje — wzamian malowania fasady klatek schodowych. Oferty proszę Kurjer zdw 56 389

Mieszkanie
2 pokojowe i kazarz, czynsz 2 lata zgóry. Oferty Kurjer zdw 56 092

Mieszkania
4 pokojowego z łazienką poszukuje od 1. kwietnia. Oferty Kurjer zdw 56 805

Mieszkanie
4 pokojowe, słoneczne okolicy Grunwaldzkiej wprost od gospodarza pszukuję natychmiast. — Zgłoszenia Kurjer zdw 57 090

Mieszkania
1—2 pokojowego z kuchnią poszukuję. Oferty Kurjer zdw 57 023

Mieszkania
3 pokojowego lub większego, centrum, od gospodarza poszukuje. Czynsz obojętny. Oferty Kurjer zdw 56 803

Urzędnik
Banku Polskiego poszukuje 2 wzgl. 3 pokojowego mieszkania. Zapłaci czynsz zgóry. Oferty do Kurjera zdw 55 471

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Mieszkanie
3 pokojowe, kuchnia zamienię Bydgoszcz na Poznań Urzędnicy pierwszeństwo. Oferty Kurjer zdw 56 837

Zamienię
2 pokoje, gabinet, kuchnia, łazienka, entrée na 1 pokój z kuchnią. Oferty Kurjer zdw 56 907

Zamienię
mieszkanie 2 pokojowe z kuchnią w Gnieźnie w centrum miasta na podobne lub większe w Poznaniu. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego Gniezno 10 zdw 7153

11 POKOJE UMEBL.

Pokój
słoneczny 2 osobom wynajmę. — Poznańska 27, podwórze, wprost. I. prawo. zdw 55 951

2 pokoje na I. piętrze
umeblowane z telefonem na biura do wynajęcia. Adres wskaże Kurjer zdw 56 361

Z telefonem
2 pokoje umeblowane czyste światło elektryczne i łazienka. Św. Marcin 22, wysoki parter, prawo. zdw 56 360

Wynajmę
2 pokoje z kuchnią także skład dla fryzjera. Maślona Junikowo. zdw 56 080

Pokój
1—2 osobowy utrzymaniem. Plac Nowomiejski 6, mleczarnia. zdw 55 921

Pokój
umeblowany dwom studentkom ewentualnie studentom Żydowska 1, skład. Łabędzka rw 12 819

Pokój
dla cichego, solidnego pana utrzymaniem ewentl. bez od 1 lutego Adres wskaże Kurjer dw 2 589

Pokój
elektryczność, Jasna 12, III. lewo zdw 56 597

Kraszewskiego 8
mały pokoik osobne wejście światło elektryczne wynajmę panu. Front, III. lewo. zdw 56 598

Profesor gimnazjalny
przyjmie uczniów na stancję — (własna willa przy Grunwaldzkiej). Zgłoszenia Kurjer zdw 56 668

Dwa
próżne pokoje, używalność kuchni i łazienki, wynajmę. Wskaże dozorca domu Garncarska 2. zdw 56 675

Pokój
(elektr. oświetlenie i centr. ogrzewanie) wraz z całodziennem utrzymaniem (140 zł) oddam studentce lub uczennicy gimn. od zaraz lub 1. 2 1931 r. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 699

Kilka
kształcących się panienek znajdzie mieszkanie i utrzymanie 120 zł miesięcznie. Romana Szymańskiego 1. I. lewo. zdw 56 721

Pokój
wspólny panom. Ogrodowa 15, podwórze, lewo I zdw 56 767

Panu
ładny pokój Składowa 12, I. podwórze, prawo, II. piętro — Bocian. zdw 56 814

Pokój
dwuosobowy wynajmę Tokłowicz Szewska 11, III piętro zdw 56 737

Pokój
umeblowany frontowy. Wierzbięcice 46, III. lewo. zdw 56 739

Niekrępujący
pokój wynajmę zaraz. Telefon 13-41. zdw 56 750

Pokoik
Andrzejewska Kilińskiego 10. zdw 56 751

Pokój
umeblowany (Wilda). Wybickiego 2, II. wprost. zdw 56 838

Pokój
elegancki dla pana. Półwiejska 1, II lewo, wejście z ul. Strzeleckiej. zdw 55 643

Pokój
wejście z klatki schodowej. — Marszałka Focha 15 a. Zgoła. zdw 56 801

Gwarna
ładny pokój frontowy dobrem utrzymaniem od zaraz. Gwarna 10, I. p., prawo. zdw 56 812

Dwuosobowy
dla inteligentnych osób. Aleje Marcinkowskiego 1, drugie prawo, mały wchód. zdw 56 820

Pokój
umeblowany dla dwóch panów do wynajęcia. Strzelecka 21, I. prawo. zdw 56 824

Pokój
bezdzietnemu, inteligentnemu małżeństwu wynajmie starsza pani, Małeckiego 37, III., prawo. zdw 56 863

Pokoik
panu. Kwiatowa 6, III., lewo. zdw 56 865

Panu
pokój w centrum. Skośna 16, parter, prawo zdw 57 016

Próżny
pokój wynajmę. Janecki, Focha 94. zdw 57 018

Kantaka
8, III., lewo, pokój wynajmę. zdwp 56 601

Pokój
frontowy, czysty. — Poznańska 8/10, III., prawo. zdw 56 844

Pokój
frontowy, słoneczny, 1 luty. Raczyńskich 2, II., lewo (obok Placu Bernardyńskiego). zdw 56 842

Pokój
umeblowany zaraz wynajmę. Kanałowa 5, parter, lewo. zdw 56 854

Pokój
frontowy, światło elektryczne 1. 2. Freyerowa, Składowa 11, III prawo. zdw 56 845

Pokój
frontowy 2 panom zaraz tanio. Św. Marcin 52/53, wysoki parter, lewo. zdw 56 866

Pokój
1. 2 osobom od 1. II. Wrocławski Śniadeckich 23 zdw 56 936

Centrum
pokój swobodny wygody telefon zaraz. Góra Przemysława 4, I. zdw 56 928

Pokój
wynajmę. Garncarska 10, II. ptr., Grześkowiak. zdw 56 898

Panienkę
utrzymaniem lub bez. Kochanowskiego 23, II., lewo. jw 5 409

Pokój
wynajmę. Poznańska 59, II. jw 5 411

Pokój
jednoosobowy spokojny, czysty od zaraz. Kanałowa 7, II., prawo. zdw 56 903

Ładny
pokój wolny. Przybylska, Półwiejska 11, II. zdw 56 904

Pokój
do wynajęcia. Adama Jeskiego 2, parter, prawo. zdw 56 905

Przyjmę
2 panienki na stancję. W. Garbary 53, 2-ga brama, parter, lewo. zdw 56 906

Pokój
z elektrycznem oświetleniem dla pana wolny od 1. 2. 31. Kreta 24 II. piętro, lewo. zdw 56 908

Ładnie
umeblowany pokój jednej lub dwom paniom wynajmę. Za Bramką 7, w podwórzu, III., piętro, lewo. zdw 56 909

Pokój
1. lutego. Górna Wilda 67, III., lewo (Rynek Wildecki). zdw 56 923

Pokoik
czysty, elektryczność, utrzymanie dla pana. Czesława 15, II., prawo. zdw 56 938

2 pokoje
ładnie umeblowane, elektryczność, łazienka, wynajmę. Słowackiego 25, III., lewo. zdw 56 926

Pokój
panu wynajmę zaraz. Grobla 17, parter, lewo, front. rw 12 824

Pokój
próżny na biuro. Zgłoszenia — Wielka 2, I. rw 12 825

Pokój
wynajmę. Kopernika 8, parter, lewo. zdw 56 974

„Informator" poleca pokoje
Ratajczaka 15 (Pasaż). zdw 56 970

Pokój
umeblowany. Ratajczaka 11 a, III. wejście, II. piętro, prawo. zdw 56 979

Pokój
męski sprzedam. Adres Kurjer zdw 56 910

Pokój
utrzymaniem dla panów wolny. Poznańska 58a, II., prawo, narożnik Mickiewicza. zdw 56 950

Mały
miły pokoik dla panienki lub ucznia z utrzymaniem wynajmę. Wały Królowej 3a, III lewo. zdw 56 965

Dwuosobowy
Marsz. Focha 49, III prawo. zdw 57 062

2 pokoje
w centrum na biuro. Oferty Kurjer zdw 57 075

Jeden
dwa pokoje słoneczne nowoczesnemi wygodami. Utrzymaniem bez. Kuchnia warszawska, dietetyczna, jarska. Wały Jagiełły 20, m. 5, narożnik Półwiejskiej. zdw 57 078

Pokój
dla panienk. Śródmieście. Adres Kurjer zdw 57 087

Pokój
duży i mały elektryczność, łazienka. Śniedeckich 9, parter, lewo. zdw 56 939

12 SZUKA POKOJU

2 panów
inteligentnych poszukuje od 1. 2. rb. ładnie umeblowanego, niekrępującego pokoju w okolicy Piekar, placu Świętokrzyskiego lub Al. Marcinkowskiego. Oferty z ceną do Kurjera zdw 56 544

Pokoju
dobrze umeblowanego najchętniej w okolicy Izby Skarbowej z niekrępującem wejściem najchętniej z klatki schodowej, poszukuje się zaraz lub od 1 lutego. Zgłoszenia Kurjer zdpw 56 828

Pokoiku
ciepłego taniego, bez pościeli szuka pospolarny pan Oferty Kurjer zdw 56 603

Pokoju
biurowego centrum poszukuję. — Oferty Kurjer zdw 55 609

Pokoju
dobrze umeblowanego w śródmieściu możliwie z wejściem z klatki schodowej i używaniem łazienki poszukuje pan Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 56 712

Bankowiec
poszukuje pokoju umeblowanego śródmieście elektryczność. Oferty, cena Kurjer zdw 56 775

Poszukuję
pokoju od 1 lutego przyzwoitego. Oferty Kurjer zdw 56 740

Szukam
pokoju umeblowanego parter, z używaniem kuchni. Oferty Kurjer zdw 56 758

Niekrępujący
duży, ciepły komfortowy elektr. łazienka telefon solidnemu panu Kwiatowa 6, parter lewo 3—6 10—12 zdw 56 826

Urzędniczka
poszukuje pokoju. Oferty Kurjer zdw 56 797

Pokoju
na Jeżycach możliwie ul. Dąbrowskiego poszukuje solidna pani. Oferty Kurjer zdw 56 798

Pokoju
umeblowanego z pościelą, śródmieście i niekrępującem wejściem poszukuję najchętniej u samotnej pani od 1. 2. 31. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 800

Próżne
1 lub 2 pokoje elektryczność, centrum poszukuje zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 897

„Informator" poszukuje pokoi
Ratajczaka 15 (Pasaż). zdw 56 973

Małżeństwo
bezdzietne poszukuje od 1. 2. pokoju umeblowanego z pianinem może być przedmieście. Oferty z warunkami do Kurjera zdw 56 994

Pokoju
niekrępującego, wykwintnie umeblowanego, łazienką poszukuje zaraz. Oferty z podaniem ceny dw 2632

13 LOKALE

Ładne
biurowe 3 pokoje osobny przedpokój do wynajęcia. Św. Marcin 66 I. piętro, oficyna. Pw 8 105-52.20

Piękny lokal
III. piętro nadający się na pracownię haftów, okno wystawowe duże w bramie „Festina", Garncarska 5 telefon 10-41 zdw 55 706

Skład
stroju, pokoik nadający na inną branżę bez konkurencji, z powodu choroby zaraz oddam. Adres Kurjer zdw 56 684

Restauracja
w dobrem położeniu w Poznaniu, pełny wyszynk, zaraz na sprzedaż. Piekary 18, I. piętro, prawo zdw 56 864

Sklep
spożywczy, dobra ulica, tanio sprzedamy. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 855

W Gdyni
do wydzierżawienia natychmiast wprost od właściciela przy ul. Portowej, bardzo dobry punkt, 4 ubikacje z przynależytościami na II. piętrze, takowe nadają się także na biura, również na praktykę adwokata, lekarza itp. Zgłoszenia do Kurjera pod zdw 56 955

Dwa pokoje
na biura w centrum do oddania. Adres poda Kurjer zdw 57 044

Skład kwiatów
nowoczesny, remontowany, z wielką piwnicą nadający się na każdą inną branżę, sprzedam zaraz korzystnie z powodu objęcia innego interesu. Grześkowiak, Górna Wilda 50. zdw 56 909

Lokal
handlowy, duży, Plac Wolności, obszernemi suterenami, z powodu wyjazdu zaraz odstąpię. Zgłoszenia zdw 57 071

Ubikacje
na warsztat mechaniczny w mieście poszukuje. Oferty Kurjer zdw 57 024

Lokalu
na kwaterę poszukuje śródmieściu poważna korporacja akademicka. Zgłoszenia Kurjer dw 2633

14 DZIERŻAWY

Składu
względnie frontowej sutereny w pobliżu św. Marcina ewentualnie Placu Świętokrzyskiego Oferty z podaniem warunków jak i wysokości czynszu upraszam skierować do Kurjera zdw 56 419

Mam
do wydzierżawienia wille w Poznaniu 3 pokoje kuchnia z ogrodem. Zgłoszenia do Kurjera zdw 56 090

Skład
z pokojem i kuchnią całkowicie odrestaurowany (światło elektr.) dobre położenie, nadający się na każdą branżę wynajmę za 4 000 w tem rok dzierżawy. Zgłoszenia Władysław Skwerąs, Poznań—Śródka Ostrówek 12 zdw 56 685

Ogród
duży, szparagarnia, inspekty blisko Poznania wydzierżawię — Zgłoszenia Kurjer zdw 56 753

Skład
duży w rynku, z wielkiem oknem wystawowem i przyległym pokojem z kuchnią, nadający się na każdą branżę, specjalnie skład mebli, prosperujący lat 16, z powodzeniem, wydzierżawi korzystnie właścicielka. Zgłoszenia ul. Młyńska 13, III. piętro, prawo. zdw 56 747

Dzierżawa
majątku 1 200 mórg, żelne inwentarze, ziemia pszenno żytnia, przejęcie 75 000. Zgłos. Wierzbiński, Poznań, Wierzbięcice 19. Pw 8 402 60.23

Ogrodnictwo
6 mórg, wolne mieszkanie, wydzierżawi w Puszczykówku Deierling, Poznań, Szkolna 3. zdw 56 911

Skład
do wynajęcia w mieście powiatowem przy głównej ulicy nadający się na wszelkie branże, na papierosy wódki, pełna koncesja. Oferty Kurjer zdw 56 944

Gospodarstwa
23 morgi 4 000, 37 mórg 5 000, 57 mórg 7 000, 60 mórg 8 000, 150 mórg 16 000, 400 mórg 25 000, pszenno-buraczane, kompletne inwentarze wydzierżawi „Labora", Ratajczaka 9. zdw 56 945

Skład
z mieszkaniem, położony w najruchliwszej części miasta powiatowego zaraz wynajmę. Zgłoszenia Nowak, Wolsztyn, Biała Góra 17. zdw 56 998

Skład kolonjalny
i sprzętów kuchennych (miasto na prowincji) wydzierżawię. Stare i dobre przedsiębiorstwo. Zgłoszenia Kurjer zdw 57 030

Oddam
w dzierżawę gospodarstwo 76 mg z ogrodnictwem przylegające do Gniezna Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego Gniezno 11. nw 7154

15 UZDROWISKA

Krynica
Willa „Flora" pensjonat Fr. Kiepury komfortowo urządzony bieżąca ciepła i zimna woda, centralne ogrzewanie wodne 3 minuty pieszo do Nowych Łazienek Telefon nr. 57. zdw 54 376

Zakopane
Pensjonat luksusowy „Ziemiański" bulwary Słowackiego kuchnia wykwintna centralne ogrzewanie ciepła zimna woda, telefon 515 Ceny przystępne. zdp 54 024

Szczawnica
Pensjonat „Renata" otwarty przez sezon zimowy komfort nowoczesny kuchnia wyborowa opieka lekarska Dr Wernera specjalisty chorób wewnętrznych z Poznania Dojazd od Starego Sącza zdw 54 104

Miłowody
Zakład wodoleczniczy leczy nerwy i choroby wewnętrzne. Ceny zniżone. Poczta i stacja kolejowa Otorniki Wlkp. zdw 55 912

Zakopane
„Januszek", ul. Chałubińskiego, pensjonat adwokatowej Rychlickiej z Poznania Pokoje ładne ciepłe. Kuchnia pierwszorzędna Cena 10 do 12. zdw 56 694

16 OSOBISTE

Wdowiec
właściciel składu jubilersko-złotniczego, rynek większego miasta powiatowego, poszukuje dla braku znajomości na tej drodze żony. Panie w wieku 30 do 35 lat, inteligentne, posiadające odpowiedni kapitał zechcą łaskawie złożyć oferty z fotografją do Kurjera nw 7116. Rzecz traktuje się honorowo.

Spadek
Krewnych Rzecinalskich i Majkowskich poszukuje — Tadeusz Scharmach Warszawa, ul. Szpitalna 5 m 14 zdw 55 726

Ostrzeżenie
Za długi syna mego Leona nie odpowiadam. Ir. Kroboczyński. zdw 56 737

Pan z Sołacza
który poznał panią w niebieskiej sukience (złote rybki) w sobotę na balu „Tryton" w Belwederze, nie udane spotkanie w środę o 7, proszę o spotkanie w niedzielę o 5 na tym samem miejscu zdw 56 666

Panie
które się elegancko ubierają dają szyć i modernizować tylko Krasińskiego 13, parter lewo (przy Jasnej). zdw 56 906

21 ZGUBY

Zgubiłem
kartę rejestracyjną wykaz osobisty. Ostrzegam przed nadużyciem. Wiza Edmund, Bóżnicza 10/11. zdw 56 379/80

Ostrzeżenie
Panienka która złote pióro zabrała w piekarni św. Marcin 12 została poznaną. Oddać można tamże inaczej kroki sądowe zdw 56 738

Zaginął
czarny piesek 13. 1. oddać za wynagrodzeniem. Tuliszka, Piaskowa 3, I., prawo. zdw 56 843

Zgubiłem
lub skradziono mi portfel z papierami osobistemi, które unieważniam. Lewicki Bronisław, Górna Wilda 67. zdw 56 958-9

22 ROZMAITE

Akuszerka
Kleinwächterowa Poznań centrum ul. Romana Szymańskiego 2 pierwsze piętro lewo drugi dom od Placu Świętokrzyskiego, zdw 56 670

Jarskie
wykwintne obiady telefon 1275, Św. Marcin 66, II., prawo. zdw 56 525

Towarzyskie
szkolne i prywatne bibljoteki najtaniej uzupełnią swe księgozbiory na Wożnej 12. Wielki wybór, mocne oprawy. „Książka — Antykwarjat", Wożna 12. zdw 56 532

Higieniczne czyszczenie
pierza i puchu uskuteczniamy solidnie i tanio (na życzenie odbiór i dostawa w domu) EMKAP, Poznań ul. Wrocławska 30, tel. 58-03. Pw 5445-33.136

Trykotaże miarowe
kostjumy sportowe, garsonki, swetry pulowery, sukienki ubranka, kombinacje itp. korzystnie „Tricot", Romana Szymańskiego 10, III. przy Świętokrzyskim. Pw 8100-1.41

Akuszerka
Krajewska, Poznań Wilda, Wybickiego 15, przyjmuje panie, udziela porady i pomocy położniczej. zdw 56 532

W Restauracji Polskiej
przy ul. Granicznej 3, odbędzie się dziś w sobotę wielkie wieprzobicie połączone z wieczorkiem tanecznym na który tą drogą mam zaszczyt zaprosić swych bywalców i sympatyków. Zabawa odbędzie się do rana — Gospodarz zdpw 56 781

Lagór, Żydowska 31
kupuje i sprzedaje maszyny do pisania i szycia kasy instrumenta Przyjmuje towary w komis. Pw 8 347-53.54

„Czystopis"
Wjazdowa 10, przepisuje, powiela, tłumaczy, uczy pisać maszynowo. zdw 48 104

Toalety
wykwintne wykonuje po cenach przystępnych. Salon mód, Kantaka 2 zdw 52 476

Rysunki, kosztorysy
na budowy wykonuje tanio architekt d urzędnik p Makowskich, ulica Poznańska nr 28 IV ptr. zdw 55 164

Akuszerka
Kleinwächterowa Poznań, centrum ul. Romana Szymańskiego 2, pierwsze piętro, lewo drugi dom od Placu Świętokrzyskiego. zdw 55 744 5

Detektywne
biuro „Greif" wywiady obserwacje Apollo, Pasaż. zdw 56 355

Panienki
wyuczę robótek „Filet". Zamówienia na firany story poduszki Lisiekowa, Marsz. Focha 137 III. rw 12 822

Masażystka
dobrze wykwalifikowana wykonuje masaże lecznicze odtłuszczające i wszelkiego rodzaju wychodzi poza dom Zgłoszenia przyjmuje piśmienie lub w godzinach od 12—2. Ul. Żórawia nr 7 III. piętro Siostra Hillerowa. zdw 56 486

Nocny dyżur
chorych, szwedzki masaż biednym bezpłatnie, Matejki 5, IV. piętro. zdw 56 362

Dziecko
3 miesięczne dziewczę oddam za własne Adres wskaże Kurjer zdw 56 649

Salon Mód
„Chic Parisien" Podgórna 12 b, parter, prawo, wykonuje suknie balowe i wieczorowe w 24 godzinach. Specjalne francuskie modele balowe i wiosenne. Oryginalne modele kostjumów męskich. zdw 56 895

Wykonuję
tanio i szybko garderobę damską i dziecięcą. Jadwiga Podeszwa. Marszałka Focha 73 dom ogrodowy (Sturm). zdw 56 673

Fotografje
portrety Bracia Pęcherscy. — Aleje Marcinkowskiego nr. 8. — telefon 3955 dw 2585

Dwa
kostjumy damskie krakowski i cygański są do wypożyczenia. — Półwiejska 36, III., w podwórzu, pierwsze drzwi prawo. zdw 56 778

Jasnowidz
Pewuki rozwiązuje najtrudniejsze sprawy, ekspertyza pism telepatja, psychoterapja. Woźna 18, III. zdw 56 734

Posiadam
w centrum skład, biuro i telefon, przyjmę towary w komis. Gwarancja. Oferty „Par". Aleje Marcinkowskiego 11, pod 53,87 Pw 8 395-53,87

Meble
sypialnie, jadalnie, meskie po najniższych cenach Fabryka Mebli, Janiszczak, Swarzędz. zdw 56 867

Pierwszorzędna
krawcowa poleca się w dom. — Zgłoszenia piśmienne Piekary 18, A. Grosman. zdw 56 850

Szyję
po domach bieliznę, suknie. Oferty Kurjer. zdw 56 888

Pracownia Gorsetów „Wanda"
Ratajczaka 27, wykonuje szybko sumiennie wszelkie gorsety, pasy, bandaże do po-ciąży, operacji itp. Biustonosze wszelkiego rodzaju oraz reparacje. zdw 56 915

Wózki
dziecięce odnawia, budki pociąga ceratą, kółka, gumy na składzie. Razer, Szewska 11. zdw 56 859-60

Kapelusze
filcowe damskie i męskie fasonuję i przerabiam na najnowsze fasony. Aksamitne filcowe i żałobne stale na składzie po najniższych cenach poleca W. Zemlerska, fabryka i magazyn kapeluszy, św. Mrcin 51, narożnik Kantka. zdw 41 666 7

Bardzo
tanio nadrabiam jedwabne pończochy, zaciągam oczka. Nowy Rynek, 9-10. zdw 57 045

Obiady
prywatne na maśle wydaje się przy ul. Konopnickiej 8, parter. zdw 57 006

Eleganckie panie
ubierają się tanio pracowni garderoby damskiej, Zagórze 3, II. ptr. zdw 57 079

Obrazy na ratyli!
i za gotówkę kupisz najtaniej tylko firmie Krzewiński, Strzelecka 31, podw. zdw 57 009

Suknie
balowe, wizytowe, spacerowe wykonuje szybko i tanio, Pocztowa 30, III. zdw 57 014

Oczka
zaciągam, pończochach, Witkowska, Strzelecka 2. zdw 57 036

23 OŻENKI

Kupiec
kawaler lat 35, kat., Wielkopolanin, przystojny dobrego charakteru, posiadający dobrze prosperujący skład materjałów budowlanych wartości 100 tys. pragnie nawiązać korespondencję z odpowiednią panią w celu matrymonjalnym Pośrednictwo krewnych mile widziane. Dyskrecja zapewniona. Oferty upraszam do Kurjera Poznańskiego zdw 55 611

Kupiec
posiadający skład, mieszkanie poszukuje panny do lat 23 zamiłowaniem do kupiectwa z cośkolwiek majątku. Cel matrymonjalny. Kurjer zdw 56 482

Dyskretne
solidne kojarzenie małżeństw — wszystkich sfer przeprowadza „Renoma", Poznań, Plac Sapiężyński 2. zdw 55 785

Wdowa
samotna, posiedzicielka, świetnie prosperującego interesu — realności wartości 100 000 szuka męża Oferty (fotografje) Kurjer zdw 56 650

Kawaler
około trzydziestki, mający 12 000 gotówki poślubi najchętniej posiadającą domek. (Pierwszeństwo paniom pełnej tuszy). Oferty (fotografje) Kurjer zdw 56 664

Kawaler
lat 35, posiadający kilka tysięcy złotych poszukuje panny z egzystencją możliwie skład w celu matrymonjalnym. Dyskrecja zapewniona. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 683

Kawaler
lat 40, przystojny, zdrowy, silny, szatyn, wzrostu wyżej średniego, szlachetny, religijny, dobrego, poważnego charakteru, posiadający długoletnią dzierżawę ładnego majątku 1 200 morgowego, pragnie znaleźć towarzyszkę życia tych samych zalet z większą gotówką. Panny lub młode wdówki zechca łaskawie złożyć swe oferty wraz z fotografją do Kurjera Poznańskiego pod zdw 56 690. — które pod słowem honoru zwrócę, Dyskrecja zapewniona.

Kawaler
Wielkopolanin, kupiec lat 38, niemajętny poszukuje żony od 28 do 34 dobrej tuszy, inteligentnej, skromnej, religijnej, blondynki, szatynki z prowincji obywatelki lub z gospodarstwa lepszego, z majątkiem 7—10 tysięcy, celem prędkiego ożenku, dając możność usamodzielnienia się. Oferty z fotografją Kurjer Poznański zdw 56 691

Wdowa
powojenna, lat 38 z dobrej rodziny, przystojna, inteligentna nie brzydka z własnem mieszkaniem, pragnie poznać miłego, inteligentnego mężczyznę w celu matrymonjalnym. Panowie (urzędnicy i emeryt. wdowcy) lat 40—50 raczą przesłać poważne nieanonimowe oferty z fotografją, którą zwrócę do Kurjera Poznańskiego zdw 56 729

Kawaler
lat 42, na stałej posadzie pensja przekracza 500 zł, gwarantowana emerytura, poszukuje w celu matrymonjalnym panny przystojnej, wysokiej zamożnej. Oferty z fotografją do Kurjera zdw 56 742

Mam
zamiar założyć własne ognisko, posiadam stanowisko oszczędności. Która z pań miłych, przystojnych, nawiąże znajomość. — Pośrednictwo krewnych mile widziane. Szczegółowe oferty Kurjer zdw 56 743

Ciemno-blondynka
miłego usposobienia z większem mieszkaniem pozna panów na dobrem stanowisku do lat 45 Cel matrymonjalny Oferty Kurjer zdw 56 746

Panna
przystojna brunetka, posiadająca 2 000 zł i wyprawę poszukuje znajomości inteligentnego pana od lat 35, najchętniej wyższego urzędnika w celu matrymonjalnym Poważne zgłoszenia Kurjer zdw 56 749

Inżynier dyplomowany
wyższy urzędnik państwowy lat 46, ożeni się z osobą kulturalną, materjalnie niezależną. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 840

Brunetka
przystojna, wysokiego wzrostu, inteligentna, niezależna, pragnie poznać serdecznego towarzysza. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer zdw 56 870

Dla
mej siostrzenicy, lat 23, szatynki, średniego wzrostu, szukam męża do lat 35, najchętniej młynarza z gotówką do 25 000. Rzecz traktuje się poważnie. Zgłoszenia z fotografją uprasza się do Kurjera Poznańskiego zdw 56 933

Kawaler
lat 34, przystojny, zawodu krawiec, samodzielny, poślubi pannę, posiadającą interes lub gotówkę. Oferty Kurjer zdw 56 930

Panna
lat 32, posiadająca własne mieszkanie, pragnie wyjść zamąż. niższego urzędnika pocztowego lub kolejowego, anonimów się wyprasza. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 907

Kawaler
lat 25, wysoki, przystojny, posiadający własną piekarnię w Poznaniu, poszukuje panny do lat 25, celem rychłego ożenku, tylko z posagiem. Poważne oferty z fotografją proszę nadesłać do Kurjera zdw 56 975

Chciałabym
poznać pana, liczę lat 23, gotówki 3 tys. zł i wyprawa. Panowie na stałej posadzie. Oferty Kurjer zdw 56 914

Panna
w średnim wieku niebogata, przystojna pragnie poznać pana w celu matrymonjalnym; wdowiec niewykluczony. Oferty Kurjer zdw 57 059

Znajomości
matrymonjalne ułatwia dyskretnie biuro „Wanda". Fabryczna 35 a, IV. zdw 57 093

Kawaler
lat 32, rządca gosp., na stanowisku, inteligentny, z bardzo dobrym charakterem, pozna miłą, przystojną gospodarną, bogatą pannę Cel matrymonjalny Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 57 055

Blondynka
młodziutka przystojna pozna sympatycznego usytuowanego pana, cel matrymonjalny. Oferty Kurjer zdw 57 034

24 NAUKA

Tanie kursy tańców
Opaliński 27 Grudnia 19, II. zdpw 54 091

Tańców nowoczesnych narodowych
wyucza bez względu zdolności szybko, wzorowo — dyplomowany profesor — baletmistrz Szczurek, Dom Rzemieślniczy, Wały Zygmunta Augusta 15. — Zgłoszenia lekcje osobiste każdego czasu. zdw 56 728

Nauka
pisania na maszynach, metoda nowoczesna Zapisy codziennie w firmie Block-Brun w Poznaniu, Plac Wolności 8, I. piętro. Pw 7507-46.29

Łaciny
kto udzieli 8 kl.? Cena, oferty zdw 56 713

Maturzysta
pierwszorzędne świadectwo szuka stałej posady. Łaskawe oferty Kurjer zdw 56 115

English Lady
gives lessons, conversation. — Appdy Kurjer zdw 56 231

Lekcji rosyjskiego
u inteligentnej Rosjanki poszukuje doktor filozofji. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 674

Nauczyciel
umysłowo upośledzonych udzieli lekcyj dzieciom trudno uczącym się. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 710

Akademja Tańców
Prof. Wituszewskich, pierwszorzędny instytut tańców salonowych, Ratajczaka Dom Rzemieślniczy, poszukuje kilka inteligentnych pań w charakterze uczenic dla uzupełnienia par. Warunki bardzo dogodne. Pw 8 391 2,78

Poznańskie kursy Budowlane
(Szkoła Przygotowawcza). Początek kursów 1. lutego 1931. — Kraszewskiego 17, III. Pw 8383-53.78

Tanio
udzielam korepetycyj. Oferty Kurjer zdw 56 787

Francuskiego
niemieckiego, doskonale. Lekcja 1.60 poza domem. Zgłoszenia listowne lub osobiste 10—12; 4—6. Marszałka Focha 21. Pani Majewska zdw 56 811

Korepetytorka
energiczna dla dziewczęcia II. gimn. 2 godz. dziennie potrzebne. Oferty z podaniem warunków Kurjer jw 5 405

Niemieckiego
francuskiego udzielam tanio. — Oferty Kurjer rw 12 809

Szkoła Języków Marji Romington
Aleje Marcinkowskiego 21, dom ogrodowy, lewo, II zdw 56 976

Bilansów
książkowości, stengrafji, korespondencji udziela Kromczyńska, Ogrodowa 16, II. zdw 56 946

Kursy
stenografji polskiej, niemieckiej, pisania na maszynach książkowości. Tyran Zaworskiej Strzelecka 33 narożnik pl. Świętokrzyskiego. zdw 56 961-2

Angielka
rodowita udziela lekcyj, teraz — 3 Maja 5, III, lewo. zdw 57 083

Na kondycję
wyjedzie studentka, Francuski, niemiecki, muzyka, długoletnia praktyka. Oferty Kurjer zdw 56 987

Język francuski
kurs dla uczniów rozpoczyna Instytut Języków Nowożytnych 20 stycznia Zgłoszenia codziennie od 18 do 19 w gimn. Jana Kantego Strzałowa 9 zdw 57 056

Język włoski
i korespondencja niemiecka nowe kursy rozpoczyna Instytut Języków Nowożytnych 20 stycznia. — Zgłoszenia codziennie od 18 do 19 w gimn Jana Kantego, Strzałowa 9. zdw 57 057

25 MUZYKA

Stowarzyszenie
Techników potrzebuje orkiestry mieszanej w składzie 5—8 osób na bal w dniu 14-go lutego r. b. Sprawa zgłoszenia pisemnie z podaniem warunków do sekretarjatu św. Marcin 21. zdw 56 802

Lekcyj
gry na mandolinie, gitarze, udziela Patschowska, Podgórna 13. zdw 57 070

Lekcyj
gry na fortepianie tanio św. Marcin 47, III. Pilarska dyplom nauczycielka. zdw 57 091

26 ROZRYWKA

Wypożyczalnia
książek powieściowych. Największa w Poznaniu. Ostatnie nowości 1,50 zł miesięcznie. — Woźna 12, „Książka — Antykwarjat". zdw 56 531

Najtańsza rozrywka
Abonament w Wypożyczalni Książek Z. Hulanickiej. Wszystkie nowości polskie, francuskie i dla młodzieży. Dla pp. Akademików zniżka. Na prowincje warunki ulgowe. Otwarte od 9—6. Dąbrowskiego 1, narożnik Jasnej Pw 8411-2.17

Kino Aurora
„Postrach Doliny Trwogi". zdw 57 032

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych.

Stenotypistka
polsko niemiecka z stenografja poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 55 321

Panna
inteligentna poszukuje posady kasjerki lub ekspedjentki piekarskiej, rzeźnickiej (za kaucję) — ewentualnie do zarządzenia domu Oferty do Kurjera zdw 56 384

Posługaczka
szuka posługi zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 514

Starsza dziewczyna
szuka posady do starszych państwa z gotowaniem. Oferty Kurjer zdw 56 515

Panienka
która pracowała 1½ roku w branży piekarsko - cukierniczej, poszukuje odpowiedniej posady. — Oferty Kurjer z. v 56 617

Ogrodnik
samodzielny, obeznany wszechstronnie w swym zawodzie z dobremi świadectwami poszukuje od 1. 2. 31. stałej posady, najchętniej w majątku. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 387

Maszynistka
z własną maszyną. Łaskawe zgłoszenia Wydarkiewicz, Gdańska 27. zdw 55 842

Podróżujący
z branży wódczanej i win długoletni rutynowany i dobrze zaprowadzony poszukuje posady od 1. 2. na Okręg Południowy Wielkp Prima referencje Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański pod zdw 56 449

Piekarz
piecownik szuka posady Zgłoszenia Kurjer zdw 56 461

Książkowy - bilansista
prosi o zatrudnienie biurowe. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 56 043

2 000
zł kaucji da za posadę młoda inteligentna pani, biegła w językach. Oferty Kurjer zdw 56 495

Szofer
mechanik żonaty z kilkoletnią praktyką, zna język polski i niemiecki poszukuje stałej posady od 1 II. 31. Zgłoszenia Stanisław Praczyk, Koźmin, Pleszewska 44. zdw 56 073

Bankowiec handlowiec
zmieni posadę na kierownicze stanowisko względnie kasjera, najchętniej w banku. Pierwszorzędne referencje ewentualnie kaucja. Piśmienne zgłoszenia zdw 54 230

Panna
uczciwa, solidna, z dobrego domu poszukuje posady jako gospodyni, tylko w lepszym domu. Oferty Kurjer zdw 56 780

Sierota
uczciwa, czysta, skromna poszukuje posady od 1 lutego do wszystkich prac domowych. — Oferty proszę Kurjer zdw 56 977

Małopolanka
kucharka, dobrze gotująca, świadectwa, polecenia poszukuje zaraz posady. Łaskawe oferty Kurjer zdw 56 783

Dziewczyna
do cukierni poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 56 786

Osoba
z praktyką poszukuje posady jako samodzielna gospodyni Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 56 735

Szofer
monter samochodowy z kilkoletnią praktyką warsztatową, z kaucją, poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 56 736

Inżynier elektrotechniki jakiejkolwiek posady
poszukuje, krytyczne położenie wymagania skromne. Posiada wiadomości projektowania budowy montażu urządzeń elektrycznych, niskie i wysokie napięcie dobry handlowiec, władający kilkoma językami. Szkolnictwo fachowe pożądane. Oferty Kurjer zdw 55 926

Dzielny kupiec
poszukuje zastępstwa poważnej firmy na województwo Poznańskie wzgl Pomorskie. Posiadam własny samochód „Studebaker" Branża obojętna. Oferty Kurjer zdw 56 138

Radjotechnik
obeznany wszechstronnie z działem radjowym poszukuje stałej posady ewentl kaucję może złożyć. Zgłoszenia do Kurjera zdw 56 145

Książkowa kasjerka
z dłuższą praktyką poszukuje posady per 1 II. 31., ewentualnie kaucję może złożyć Oferty Kurjer zdw 56 302

Książkowy bilansista
z dłuższą praktyką w przedsiębiorstwach zbożowych poszukuje posady od 1. II 31 Branża obojętna. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 303

Pielęgniarka
wykwalifikowana, obecnie przy niemowlęciu, poszukuje podobnej posady od 1. II. Adres Kurjer zdw 56 323

Pielęgniarka
poszukuje posady do niemowlęcia zaraz. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 55 967

Leśnik
inteligentny, szeroką wiedzą zawodową, praktyką w lasach państwowych na samodzielnej prywatnej posadzie poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 655

Gospodyni
samodzielna, uczciwa, dobrze polecona z dobrem gotowaniem, prasowaniem sztywnej bielizny poszukuje stałej posady od 1. 2. Oferty Kurjer zdw 56 661

Kucharka
samodzielna poszukuje posady do 1 lub 2 osób. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 56 782

Panienka
z dobrej rodziny, która ukończyła szkołę licealną poszukuje posady w banku, biurze adwokackiem lub w innych od 1 lutego. Gwarancja do kilku tysięcy. Z podaniem warunków oferty Kurjer zdw 56 667

Szukam
posady jako prasowaczka. Oferty Kurjer zdw 56 677

Posługaczka
poszukuje posługi Oferty Kurjer zdw 56 681

Osoba
uczciwa, lat średnich, zdrowa, zna dobrze gotowanie, zaprawianie, szycie, poszukuje samodzielnej posady miejscowość obojętna Łaskawe oferty Kurjer zdw 56 682

Pan
z znajomością języka angielskiego i niemieckiego poszukuje odpowiedniej posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 686

Magister
farmacji z praktyką poszukuje posady w aptece od zaraz lub 1. 2. Zgłoszenia do Kurjera zdw 56 693

Szukam
posady służącej z gotowaniem lub bez zaraz lub później Marjanna Wachowa u p. Cierniak, ul. Kilińskiego 7. zdw 56 697

Z samochodem
własnym osobowym szukam posady lub zajęcia. Maciejewski, Poznań, Górna Wilda 56. zdw 56 700

Dam
odpowiednie wynagrodzenie za wskazanie jakiejkolwiek posady Adres wskaże Kurjer zdw 56 709

Kucharka
poszukuje posady do wszystkiego zaraz. Oferty Kurjer zdw 56 718

Panna
znająca krawiecczyznę prasowanie sztywnej bielizny, robótk., — władająca językiem niemieckim szuka stosownej posady Zgłoszenia do Kurjera zdw 56 720

Służąca
z gotowaniem do wszystkiego od 1 lutego. Oferty Kurjer zdw 56 722

Gospodyni
lat 40, skromna, sumienna i bardzo pracowita, znająca dokładnie gospodarstwo wiejskie i miejskie, poszukuje posady samodzielnej. Ofery Kurjer zdw 56 723

Sierota
poszukuje posady do prac domowych, bez gotowania. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 56 763

Starszy pomocnik
fryzjerski poszukuje posady. — Oferty Kurjer zdw 56 764

Dziewczyna
uczciwa, skromna poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 56 766

Panienka
poszukuje posady, zna szycie, haftowanie, gotowanie i wszelkie prace domowe. Oferty Kurjer zdw 56 768

Młynarz
kawaler, lat 26, bardzo dobrze polecony, sumienny poszukuje posady zaraz lub później. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 56 771

Służąca
znająca gospodarstwo domowe poszukuje posady od 15 lutego samodzielnej. Oferty Kurjer zdw 56 772

Gospodyni kucharka
poszukuje od 1. 2. posady najchętniej do jednej lub dwóch osób. Oferty Kurjer zdw 56 773

Dziewczyna
czysta przyjmie posadę od 1. 2. lub zaraz do samodzielnego prowadzenia gospodarstwem domowem. Najchętniej do samotnej pani lub pana, lub 2—3 dorosłych osób. Oferty do Kurjera zdw 56 776

Inteligentna
młodsza panienka poszukuje posady uczennicy biurowej. Oferty Kurjer zdw 56 777

Ogrodnik - bartnik
kawaler, 8 lat praktyki w ogrodach handlowych i dworskich, egzam. W I R., z dobremi świadectwami, uczciwy, pilny może być zarazem podwórzowem poszukuje posady zaraz. Łaskawe oferty z warunkami pod zdw 56 741

Piekarz
poszukuje pracy za pierwszego lub drugiego. Oferty Kurjer zdw 56 745

Gosposia
poszukuje posady na wyjazd. — Oferty Kurjer zdw 56 760

Kucharka
samodzielna szuka posady tylko w lepszym domu. Oferty Kurjer zdw 56 825

Słuchacz
W. S. H. język polski niemiecki 7 lat praktyki biurowej piszący biegle na maszynie poszukuje pracy biurowej. Oferty Kurjer zdw 56 828

Ekspedjentka
języku polskim i niemieckim poszukuje posady. Branża obojętna. Oferty Kurjer zdw 56 940

Ekspedjentka
sumienna poszukuje posady. — Oferty Kurjer zdw 56 948

Ogrodnik
młodszy pomocnik szuka posady od zaraz. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 56 816/17

Początkujący
uczeń handlowy z ukończoną szkołą handlową, pochodzący z rzetelnej rodziny, poszukuje pracy biurowej. Oferty Kurjer zdw 57 066-7

Jestem
z prowincji, posiadam 5.000 gotówki, poszukuję pracy inkasenta woźnego. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 56 957

Dziewczyna
nawskróś uczciwa, spokojna, skromne gotowanie szuka od 1. 2. posady. Oferty Kurjer zdw 56 966

Ogrodnik
kawaler, dobry fachowiec, rozumiały z dobremi świadectwami, poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 57 040

Uczciwa
osoba poszukuje posługi lub innej pracy. Oferty Kurjer zdw 57 058

Pokojowa
z prasowaniem sztywnej bielizny szuka posady najchętniej do dworu. Oferty Kurjer zdw 56 995

Inkasenta
lub podobne zajęcie przyjmie w poważnem przedsiębiorstwie. Wysoka gwarancja i pierwszorzędne referencje. Zgłoszenia Kurjer zdw 57 069

Kucharka
szuka posady w lepszym domu zaraz lub pierwszego. Oferty Kurjer zdw 57 088

Książkowa
rutynowana ze znajomością ustawiania bilansów, znająca dokładnie wszelkie sprawy podatkowe, świadczenia socjalne i wszelkie prace biurowe, poszukuje posady od 1. 2. ewentl. później świadectwa, referencje pierwszorzędne. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 56 836

Posady
odpowiedniej szuka kolonjalista lat 34, kaucji kilka tysięcy. Oferty Kurjer zdw 56 835

Bona
wychowawczyni poszukuje posady na wyjazd. Oferty Kurjer zdw 56 789

Bona
wychowawczyni poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 56 790

Dziewczyna
uczciwa, czysta, zdrowa, pracowita poszukuje posady od 1. 2. do dzieci i lekkich prac domowych z dobrem świadectwem. — Oferty Kurjer zdw 56 794

Osoba inteligentna
przyjmie posadę samodzielną. — Zajmie się również dziećmi, gdzie brak matki. Oferty Kurjer zdw 56 796

Agronom
energiczny z długoletnią praktyką były plenipotent ostatnio dzierżawca dóbr państwowych, poszukuje odpowiedniej posady lub poręczającej administracje. Doskonałe referencje Oferty Wigura, Kowel Monopolowa 20. zdw 57 046

Inteligentna
wdowa, bezdzietna, uczciwa, sumienna, pracowita, poszukuje posady, która się zajmie gospodarstwem domowem, umie gotować, ręcznie haftować, kochająca dzieci, wiek lat 33, okolica obojętna. Łaskawe oferty skierować do Kurjera zdw 56 984

Gospodyni
starsza, zaufana poszukuje samodzielnej posady, znajomość dobrej kuchni, szycia, prasowania, wszelkiej pracy domowej, wymagania skromne. Świadectwa jak najlepsze. Łaskawe oferty Kurjer zdw 56 986

Panienka
z ukończonym kursem handlowym szuka posady biuralistki Wynagrodzenie skromne. Oferty Kurjer zdw 56 989

Krawcowa
szuka posady poza domem. Oferty Kurjer zdw 56 988

Fryzjerka
manikurzystka, kursistka, poszukuje posady od 1. 2. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 56 932

Zdolna krawcowa
z braku odpowiedniego mieszkania szuka pracy Oferty Kurjer zdw 57 008

Robotnik
młodszy poszukuje posady, na żądanie złoży 100—200 zł kaucji. Oferty Kurjer zdw 57 010

Kucharka
młodsza z wykwintnem gotowaniem i prasowaniem poszukuje posady w majątku Oferty Kurjer zdw 57 017

Szofer-stangret
średnim wieku, trzeźwy, sumienny z dobremi świadectwami szuka posady. Oferty Kurjer zdw 56 829

Osoba
czysta i uczciwa poszukuje posługi. Oferty Kurjer zdw 57 019

Dentystyczny technik
młody różnemi metodami precyzyjnie pracujący w złocie jakoteż w kauczuku, operatywa techniczna, regulacyjna w zastępstwie i lecznicza, poszukuje posady na warunkach skromnych Oferty Kurjer Poznański zdw 57 060

Praczka
czysta, sumienna poszukuje prania. Oferty Kurjer zdw 57 033

Stenotypistka
polsko-niemiecka poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 799

Służąca
poszukuje posady od pierwszego Oferty Kurjer zdw 56 809

Służąca
uczciwa, sumienna poszukuje posady od 1 lutego. Oferty Kurjer jw 5 402

Sierota
z Pomorza szuka posady w piekarni - cukierni lub restauracji. Oferty Kurjer jw 5 400

Osoba
z lepszego domu, zdrowa, szuka posady jako mamka. Oferty Kurjer jw 5 404

Uczciwa
dziewczyna wiejska poszukuje posady z gotowaniem. — Oferty Kurjer zdw 56 846

Szofer mechanik ślusarz
długoletnia praktyka, samodzielne reparacje. Na posadzie — taksówka. Zmieni na prywatną, najchętniej w majątku. Świadectwa. Zgłoszenia do Kurjera zdw 56 880

Ekspedjentka
uczciwa, poszukuje posady cukierni, piekarni lub bufetowej. — Oferty Kurjer zdw 56 871

Sierota
umiejąca gotować, szyć, poszukuje posady do wszelkiej pracy domowej. Oferty Kurjer zdw 56 851

Panienka
uczciwa z prowincji poszukuje posady jako uczenica do składu rzeźnickiego lub piekarskiego. — Oferty Kurjer zdw 56 882

Stolarz
z własnemi narzędziami poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 56 889

Praczka
poszukuje prania, czysta i sumienna. Jadwiga Rogalska. Za Bramką 11. zdw 56 894

Technik
dentystyczny (na kauczuk i złoto) poszukuje posady od 1 lutego lub prędzej, miejscowość obojętna. Łaskawe oferty Kurjer zdw 56 893

Krawcowa
konfekcję damską, specjalność konfekcję dziecięcą, 3 zł dziennie. Oferty Kurjer zdw 56 919

Dziewczyna
samodzielnem gotowaniem szuka posady do 1 lub 2 osób, ostatnia 4 lata, zależy mi na dobrej. Oferty proszę do Kurjera zdw 56 935

Szukam
miejsca do prania. Adres Klasztorna 4. I., u p. Czechlewski. zdw 56 931

Operator - mechanik
który wykonuje prace malarskie z dobremi świadectwami poszukuje posady. Zgłoszenia uprasza się skierować do Kurjera Poznańskiego pod zdw 57 049

Maszynista
obeznany we wszelkich maszynach i pompach parowych oraz w pradach elektr., poszukuje posady od zaraz lub 1 lutego. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 899

Szofer
z dobremi świadectwami, trzeźwy i sumienny, poszukuje posady na samochód prywatny lub ciężarowy za utrzymanie i mieszkanie. Rymarkiewicz Wasielewko, poczta Wylatowo powiat Mogilno. zdw 56 642

Syn
uczciwych rodziców ukończywszy 4 klasy gimnazjum poszukuje posady początkującego biurowego Zgłoszenia Kurjer zdw 56 382

Służąca
poszukuje posady do wszystkiego jako początkująca Zgłoszenia Kurjer zdw 56 392

Młodsza panienka
umiejąca dobrze szyć i haftować poszukuje posady Oferty Kurjer zdw 56 394

Dziewczyna
poszukuje posady z dobrem świadectwem Zgłoszenia do Kurjera zdw 56 560

Poszukuję
posługi dobre świadectwa Zgłoszenia do Kurjera zdw 56 561

Kucharka
z dobrem gotowaniem i prasowaniem sztywnej pielizny szuka posady może do wszystkiego, od 1 lutego tylko w lepszych domach Oferty Kurjer zdw 56 563

Praczka
czysta poszukuje prania 3 złote dziennie. Zgłoszenia osobiste lub listowne Krause, ul. Gen Umińskiego 26. I., u Koczorowskiego. zdw 56 569

Panienka
poszukuje posady jako bufetowa Oferty Kurjer zdw 56 548

Młodsza
posługaczka, uczciwa, szuka posługi zaraz. Oferty Kurjer zdw 56 619

Młodzieniec
poszukuje posady do wszelkich prac domowych, który także zna usługę przy stole Wojciech Nawrot, Wolsztyn Aleje Poniatowskiego 23 zdw 56 144

Mężatka
inteligentna w krytycznem położeniu, doświadczona zaufana przyjmie posadę wyręczycielki. Oferty Kurjer zdw 56 648

Osoba
inteligentna, średnie wykształcenie, obeznana z gospodarstwem dworskiem i dobrą krawieczyzną przyjmie stanowisko za malem wynagrodzeniem. Oferty Kurjer zdw 56 165

Panna
z językiem polskim i niemieckim szuka obojętnie jakiej pracy, najchętniej w majątku do pomocy pani domu lub do biura. Oferty Kurjer zdw 56 627

Dziewczyna
uczciwa, z dobremi poleceniami, poszukuje posady z gotowaniem, praniem do samotnej osoby lub małej rodziny od 1 lutego, najchętniej w Poznaniu, zależy na dobrej i stałej posadzie. Oferty Kurjer zdw 56 921

Praczka
rzetelna, czysto pierze, szuka prania. Oferty Kurjer zdw 56 925

Posługi
szukam. Oferty Kurjer zdw 56 927

Czysta
praczka szuka pracy poza dom. Rynek Śródecki 4, Wojciechowska. rw 12 827

Panienka
znająca szycie, robótki ręczne, monogramy, poszukuje posady, albo do dzieci od 1 lutego 31 r. Oferty Kurjer zdw 56 969

Cukiernik
szuka posady od zaraz Oferty Kurjer zdpw 57 089

Inteligentny
młody handlowiec, biegły w polskim i niemieckim, dobry rysownik szuka zajęcia w firmie technicznej lub mierniczej. Wymagania skromne. Łaskawe oferty Kurjer zdw 57 096

Panienka
z dobrej rodziny poszukuje posady do dzieci z szyciem Hałaszkiewiczówna, Lwówek, powiat Nowy Tomyśl. zdw 57 047

Urzędnik
gospodarczy, Poznańszyk kawaler, szkoła rolnicza i praktyka, na niewypowiedzianej posadzie intensywnego maj w Małopolsce zmieni takową od 1. 4. 31. Zgłoszenia Zarząd Folw Pełnatycze koło Jarosławia. zdw 57 048

Praczka
poszukuje prania. Ul. Żydawska 26. parter, prawo. zdw 56 896

28 WOLNE MIEJSCA

Kuchmistrz
siła pierwszorzędna potrzebny od 1 lutego rb. Oferty z podaniem warunków proszę kierować Grand Hotel. Tczew. nw 7 146

Kasjerka
względnie kierowniczka z kaucją 3 000 zł może się zgłosić. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 901

Kasjerka
z kaucją na składnicę potrzebna. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 902

Ekspedjentka
potrzebna, znająca język niemiecki li tylko z branży. Ruprycht, Marszałka Focha 35, cukiernia, piekarnia zdw 56 669

Służąca
z dobrem gotowaniem do wszystkiego i do starszej pani potrzebna od 1 lutego. Kurjer Poznański zdw 56 912

Służąca
tylko z dobremi świadectwami potrzebna od 1. 2. Zgłoszenia od 4—7 po poł. Polna 22, II., majorowa Schwarzowa. zdw 56 941

Wychowawczyni
potrzebna do dziewczynki 8½ letniej od 1. 2. rb. Poszukuję osoby inteligentnej, dobrze wychowanej skromnej, religijnej i wzorowo czystej Konieczna pomoc w naukach i ewentl. dobry język niemiecki, Zgłoszenia z odpisem świadectw i życiorysem do Kurjera Poznańskiego zdw 56 947

Pierścienie zaręczynowe
z prawdz. brylantem
już od 60,— zł do najkosztowniejszych
u Szulca w Poznaniu, pl. Wolności 5
Gd. 1-4 Ju 7-2.31 r.

Młode
małżeństwo poszukuje służącej która samodzielnie gotuje. Rein Kwiatowa 1 rw 12 820

Uczeń
rzeźnicki może się zaraz zgłosić. Leon Cabański, Górna Wilda 100 I. piętro. zdw 56 363

Służąca
uczciwa (warunek czysta), może się zgłosić. Kochanowska ul Marsz. Focha 62. zdw 56 653

Portjer
obeznany z centralnem ogrzewaniem do willi od zaraz Wynagrodzenie według umowy i wolne mieszkanie. Na przesłanie warunków 50 gr Oferty do Kurjera pod zdw 56 654

Gospodyni - kucharka
samodzielna, czysta, zaufana, porządna, dobre gotowanie, prasowanie, znająca się na praniu i ewentualnie cośkolwiek szyciu, może się zgłosić zaraz albo później. Oferty Kurjer zdw 56 658

Kursów
kroju damskiego, męskiego, udziela Idzikowski Böttcher, Górna Wilda 43. zdw 56 951

Uczeń piekarski
syn porządnej rodziny, może się zaraz zgłosić. Piekarnia P. Cyrkler, Poznań, Rynek Jeżycki 2. jw 5 407-8

Marszantka
dobra siła może się zgłosić Oferty „Par" Al Marcinkowskiego 11 pod 53.82 P 8 379-53.83

Służąca
z gotowaniem i praniem potrzebna zaraz lub 1. 2. Szwajcarska 24, I. lewo. zdw 56 968

Osoba
uczciwa inteligentna, potrzebna na wieś do wyręczenia pani domu w gospodarstwie z gotowaniem i szyciem. Przyłączenie do rodziny. Podanie warunków, świadectwa wraz z fotografją pożądane. Adres: Kalisz, szkrz. poczt. 26, Scholtz. zdw 57 000

Kucharka
samodzielna na stałą posadę potrzebna od 1. II. do restauracji. Znajomość zimnego bufetu wymagana. Zgłoszenia Kurjer zdw 57 001

Posługaczka
cały dzień potrzebna. Wojciecha 24, III lewo. zdw 57 068

Dziewczyna
do dzieci potrzebna. Fr. Grześkowiak, Mostowa 24, I (dom ogrodowy). zdw 57 080

Panienka
(także do lat 38) do składu potrzebna zaraz Uwzględni się tylko utrzymująca ład, czystość, wytrwałą w pracy Zgłoszenia z życiorysem i fotografją Perfumerja Hygiena Tad. Kaz. Suwaliński, Gdynia, Skwer Kościuszki. zdw 57 051

Pani
inteligentna, która zna książkowość aodministracji kamienic i zajęłaby się saomdzielnem prowadzenem gospodarstwa domowego, poszukiwana. Zgłoszenia z podaniem wieku do Kurjera zdw 56 982

Pomocnik
fryzjerski damsko męski potrzebny od 1 lutego do Ostrowa Wlkp. na stałą posadę Wymagana rzetelna i biegła praca. — Adres Kurjer zdw 57 052

Ogrodnik - botanik
wszechstronnie doświadczony fachowiec z długoletnią praktyką znający się na rolnictwie i hodowli ziół leczniczych potrzebny na samodzielne stanowisko Oferty z podaniem warunków i referencji do Kurjera zdw 57 053

Ucznia
z ładnym charakterem pisma poszukuje poważne Towarzystwo Ubezpieczeń w Poznaniu. Zgłoszenia z życiorysem i odpisami świadectw do Kurjera zdw 56 985

Biuralistka
z kaucją pisząca na maszynie potrzebna. Oferty życiorysem Kurjer zdw 57 020

Poszukuję
energicznego człowieka do sprzedaży w fabrykach balonów szklanych oplatanych oraz wyrobów koszykarskich. Oferty „Sprzedaż" Biuro Ogłoszeń Pietraszek Warszawa Marszałkowska 115. nw 7158

2 akwizytorów
do odwiedzania prywatnej klienteli na wysoką prowizję z prawem inkasa zaraz poszukiwani. Pierwszeństwo mają panowie z branży wydawniczej. Spieszne zgłoszenia do Kurjera zdw 57 029

Księgarski
pomocnik, młodszy, obeznany z sortymentem polskim, działem materjałów piśmiennych i władający językiem niemieckim, potrzebny zaraz. Oferty z fotografją, podaniem warunków i rekomendacją do filji Dziennika Bydgoskiego, Bydgoszcz pod „Księgarz". Pw 8406-63.29

Potrzebna
pana do 3 dzieci, skromna zdrowa i lubiąca czystość, najchętniej która już u dzieci była. — Zgłoszenia do Kurjera dw 2629

Posługaczka
uczciwa, czysta w pracy przed połud. Ratajczaka 28 III. lewo zdw 57 077

Krawcowa
która szyje bieliznę może się zaraz zgłosić. Ogrodowa 18 I. ptr lewo. zdw 56 659

Służąca
do wszystkiego dobrze polecona potrzebna Czarnecka, ul. Kanałowa 15. I. piętro. zdw 56 660

Dziewczynę
skromną, uczciwą, św Wojciech 5. Piojda. zdw 56 665

Bufetowa
z obsługą gości, kaucją zaraz. — Restauracja, Mostowa 32. zdw 56 937

Poszukuję
panów dobrze zaprowadzonych jako przedstawicieli na sprzedaż obrazów olejnych. Adres wskaże Kurjer zdw 56 672

Marszantkę
młodszą samodzielną i uczennice przyjmie mistrzyni stroju do eleganckiego magazynu Poznaniu. Oferty referencjami Kurjer zdw 56 689

Służąca
starsza z dobrem gotowaniem i praniem do 2 osób może się zgłosić od 1. lutego. Plucińska Wielkie Garbary 14. zdw 56 701

Posługaczka
stała 8.30—6 pranie, prasowanie, dobre świadectwa. Przecznica 3, I. lewo, od 5. zdw 56 713

Potrzebna
rolaczka, Wytwórnia cukierków Romja, Słowackiego 38. zdw 56 715

Uczennica
do krawiecczyzny potrzebna Sulewska, Mostowa 5. zdw 56 719

Fryzjerskich
dwóch uczni poszukuję. K. Gaworzewski, Wronki. nw 7145

Dziewczyna
porządna i uczciwa, z dobrem gotowaniem, znająca także szycie potrzebna zaraz lub od 1 lutego rb. Oferty z odpisem świadectw do Kurjera zdw 56 872

Biurowy (a)
stałą posadę zaraz otrzyma. Potrzeba 2 000 złotych. Zgłoszenia Kurjer zdw 56 806

Marszantka
dobra siła, może się zgłosić. — Oferty „Par", Poznań Aleje Marcinkowskiego 11 pod 53.82 Pw 8 380-53.82

Bona
z niemieckim, — najchętniej Niemka, władająca polskim, inteligentna potrzebna zaraz lub od 1 lutego na wyjazd do Kalisza. Zgłoszenia osobiste do 20 b. m. od godz. 13—16-ej u por. Kielczewskiej, 7 bataljon saperów, Wilda. zdw 56 769

Robotnika
poszukuje „Polbraz", św. Marcin nr. 72. zdw 56 770

Potrzebna
uczennica biurowa z początkami pisania na maszynie Oferty pisemne z podaniem warunków do Kurjera Poznańskiego pod zdw 56 748

Gospodyni
do samotnego pana potrzebna. — Oferty do Kurjera zdw 56 752

Akwizytor
ogłoszeniowy dobry organizator na pensję i prowizję poszukiwany. Zgłoszenia: Podgórna 7, — pierwsze piętro. Wydawnictwa pomiędzy 1—2 zdw 56 761

Dziewczyna
młodsza do wszystkiego. Czesława 14, II., lewo. zdw 56 808

Kucharka
dobrym gotowaniem do wszystkiego potrzebna do dwóch osób Wierzbiecice 24 a. Grochowski. zdw 56 815

Książkowy
biegły, z dłuższą praktyką i znajomością książkowości kartkowej, spraw podatkowych i socjalnych, potrzebny zaraz. Oferty szczegółowe z podaniem pretensji do „Par", Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 2,76 Pw 8 394-2.76

Potrzebna
ekspedjentka branża delikatesy na rachunek potrzeba 1 500 zł lub wspólniczki detal hurt, z gotówką do 10 000 zł Oferty Kurjer Poznański pod zdw 56 445

Służąca
uczciwa, czysta, z bardzo dobremi świadectwami potrzebna. — Przecznica 1 a, III., lewo. zdw 56 881

Dziewczyna
skromna, najchętniej wiejska, z cośkolwiek gotowaniem od 1. 2. potrzebna. Simińska, Marszałka Focha 111. zdw 56 918

Ogrodniczka
młodsza, ze skromnemi wymaganiami i conajmniej 2 letnią praktyką potrzebna zaraz do ogrodu z małą oranżerją. Zgłoszenia do Majętności Koszuty, pow. Środa. Pw 8 390-2.77

du 2555

Bezrobotni
robotnice, robotnicy młodzi wymowni. Demokratyczna sprzedaż, zarobek do 30 zł dziennie Adres wskaże Kurjer zdw 56 330

Służąca
potrzebna zaraz. — Wożna 14 b, III., Ceglewska. zdw 56 862

Potrzebna
kucharka oraz elewka tylko pierwszorzędne świadectwa będą uwzględnione Bracia Dawidowcy, Poznań Gwarna 17. zdpw 56 702

Kowal - maszynista
(z podkuwaniem) samotny potrzebny. Zgłoszenia z podaniem warunków uprasza do ekspedycji Kurjera zdw 56 106

Uczennicę
biurową piękny charakterem pisma przyjme. Życiorys pensja Kurjer zdw 56 147

Potrzebny
kucharz lub pierwszorzędne kucharki od 1. 2. 31. Franciszek Różycki, Św. Marcin 54. zdw 56 886

Potrzebne
dziewczyny restauracyne od 1. 2. 31. — Franciszek Różycki, Św. Marcin 54. zdw 56 887

Kto
naprawi solidnie fortepian. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 56 892

Przy sprzedaży
III Emisji Dolarówki w najlepszych przebojach kombinacyjnych osiągają Zastępcy i Początkujący najlepsze warunki pracy, najwyższą prowizje i najskrupulatniejsze miesięczne automatyczne obliczenia w znanej Instytucji Lombardowy Bank Spółdzielczy — Lwów, ul. Mickiewicza l. 4. Pw 8 319-72.5

Do
zbierania zamówień u prywatnej klijenteli poszukujemy dla naszego przedsiębiorstwa handlu artykułami spożywczemi dzielnych akwizytorów (panów i panie) do natychminastowej pracy. Przy pomyślnych rezultatach pracy widoki na stałe zajęcie. — Spieszne oferty pod nr. 1.151 do „Par", Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11. Pw 8315-1.152

Służąca
do wszystkiego zaraz. Matuszewski, Stan. Karwowskiego 24, I. zdw 56 539

Dziewczyna
uczciwa, skromna z gotowaniem potrzebna. Ul. Fr. Ratajczaka 28. II. lewo. zdw 56 252

Operator
z dyplomem do kina w Poznaniu potrzebny. Oferty Kurjer zdpw 56 481

Retuszerka
laborantka, tylko zdolna, potrzebna. Bydgoszcz, Gdańska 162 Pechorski. Pw 8 377-63.22

Fryzjer
męski od zaraz. Ratajczak, Aleje Marcinkowskiego 20. zdw 56 604

Dziewczyna
do wszystkiego potrzebna Sebel Sew Mielżyńskiego 4. II. zdw 56 463

Kucharka
uczciwa, pilna z dobrem gotowaniem i prasowaniem potrzebna od zaraz na wieś Oferty Kurjer zdw 56 474

Poszukujemy
samodzielnej stenotypistki polsko - niemieckiej oraz biegłej biuralistki. Zgłoszenia z podaniem pretensyj do Kurjera zdw 56 500

Panienki
do dwojga mały dzieci poszukuję od zaraz. Zgłoszenia Poznań, Mickiewicza 27 parter, lewo. zdw 56 530

DZISIAJ W KINIE

Aurora: „Postrach Doliny Trwogi".
Apollo: „Rozkosze".
Colosseum: „Trzej wykolejeńcy".
Corso: „Dziewica Orleańska".
Casino: „Papo, ja chcę hrabiego".
Edison: „Księżniczka Jazzbandu".
Harfa: „Zew Morza".
Kapitol: „Człowiek na komecie" i „Pod biczem despoty".
Metropolis: „Pod symbolem hańby".
Odeon: „Manolescu".
Renaissance: „Pościg za widmem" oraz „Śmiertelny Lot".
Słońce: „Pocałunek".
Stylowe — Teatr Rewja: „Coś dla dam".
Wilsona: „Tragedja porucznika huzarów".

Humor zagraniczny

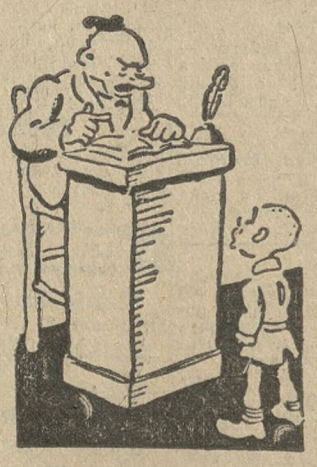

— Twoja mamusia zakupiła 10 kapeluszy po 25 złotych i 3 suknie po 150. Jaki będzie wynik?
— Awantura w domu, panie profesorze!
(Cri-Cri, Paryż). S. F.

Przedpłata na luty 1931, za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Ilustracja Poznańska" i „Nowiny Sportowe" w Poznaniu w eksped. zł 4.00, w agencjach w mieście zł. 4.50 z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 4.70 z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 5.01 kwartalnie zł 15.03, pod opaską w Polsce zł 9.00 pod opaską w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 30 gr, na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr, na stronie czwartej 120 gr, na stronie drugiej 150 gr, przed wiadomościami potocznemi 240 gr od 1-łamowego milim. nia porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża, do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąt. do godz. 9 przedpołudn. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 30 gr, każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.
Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wyda-

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materjał poświęcony danej uroczystości.
Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 4072, 2305, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.